

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorálních oborů a právních věd

MUDr. Bc. Eva Vernerová

Změny v kanonickém trestním právu po roce 1983

Diplomová práce

Vedoucí práce: JCLic. PaedDr. Mgr. Bartoloměj Marián Čačík

Praha 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. 5. 2022

Eva Vernerová

Bibliografická citace

Změny v kanonickém trestním právu po roce 1983 [rukopis]: Diplomová práce / Eva Vernerová; vedoucí práce: Bartoloměj Marián Čačík. -- Praha, 2022. -- 138 s.

Anotace

Cílem této práce je podat přehledné zpracování všech oněch změn, ke kterým došlo v kanonickém trestním právu hmotném od vydání Kodexu kanonického práva pro západní (latinskou) církev v r. 1983. První část práce je věnována stručnému přehledu dějin kanonického práva včetně přípravy vydání nového kodexu. Ve druhé části je podrobněji představeno trestní právo hmotné, které je prakticky úplně soustředěno v VI. knize kodexu. Třetí část chronologicky uvádí veškeré změny, ke kterým došlo v období od r. 1983 do r. 2021. Čtvrtá část se zabývá aktuální platnou právní úpravou promulgovanou apoštolskou konstitucí papeže Františka *Pascite gregem Dei*. V poslední části práce je uvedeno stručné zhodnocení popsaného vývoje. Přílohou práce jsou dvě tabulky, z nichž první srovnává VI. knihu Kodexu kanonického práva se současnými normami trestního práva hmotného, ve druhé je uveden text nové VI. knihy kodexu v latinském originále s paralelním českým překladem.

Klíčová slova

kanonické právo, trestní právo hmotné, Kodex kanonického práva, VI. kniha kodexu

Abstract

Changes in canon penal law since 1983

The aim of the thesis is to introduce a well-arranged survey of all the changes that took part in the substantive canon penal law since the publication of the Code of Canon Law for the western (Latin) church in 1983. The first part of the thesis is dedicated to a brief overview of the history of canon law including the preparation of the publication of the new Code. In the second part, substantive canon penal law, which is nearly completely contained in the Book VI of the Code, is introduced in more detail. The third part chronologically lists all the changes that took part in the period from 1983 to 2021. The fourth part deals with current legislation promulgated by apostolic constitution of pope Francis *Pascite gregem Dei*. The last part of the thesis gives a brief evaluation of the development described in the preceding parts. There are two tables enclosed to the thesis,

the first of which compares Book VI of the Code of Canon Law with the current norms of substantive penal law, the second contains the text of the new Book VI of the Code in Latin original with parallel Czech translation.

Keywords

Canon law, substantive penal law, Code of Canon Law, Book VI of the Code

Počet znaků (včetně mezer): 168 414

Poděkování

Děkuji především vedoucímu práce, JCLic. PaedDr. Mgr. Bartoloměji Mariánu Čačíkovi, OPraem., za odborné vedení, cenné rady a připomínky, věnovaný čas i za jeho nesmírnou trpělivost a shovívavost.

Dále bych chtěla poděkovat svým kolegům a přátelům za pomoc a povzbuzení, které mi vždy poskytovali, a v neposlední řadě své rodině, zejména manželovi, za podporu a za trpělivost, kterou se mnou po celou dobu studia měl.

Můj největší dík ale patří přednímu odborníkovi na kanonické právo a vzácnému člověku, prof. JUDr. Ignáci Antonínu Hrdinovi, DrSc., OPraem., který mi byl po dlouhá léta laskavým nadřízeným, probudil ve mně lásku ke kanonickému právu i zájem o ně a ke studiu mne neustále povzbuzoval. Proto mu tuto práci (s plným vědomím své i její nedostatečnosti) s hlubokou úctou a vděčností věnuji *in memoriam*.

Obsah

Úvod.....	11
1. Stručný přehled dějin kanonického práva do 2. vatikánského koncilu	13
1.1. Předklasické období	13
1.2. Klasické období.....	16
1.3. Období poklasického práva.....	17
1.4. Období kodifikovaného práva.....	19
1.5. Příprava nového Kodexu kanonického práva z r. 1983	20
2. Trestní právo hmotné v Kodexu kanonického práva z r. 1983	25
2.1. VI. kniha kodexu – úvod	26
2.2. Zločiny a tresty – obecné normy (kán. 1311–1363 CIC).....	28
2.3. Tresty za jednotlivé zločiny (kán. 1364–1399 CIC)	39
2.4. Kán. 1457, 1488, 1489 CIC	48
3. Změny v kanonickém trestním právu hmotném do promulgace nové VI. knihy kodexu.....	50
3.1. Trestný čin nahrávání nebo zveřejnění zpovědi.....	51
3.2. Omezení trestnosti křtu a výchovy dětí v nekatolické víře pro katolického partnera v případě smíšených manželství	51
3.3. Indult o zvýšení věku osoby, která je považována za nezletilou	52
3.4. Skutkové podstaty trestných činů souvisejících s papežskou volbou.....	52
3.5. Rozšíření skutkové podstaty kán. 1371 CIC o definitivní nauku magisteria..	53
3.6. Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela	53
3.7. Trestný čin pokusu o udělení svátostného svěcení ženě	55
3.8. Okružní list Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní.....	55
3.9. Normae de gravioribus delictis	58
3.10. Come una madre amorevole	59
3.11. Motu proprio Vos estis lux mundi.....	59

3.12. Zvýšení věku nezletilého u trestného činu pornografie.....	60
4. Aktuální platné trestní právo hmotné.....	61
4.1. Trestné činy a tresty – obecná ustanovení (kán. 1311–1363 CIC).....	63
4.2. Jednotlivé trestné činy a tresty za ně stanovené (kán. 1364–1399 CIC).....	67
5. Zhodnocení vývoje v oblasti trestního práva hmotného od r. 1983 do současnosti.....	72
Závěr.....	76
Seznam použitých zkratk.....	78
Seznam literatury.....	79
Příloha č. 1.....	83
Příloha č. 2.....	113

Úvod

Ubi societas, ibi ius („Kde je společnost, tam je právo“). To je známé úsloví, tradující se již od dob starověkého Říma a připisované Marcu Tulliu Cicerovi (106–43 př.Kr.). Právo se objevuje vždy, kdykoli se lidé sdružují ke společnému životu. A protože i církev je společnost, byť specifické povahy, vztahuje se toto pravidlo nepochybně i na ni. Právo, které stanoví závazná pravidla chování pro katolické křesťany (v katolické církvi upravuje poměry mezi jednotlivými členy společenství, mezi jednotlivými správními jednotkami nebo orgány církve, mezi členy společenství a hierarchicky nadřizenými a ve své podstatě také mezi společenstvím a Bohem), se zhruba od dvanáctého století nazývá právem kanonickým. Ale již možná od konce třetího století¹, nejpozději od Nicejského koncilu v r. 325², církev pojem „kánon“ (v řeckém originále znamenající původně třtinovou hůl určenou k měření, později jakékoli měřítko, pravidlo nebo právní předpis) používá k označení vlastních norem. Tyto normy však po svém oddělení ortodoxní (pravoslavná) církve (po r. 1054) a církve vzešlé z hnutí reformace (od 16. století) přestaly považovat za vlastní a normami katolické církve se neřídí. Pod pojmem „kanonické právo“ je tedy potřeba si představit soubor závazných pravidel chování, vydaný kompetentní církevní autoritou a zavazující katolické křesťany (ať už západní církve, nebo východních sjednocených církví).

Do celku kanonického práva neoddělitelně a nezbytně patří i právo trestní, jehož účelem je chránit nevinné, znovu nastolovat spravedlnost a (pokud možno) napravovat viníky, jakož i škody jimi napáchané i případné vzniklé pohoršení. Má být aplikováno, slovy papeže Františka, s pastorační láskou. „V minulosti způsobilo mnoho škod nedostatečné vnímání niterného vztahu mezi projevováním lásky a použitím trestů, pokud to okolnosti a spravedlnost vyžadují.“³ Aneb, slovy Písma: „Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas.“ (Př 13,24). Konečným cílem vždy musí být spása duší.

Už na počátku stvoření, podle knihy Genesis ještě v ráji (!), byla člověku určena první norma božského práva: „A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady

¹ VLADÁR, Vojtech. *Dejiny cirkevného práva*. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2017, poznámka 1 s. 17.

² HRDINA, Antonín. *Kanonické právo. Dějiny pramenů, teorie, platné právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 59.

³ AK *Pascite gregem Dei*. Text v pracovním českém překladu in ACTA ČBK č. 16. Praha: Česká biskupská konference 2021, s. 302–306.

smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.““ (Gn 2,16) Trestní sankci za porušení této právní normy všichni neseme dodnes; z jejího nedodržení vyplynula i ztráta původní nevinnosti, a tedy vlastně svým způsobem i to, že je vůbec potřeba jakékoli trestní právo, kanonické i civilní.

Jako notářka a vyšetřující soudce Metropolitního církevního soudu v Praze jsem povinna se o vývoj v oblasti práva zajímat a sledovat všechny změny; to je i důvodem této práce, která si neklade nároky na velikou originalitu; spíše má za cíl podat pokud možno přehledné zpracování všech oněch změn, ke kterým došlo v kanonickém trestním právu od vydání kodexu kanonického práva pro západní (latinskou) církev v r. 1983. Téma se jeví jako zvláště aktuální vzhledem k nedávné novelizaci celé VI. knihy tohoto kodexu, která bude mít nezanedbatelný dopad (nejen) na práci církevních soudů. Mým původním záměrem bylo podat přehled změn v právu hmotném i procesním; brzy se však ukázalo, že zpracování takového záměru by výrazně přesáhlo předepsaný rozsah diplomové práce, a proto jsem se soustředila pouze na trestní právo hmotné.

Nejprve bude podán stručný historický přehled vývoje kanonického práva až po promulgaci kodexu z r. 1983, v další kapitole budou rozebrány trestněprávní normy tohoto kodexu. Poté je mým úmyslem představit jednotlivé změny, obsažené v postupně vydávaných trestněprávních předpisech, a konečně shrnout aktuálně platnou právní úpravu v oblasti trestního práva hmotného a krátce ji zhodnotit. Práce bude doplněna tabulkou, v níž budou paralelně uvedeny texty původní a aktuální právní úpravy.

1. Stručný přehled dějin kanonického práva do 2. vatikánského koncilu

Pod pojmem „kanonické právo“ je potřeba si představit soubor závazných pravidel chování, vydaný církevní autoritou a zavazující katolické křesťany (ať už západní církve, nebo východních sjednocených církví), přičemž některá takováto závazná pravidla chování je možné nalézt už v biblických textech, jak bude níže uvedeno.

Dějiny kanonického práva se tradičně periodizují na období *předklasické* (od vzniku církve do vydání Graciánova dekretu), *klasické* (od Graciánova dekretu po tridentský sněm) a *poklasické* nebo *postklasické* (od tridentského koncilu do promulgace Kodexu kanonického práva v r. 1917). Kardinál Gasparri ve své předmluvě ke Kodexu kanonického práva z r. 1917 tato období nazývá právem *starým*, *novým* a *nejnovějším* (*ius antiquum*, *ius novum*, *ius novissimum*).⁴ Konečně období po r. 1917 bývá nazýváno obdobím *kodifikovaného práva*.

1.1. Předklasické období

Prameny práva apoštolské doby jsou především Písmo Starého i Nového zákona a apoštolská tradice včetně spisů apoštolských otců (list Klementa Římského Korint'ánům, listy Ignáce z Antiochie, list Filipánům Polykarpa ze Smyrny, z pseudoapoštolských spisů pak především Didaché, dále list Diognetovi, Epištola Barnabášova a Pastýř Hermův).

Již spisy Starého zákona obsahují jak normy práva božského (přirozeného i pozitivního), tak i normy ryze církevního původu – to jsou zejména četné a podrobné kultické předpisy, obsažené především (ale zdaleka ne pouze) v knize Leviticus. Týž Ježíš, který s (pro zástupy pravověrných židů až šokující) autoritou mnohé tyto předpisy relativizuje, zároveň v horském kázání říká: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit.“ (Mt 5,17) Svatý Pavel později zdůrazňuje těm, kteří chtěli starozákonní normy zcela zavrhnout: „Všecko, co je tam (tj. v Písmu) psáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z trpělivosti a z povzbuzení, které nám dává Písmo, čerpali naději.“ (Ř 15,4) „Zákon je tedy sám v sobě svatý a přikázání svaté, spravedlivé a dobré.“ (Ř 7,12)

⁴ KOPP, František se spolupracovníky. *Překlad Kodexu kanonického práva*, pracovní text komise pro překlad Kodexu při CMB fakultě v Praze, pobočce v Olomouci, s. 20. Dostupné elektronicky [2022-03-28]. <<http://librinostri.catholica.cz/download/KodexKop-OCR.pdf>>.

Předklasické období nicméně počíná s církví apoštolské doby. To je doba, kdy nelze ještě výslovně mluvit o vlastním kanonickém právu: v nedávno vzniklých církevních obcích šlo zpočátku především o otázky víry a mravů, ne tolik o otázky organizační nebo dokonce právní povahy. Věřící také v té době ještě očekávali brzký příchod Páně, a z tohoto hlediska nebyl tedy důvod vytvářet nějaký právní systém – církev si „vystačila“ s morálními normami Ježíšova „horského kázání“ (Mt 5,1 – 7,29; L 6,17–49). Již v této době nicméně existuje církevní autorita, která si osobuje právo dohlížet nad obecně závaznými pravidly chování. Dobře je to zachyceno ve Skutcích apoštolů, kde se zmiňuje tzv. apoštolský sněm v Jeruzalémě (Sk 15,1–30). Ten po zvážení všech pro i proti vydal usnesení o požadavcích, které mají (a naopak nemají) být kladeny na křesťany vzešlé z pohanství. Toto usnesení se stalo závazným pro celou tehdejší církev a umožnilo její rozšíření a rozkvět, protože zabraňovalo omezující judaizaci pohanokřesťanů. O tom, že nejen sněm, ale i jednotliví hlasatelé evangelia si osobovali autoritu nad sobě svěřenými, svědčí věta apoštola Pavla, který píše do Korinta: „Jsme připraveni potrestat každou neposlušnost, dokud vaše poslušnost nebude úplná.“ (2K 10,6) Apoštol dále mluví i o „pravomoci, kterou mu Kristus dal“ (srv. 2K 10,8) s důležitým dodatkem „abych u vás stavěl, a ne bořil“ (tamtéž) – to je zásadní základ a podmínka jakékoli pravomoci v církvi, která je z podstaty věci primárně určena k tomu, aby budovala, ne ničila nebo deptala, a svým způsobem se promítá i do posledního kánonu současného kodexu latinské církve, který se sice týká záležitosti přeložení faráře, ale ve své druhé polovině uvádí zcela zásadní a často citovanou zásadu: „...při dodržení kanonické umírněnosti a se zřetelem na spásu duší, která musí být nejvyšším zákonem v církvi.“⁵

Výše citovaný výrok apoštola Pavla jistě nemá ještě charakter obecně závazného právního předpisu, ale svědčí o zárodcích projevů výkonu moci už v rané církvi, která očekávala příchod Páně každým dnem a „nezatěžovala se“ tudíž budováním nějaké pevné organizace. Časem, když začalo být zřejmé, že Pán hned tak nepřijde, se ale jakýsi (i právní) systém pozvolna stal nutností. Postupem času pod vlivem jak vnitřních rozbrojů, tak vnějšího útlaku vyvstávala nezbytnost určitého pevnějšího uspořádání, jasné organizace a ochrany čistého původního učení před bludařskými úchytkami. Nejpozději na přelomu prvního a druhého století „proto muselo dojít k nahrazení pneumatické demokracie jinou formou zřízení, kterou se v tomto případě stal tzv. monarchický

⁵ Kán. 1752 CIC/1983.

episkopát“⁶ se svými hierarchicky uspořádanými úřady založenými na vnitřní právní organizaci.

Novozákonní církev ovšem ze Starého zákona nepřevzala normy lidského práva (například zmiňované četné a podrobné kultovní předpisy); nezpochybnitelné ale zůstaly normy práva božského, především Desatero, které dodnes zavazuje každého křesťana. Jsou to ve své podstatě normy inkompletní – postrádají sankci za jejich nedodržování, jsou formulovány způsobem „budeš“ – „nebudeš“, a jejich závaznost je nikoli právní, ale morální. I Nový zákon obsahuje některé ryze církevní normy podobného charakteru: „Zdržujte se všeho, co bylo obětováno modlám, také krve, pak masa zvířat, která nebyla zbavena krve, a konečně smilstva. Jestliže se toho všeho vyvarujete, budete jednat správně.“ (Sk 15,29) „Nuže, biskup má být bezúhonný, jen jednou ženatý, střídavý, rozvážený, řádný, pohostinný, schopný učit, ne pijan, ne rváč, nýbrž vlídný, smířlivý, nezištný. Má dobře vést svou rodinu a mít děti poslušné a počestné; nedovede-li někdo vést svou rodinu, jak se bude starat o Boží církev? Nemá být nově pokřtěný, aby nezpyšněl a nepropadl odsouzení ďáblu. Musí mít také dobrou pověst u těch, kdo jsou mimo církev, aby neupadl do pomluv a ďábových nástrah. Rovněž jáhnové mají být čestní, ne dvojací v řeči, ne oddaní vínu, ne ziskuchtiví. Mají uchovávat tajemství víry v čistém svědomí. Ať jsou nejdříve vyzkoušeni, a teprve potom, když jim nelze nic vytknout, ať konají svou službu. Právě tak ženy v této službě mají být čestné, ne pomlouvačné, střídavé, ve všem věrné. Jáhni ať jsou jen jednou ženatí, ať dobře vedou své děti a celou rodinu. (1Tim 3,2-12) „Proto jsem tě ponechal na Krétě, abys uvedl do pořádku, co ještě zbývá, a ustanovil v jednotlivých městech starší, jak jsem ti nařídil. Mají to být lidé bezúhonní, jen jednou ženatí, mají mít věřící děti, kterým se nedá vytknout nevázanost a neposlušnost. Neboť biskup má být bezúhonný jako správce Božího domu. Nemá být nadutý, zlostný, pijan, rváč, ziskuchtivý. Má být pohostinný, dobrý, rozvážený, spravedlivý, zbožný, zdrženlivý, pevný ve slovech pravé nauky, aby byl schopen jak povzbuzovat ve zdravém učení, tak usvědčovat odpůrce.“ (Tit 1,5–9)

Normy obsažené v tradici i v Písmu, které byly zavazující v podstatě „jen“ morálně, se postupně a pod tlakem okolností transformovaly v normativní *právní* systém, jehož autoritativním tvůrcem se stala církev. Zpočátku se jednalo zejména o výnosy místních biskupů, které zavazovaly jim podřízené křesťany (tzn. šlo o – dnešní terminologií – právo partikulární), později o usnesení místních sněmů. Papežské výnosy z té doby

⁶ VLADÁR, Vojtech. *Dejiny cirkevného práva*, s. 43.

neměly ještě povahu norem závazných pro celou církev – jen určitou rozhodčí úlohu při řešení některých sporů. Přesto však autorita římského biskupa byla taková, že některé z nich se staly jakoby precedentem pro řešení podobných situací. Hlavním pramenem v té době však zůstával především právní obyčej – (zprvu) nepsané právo, které utvářelo život církve ve společenství věřících s vědomím a souhlasem nadřízených.⁷

Prudký rozvoj kanonického práva nastal se získáním svobody na počátku čtvrtého století, zejména s prvními tzv. ekumenickými koncily, jejichž usnesení se stala závaznými pro celou tehdejší církev (prvních sedm koncilů včetně II. nicejského z r. 787 je stále uznáváno i východními nesjednocenými církvemi). S nárůstem papežské moci pak začínaly nabývat stále většího vlivu i papežské listy (dekretály), které se zhruba od konce 11. století staly hlavním pramenem kanonického práva. Začaly také vznikat různé sbírky právních předpisů, jejichž tvůrci se pokoušeli nějak uchovat a shrnout dosavadní platné právo, často ovšem značně chaoticky a neúplně; některé sbírky také – ve snaze posílit papežskou moc – cíleně vybírají jen určité právní texty a zařazují do sbírek i později odhalená falsa.⁸

1.2. Klasické období

Na počátku 12. století už byla nepřehlednost různých právních předpisů i jednotlivých sbírek tak veliká, že bylo nezbytné do nich vnést nějaký systém, který by umožňoval lepší orientaci v platném právu. Tohoto úkolu se pokoušeli ujmout mnozí, ale teprve kanonistovi Graciánovi, působícímu při univerzitě v Bologni, se podařilo vytvořit dílo, které všechny předchozí pokusy kvalitativně předčilo a stalo se všeobecně přijímaným. Gracián kolem r. 1140 publikoval sbírku, obecně známou pod nepřesným názvem *Graciánův dekret*. Původní název zněl podle nejrozšířenějších názorů zřejmě *Concordia discordantium canonum*, tedy *Harmonizace odporujících si kánonů*. Nejednalo se přitom pouze o kompilaci, ale o propracované dílo, v němž se autor snažil nejen předložit názory jednotlivých autorit, ale také je interpretovat a vyložit, jak je sám přijímá.⁹ Jako celek neměl sílu zákona, byla to sbírka pouze soukromá (tedy pouze „svod“ kanonického práva, nikoli jeho kodifikace),¹⁰ ale shromažďoval a komentoval prameny práva až po usnesení II. lateránského koncilu z r. 1139. Publikací této sbírky počíná klasické období, které

⁷ Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 24–25.

⁸ Srv. HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*. Praha: Karolinum, 2022 (v tisku), s. 37–77.

⁹ VLADÁR, Vojtech. *Dejiny cirkevného práva*, s., s. 276.

¹⁰ Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 35.

pokrývá další dobu až po tridentský sněm, tedy cca čtyři století. Během této doby postupně vznikaly další sbírky, již nejen soukromé, ale i úřední – v nich obsažené dekretály měly stejnou sílu zákona – a dvě z nich, Liber Extra Řehoře XI. a Liber Sextus Bonifáce VIII., byly zároveň sbírkami výlučnými, tzn. derogovaly všechny pograciánské dekretály, které v nich nebyly zahrnuty. Souhrn sbírek počínaje Graciánovým dekretem, přes výše uvedené Liber Extra a Liber Sextus, sbírky vzniklé z podnětu Klementa V. (Clementinae) až po tzv. Extravagantes (tj. „bloudící“ dekretály, které se nacházely mimo úřední sbírky) sestavené v r. 1500 Jeanem Chappuisem tvoří *Corpus Iuris Canonici*. Až do tridentského sněmu nebyla již vydána další sbírka kanonického práva.

V tomto klasickém období došlo k rozvoji kanonického práva jako samostatné vědecké i pedagogické disciplíny „...vedle teologie, ale i vedle práva světského (zvl. římského): vedle znalců práva světského (legisté) figurují i znalci práva církevního (kanonisté). (...) Tzv. „učená práva“ (*iura docta*) představují právo římské a právo kanonické a na středověkých univerzitách se přednášela na vysoké úrovni.“¹¹

1.3. Období poklasického práva

Období poklasického práva začíná tridentským koncilem (1545-1563) a pokračuje až do vydání prvního Kodexu kanonického práva v r. 1917. Jak uvádí A. Hrdina, tridentský koncil sice reagoval na reformaci, ale nebyl koncilem *protireformačním*, ale *reformním*. Vyjadřoval se nejen k otázkám dogmatickým, ale přinesl také mnohá rozhodnutí disciplinární povahy, která byla zaměřena na nápravu církve.¹² Dekrety tridentského sněmu se staly základními prameny práva tohoto období až do r. 1917. Pro kanonické právo však bylo neblahé, že papež Pius IV. v promulgační bule *Benedictus Deus* zakázal velice důrazně, dokonce pod trestem samočinné exkomunikace, dekrety tridentského sněmu komentovat a vykládat: „Nadto, aby se předešlo zvrácenému a zmatečnému chápání, jež by mohlo povstat z toho, kdyby každému bylo dovoleno vydávat ke koncilovým dekretům své komentáře a výklady, jak se mu zlíbí, proto z apoštolské moci zakazujeme všem jak církevním osobám, ať by byly jakéhokoli postavení, stavu a stupně, tak i laikům jakékoli důstojnosti a moci (prelátům ovšem pod trestem zákazu vstupu do kostela, ostatním pak, ať by šlo o kohokoliv, pod trestem samočinné exkomunikace), aby se nikdo bez přivolení Naší autority neopovažoval vydávat jakékoli komentáře, glosy,

¹¹ HRDINA, A. Tamtéž, s. 33.

¹² Srv. HRDINA, A. Tamtéž, s. 41.

poznámky, scholia nebo jakýkoli druh výkladů k dekretům onoho koncilu, nebo o tom jakkoli, i pod záminkou větší podpory a vykonatelnosti dekretů nebo z jiného smyšleného důvodu, něco stanovit.“¹³ Toto rozhodnutí vedlo nutně ke stagnaci kanonistiky.

Toto období je také charakteristické tím, že se normotvorba věnuje věcem týkajícím se pouze čistě církevních záležitostí; ostatní záležitosti se vracejí do „rukou“ státní moci. Nutným se stalo rovněž řešení otázek konfesního práva (tedy právního vztahu mezi státem a církví) v rámci absolutistických monarchií.

Další disciplinární předpisy měly být očekávaným „plodem“ I. vatikánského koncilu. Podle předmluvy kardinála Gasparriho k vydání kodexu z r. 1917 již v r. 1865 v rámci plánování tohoto koncilu psali francouzští biskupové: „Jest naprosto zřejmo, všemi již dávno uznáno a všude želeno, že nějaké prozkoumání a oprava kanonického práva jsou nutnými a naléhavými; ježto přece pro tak mnohonásobné a závažné změny věcí a lidské společnosti se z přemnohých zákonů jedny staly neužitečnými, jiné nezachovávatelnými nebo velmi obtížnými. Také je u nesčetných kánonů sporno, zda dosud platí či nikoli. Průběhem tolika věků konečně natolik vzrostl počet církevních zákonů a zákony ony jsou nakupeny v rozsáhlých právních sbírkách tou měrou, že v jistém smyslu můžeme říci: zavalují nás zákony. Tím se stává, že studium kanonického práva je postiženo skoro nekonečnými a nerozpleitelnými obtížemi a že se právním sporům a řízením otevírá dalekosáhlé pole; a že svědomí jsou zneklidňována tisíci úzkostmi a sváděna k opovrhování zákonem.“¹⁴ Podobně žádali o nové uspořádání kanonického práva i biskupové němečtí, belgičtí, italští, ale i biskupové z provincie Québec a z mnoha dalších zemí světa. Na koncilu pak skutečně tento požadavek rekonifikace kanonického práva zazněl; pracovalo se mimo jiné i na úpravách trestního práva. Tématu této práce se týká těsně před zahájením koncilu vydaná apoštolská konstituce *Apostolicae Sedis moderationi* Pia IX. z 12. 10. 1869,¹⁵ již papež snížil (na 45) a zpřehlednil (rozčleněním do kategorií podle toho, která autorita měla moc trest sejmout) počet samočinných censur neboli nápravných trestů tzv. *latae sententiae* (nastupujících bez rozhodnutí představeného). Vzhledem k přerušení koncilu v r. 1870 však již k realizaci rozsáhlejších změn nedošlo.

¹³ HRDINA, Ignác A. *Dokumenty tridentského koncilu; latinský text a překlad do češtiny*. Praha: nakladatelství KRYSTAL OP, 2015, s. 298.

¹⁴ KOPP, František se spolupracovníky. *Překlad Kodexu kanonického práva*, s. 26-27.

¹⁵ ASS 5 (1869-1870), s. 305-331.

1.4. Období kodifikovaného práva

Rozhodujícím krokem vedoucím k přechodu do následujícího období se stalo motu proprio Pia X. *Arduum sane munus* z r. 1904, kterým byly zahájeny práce na novém kodexu. Průběh celé tvorby je přehledně zachycen v již citované předmluvě ke Kodexu od kardinála Gasparriho, který o akutní potřebě nového uspořádání kanonického práva výmluvně uvádí: „Za těchto okolností bylo odůvodněno mínění, že kanonické právo může být definováno ne jinak, než jak Livius byl nazval právo římské, totiž ‚nesmírnou hromadou zákonů bez ladu a skladu nakupených‘ (kn. III., hl. 34); a nesmí se nikdo divit, že dokonce ti, kdož se zcela věnovali studiu posvátných kánonů, nezřídka nevěděli, zda existuje či neexistuje zákon o té nebo oné věci, anebo že byli na vahách, zda některý zákon dosud platí nebo v jakém smyslu mu má být rozuměno, třebaš šlo o věci, jež byly navýsost důležité a jež v praxi měly význam.“¹⁶ Je evidentní, že úsilí potřebné ke kompletní revizi práva bylo ohromné, a je obdivuhodné, že práce na novém Kodexu trvala – od onoho výše zmíněného motu proprio Pia X. – pouhých třináct let, z toho tři poslední byla léta válečná. Kodex byl promulgován apoštolskou konstitucí Benedikta XV. *Providentissima Mater Ecclesia* v r. 1917;¹⁷ tím bylo z hlediska kanonického práva zahájeno současné období kodifikovaného práva. Kodex představoval první úplnou kodifikaci kanonického práva v dějinách latinské církve; zrušil mimo jiné všechny obecné i partikulární zákony, které mu odporují, a všechny tresty, o nichž se nezmiňuje.

„Nelze ovšem zamlčet, že již v době svého vydání kodex v mnoha ohledech neodpovídal skutečné situaci v církvi; zákonodárce jakoby spíše předestíral idealizovanou představu disciplinárních vztahů uvnitř církve a prezentoval vlastní, ve své době spíše již anachronický náhled na postavení církve ve společnosti a ve světě.“¹⁸ Vzhledem k velkým společenským změnám, revoluci v Rusku, novému poválečnému uspořádání Evropy, rozpadu koloniální soustavy po druhé světové válce a k mnoha dalším událostem došlo k tak výrazné proměně světa, že se i pro církve stalo záhy nezbytným na tyto změny reagovat.

¹⁶ KOPP, František. *Překlad Kodexu kanonického práva*, s. 25–26.

¹⁷ AAS 9/II (1917), s. 5–8.

¹⁸ PŘIBYL, Stanislav. Kanonické právo jako aplikovaná ekleziologie. *Revue církevního práva* 2021, roč. XXII., č. 82–1, s. 48.

1.5. Příprava nového Kodexu kanonického práva z r. 1983

Na svátek obrácení svatého Pavla 25. ledna 1959 vyhlásil papež Jan XXIII. zároveň s rozhodnutím svolat synod Římské diecéze a ekumenický koncil také úmysl revidovat Kodex kanonického práva z r. 1917. Papež zde vyjádřil nutnost znovu přepracovat kodex tak, aby odpovídal současným potřebám i situaci.

Již během koncilu se o způsobu a rozsahu revize kodexu diskutovalo. 28. března 1963 Jan XXIII. jmenoval Papežskou komisi pro revizi kodexu, kterou tvořilo 40 kardinálů. Ukázalo se však, že vhodnější bude nejprve se věnovat samotnému koncilu; jeho normy se pak stanou teologicko-právním východiskem pro přípravu nového kodexu kanonického práva, jehož kánony budou reformovány v duchu koncilu. Nutnost nicméně velela, aby se se změnou právní úpravy nečekalo až do vydání nového kodexu; proto bylo v době mezi ukončením 2. vatikánského koncilu a promulgací Kodexu kanonického práva v r. 1983 vydáno mnoho dílčích právních předpisů, které byly později do kodexu včleněny. Nebyl to ovšem důsledný přístup: některé tyto (nové) normy kodex sice nepřevzal, ale zároveň ani nezrušil, takže zůstaly v platnosti i nadále; jiné byly změněny v pozdější době samostatným zákonem (například apoštolská konstituce *Regimini Ecclesiae universae* z r. 1967 o organizaci Římské kurie byla nahrazena apoštolskou konstitucí *Pastor Bonus* z r. 1988).¹⁹

V r. 1967 bylo vypracováno tzv. *rekodifikační desatero* a jeho souhrn zveřejněn v prvním čísle nově vzniklého periodika *Communicationes* (které dosud vydává Papežská rada pro výklad legislativních textů v Libreria Editrice Vaticana) pod názvem *Zásady pro revizi kodexu kanonického práva (Principia quae Codicis Iuris Canonici recognitionem dirigant)*.²⁰ Tyto stručné zásady pak byly podrobněji vysvětleny v následujícím čísle.²¹

1. Právní povaha kodexu.
2. Vztah mezi vnějším (*forum externum*) a vnitřním (*forum internum*) oborem v kanonickém právu.
3. Některé prostředky pastorační péče v kodexu.

¹⁹ V současnosti již i tato právní úprava byla nahrazena apoštolskou konstitucí papeže Františka ze dne 19. 3. 2022 *Praedicate evangelium*, zatím dostupnou pouze v italštině na webových stránkách Vatikánu [2022-05-28]. <https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_constitutions/documents/20220319-costituzione-ap-praedicate-evangelium.html>.

²⁰ *Communicationes. Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo*. Řím, Pontificia commissio Codici Iuris canonici, 1969 (1), s. 55.

²¹ *Communicationes* 1969 (2), s. 77-85.

4. Začlenění speciálních fakult do samotného kodexu.
5. Aplikace principu subsidiarity v Církvi.
6. Ochrana práv jednotlivých osob.
7. Uspořádání postupů k ochraně subjektivních práv.
8. Územní uspořádání v Církvi.
9. Revize trestního práva.
10. Nové systematické uspořádání Kodexu kanonického práva.

K jednotlivým bodům:

Ad 1) Hned první z těchto zásad vyznívá hodně problematicky až překvapivě: Nový kodex podle ní „má mít právní charakter“. Je na zvážení, jaký *jiný* charakter by kodex kanonického práva měl a mohl vůbec mít. Tato zásada ale byla v nadšené pokoncilní náladě nesmírně důležitá: měla se stát brzdou přílišným „nadšencům“, aby se nový kodex nestal více jakousi pastorační příručkou než právním dokumentem. Jak uvádí ve svém článku J. Kašný, kodex „...nemá být příručkou etiky, ani návodem k duchovnímu životu, ani sbírkou liturgických rubrik. Snahy o obnovu církve v dějinách často sní o prvotní církvi jako o duchovním a charizmatickém společenství, kdežto přeorganizovaná církev a zdůrazňování kanonického práva jsou považovány za znaky zesvětštění církve a opuštění původního ideálu. Proto návrat k ideální prvotní církvi vyvolává odmítnutí právní dimenze církve. Tyto myšlenky se ozývaly i během koncilu. (...) Církev potřebuje právo proto, aby v ní byla respektována lidská a křesťanská důstojnost každého věřícího. Proto je třeba, aby nový kodex přesně definoval a hájil povinnosti a práva jednotlivých věřících.“²²

Podrobněji se k tomu vyjadřuje Ignác A. Hrdina, pasáž z jehož článku cituji pro uvedení do souvislosti s koncilními dokumenty a pro výmluvnost textu v širším rozsahu:

„Jestliže až do II. vatikánského koncilu bylo vydáno jen nemnoho právních předpisů, které by alespoň nepřímo novelizovaly Kodex, a případné naléhavé potřeby církve na změnu právní úpravy byly z Říma řešeny cestou individuálních právních aktů (...), pak koncil přinesl v této věci obrat o sto osmdesát stupňů, až hrozila skutečná diskontinuita práva – tentokrát i ve formálním smyslu, jejímž instrumentem měla být ztráta právního charakteru budoucího kodexu, navrhovaná – jistě v dobré víře – nejedním z koncilních Otců. (...) Podle těchto koncepcí měl být nový Kodex

²² KAŠNÝ, Jiří. Vliv koncilu na kanonické právo. *Teologické texty* 2003, roč. 14, č. 1, s. 14.

především jakousi příručkou pravd víry a mravů – tedy něco mezi katechismem a autorizovanou učebnicí morálky. To má ovšem své hlubší kořeny pramenící jednak ve velmi nízké úrovni právního vědomí některých hierarchů, jednak v chybné interpretaci některých (zejména pavlovských) míst, která by chtěla z církve odstranit právo vůbec a nahradit je jakousi „pneumatickou anarchií“ – vždyť litera zabíjí, ale duch oživuje! S tím přirozeně souvisí i tehdejší kritika pojetí církve jakožto societatis perfectae – což tomu ale tak ve skutečnosti není? Mohlo-li být něco předmětem oprávněné kritiky, pak to byla jednostranná, legalistická, hypertrofovaná akcentace právního charakteru církevní společnosti na úkor ostatních pojmových znaků církve, ne ovšem tento právní charakter sám. (...) Ať se to komu zamlouvá či nikoli, platí, že právo (ať se tak samo označuje či nikoli) je lidské společnosti imanentní, neboli – jak to vyjadřuje stará latinská floskule: Ubi societas, ibi ius. A pro společnost církve to platí stejně, ať už normy tohoto práva mají podobu rudimentárních kasuistických pravidel chování, jako je tomu v Novém zákoně, nebo formu uspořádaného zákoníku, jako je tomu v Kodexu kanonického práva, má-li být Církev skutečnou společností a ne rozplizlým konglomerátem lidí podobného světového názoru. Požadavek biskupského synodu na zachování právního charakteru kodexu se tedy na první pohled zdá jako cosi, co zavání rozporem v pojmu (contradictio in adiecto): což vůbec může existovat kodex, tedy zákoník, který by neměl právní charakter (indoles iuridica) a který by tedy nestanovoval obecně závazná práva a povinnosti křesťana vůči společenství Církve? O co jiného by v takovém hypotetickém případě šlo, než o „samomluvu zákonodárce“?²³

Ad 2) Tato zásada se v podstatě týká nutnosti rozlišovat otázky svědomí a (proti)právního jednání. Nicméně „stejně jako není církev rozdělena na dvě skutečnosti – duchovní a pozemskou –, podobně ani člověk není dvě věci – duchovní a hmotná, soukromá a veřejná –, ale je jeden s různými dimenzemi. Proto není vhodné, aby kanonické právo vytvářelo pro věřícího dva světy – vnitřní a vnější –, ale je třeba tyto dimenze koordinovat, zvláště v oblasti církevních trestů a svátosti pokání.“²⁴

Ad 3) Skutečnost právní povahy kodexu podle této zásady nemá znamenat, že se v kodexu nemá projevit také pastorační aspekt a ohled na nejvyšší zákon, jímž je péče o

²³ HRDINA, Ignác A. Kontinuita a diskontinuita západního kanonického práva ve 20. století. In BRTKO, Robert, ČERBOVÁ, Veronika a kol. *Kontinuita a diskontinuita práva v 20. století I. Církevné, kanonické a konfesné právo*. Bratislava: Atticum 2013, str. 49-57.

²⁴ KAŠNÝ, Jiří. Vliv koncilu na kanonické právo, s. 15.

duše. „Láska, mírnost a lidskost jako kritéria ve vztazích mezi lidmi nepopírají spravedlnost a právo. Naopak, lidskost potřebuje spravedlnost a právo jako základ, jinak by se brzy zvrhla v anarchii a bezpráví. Úkolem lásky, mírnosti a lidskosti je korigovat spravedlnost v konkrétních případech, kdy všeobecná norma nedokáže reflektovat jedinečnost lidské situace a mechanická aplikace práva by v krajním důsledku znamenala nespravedlnost. Podle tohoto principu se v Kodexu láska a spravedlnost nemají vylučovat, ale spíše doplňovat a směřovat ke stejnému cíli.“²⁵

Ad 4) Diecézní biskupové mají mít větší pravomoci, zejména ve smyslu udílení dispensí.

Ad 5) Princip subsidiarity má vyústit ve větší spolupráci všech věřících. „... nový kodex má přenechat buď partikulární právní úpravě nebo výkonné moci to, co není nezbytné pro jednotu disciplíny obecné církve, aby se tak vhodně zajistila zdravá tzv. ‚decentralizace‘ při odstranění rizika rozdělení nebo vytvoření národních církví.“²⁶

Ad 6) V tomto případě zejména jde o posílení práv jednotlivých osob na základě všeobecné rovnosti mezi všemi členy církve vzhledem k téže lidské důstojnosti a témuž křtu, který všichni přijali. Výkon moci se má jasněji vidět jako služba a má se odstranit její zneužívání.²⁷

Ad 7) Je nutno provést takovou úpravu procesního práva, aby zajišťovala ochranu subjektivních práv pro všechny, jak pro představené, tak pro podřízené, aby podřízení nebyli vystavení svévoli představených a mohli svá práva účinně hájit; proto je také nutné jasně oddělit zákonodárnou, výkonnou a soudní moc.²⁸

Ad 8) Církev má být organizována i jinak než výhradně teritoriálně, aby byla možná efektivnější pastorační péče některých zvláštních skupin věřících.

Ad 9) Tento bod se zvláště týká námětu této práce. Požadavkem reformy bylo, aby trestní právo bylo omezeno na minimum – nutné je nicméně stále. Církev je viditelná společnost, nikoli však tak dokonalá, že by v ní trestní právo bylo zcela nadbytečné. Nazývá-li se církev tradičně *societas perfecta*, „... nevypovídá [to] o její dokonalosti či nedokonalosti, nýbrž jen o tom, že nad sebou nemá už žádného vyššího lidského zákonodárce, a že je tedy oprávněna, resp. nucena sama tyto zákony pro své členy vydávat.“²⁹ Proto potřebuje způsoby, kterými by mohla vyžadovat obnovení pořádku, a

²⁵ KAŠNÝ, Jiří. Vliv koncilu na kanonické právo, s. 15.

²⁶ HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 184.

²⁷ Srv. HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 184.

²⁸ Srv. KAŠNÝ, Jiří. Vliv koncilu na kanonické právo, s. 15.

²⁹ HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, poznámka 3, str. 8.

nemůže zcela trestní právo odmítnout. Přesto však má být počet trestů omezen. Tresty mají být udělovány převážně *ferendae sententiae* a na *forum externum*. Tresty *latae sententiae* mají být omezeny jen na nejnnutnější případy, kdy je třeba bezprostředně chránit řád a spravedlnost ve společenství Božího lidu.³⁰

Ad 10) „Poslední princip je metodický. Stanovil, že je třeba nejdříve promyslet a formulovat nové kánony a potom teprve rozhodnout, jak je zpracovat a seřadit, a zvolit celkové uspořádání.“³¹

Nový kodex byl Janem Pavlem II. promulgován 25. 1. 1983, na den přesně 24 let poté, co Jan XXIII. poprvé veřejně vyhlásil záměr Kodex kanonického práva z r. 1917 reformovat. Je ovšem nutné připomenout, že samotná tvorba nového kodexu byla podmíněna dokončením koncilu, který se teprve měl stát základem pro práce na reformě kanonického práva. Jan Pavel II. v apoštolské konstituci *Sacrae disciplinae leges*, kterou byl kodex promulgován, výsledek hodnotí velmi vysoko a potvrzuje, že zcela vychází ze závěrů 2. vatikánského sněmu: „Nástroj, kterým je kodex, se zcela shoduje s povahou církve, jak ji obecně podává učitelská služba 2. vatikánského sněmu zvláště v pojednání o církvi. Dokonce jistým způsobem lze považovat nový kodex za velikou snahu přeložit onu koncilovou nauku o církvi do kanonického vyjádření.“³²

³⁰ Srv. WOODALL, George J. *A Passion for Justice: An Introductory Guide to the Code of Canon Law*. Herefordshire: Gracewing, 2011, s. 36.

³¹ KAŠNÝ, Jiří. Vliv koncilu na kanonické právo, s. 16.

³² *AK Sacrae disciplinae leges* AAS 75/II (1983), s. XI. Překlad: *Kodex kanonického práva*. 1. vydání. Praha: Zvon 1994, s. XVII.

2. Trestní právo hmotné v Kodexu kanonického práva z r. 1983

Jan Pavel II. ve své apoštolské konstituci *Sacrae disciplinae leges* ze dne 25. 1. 1983, kterou nový kodex promulgoval, odpovídá na otázku, co vlastně kodex je a co je jeho cílem:

„... je dostatečně zřejmé, že není cílem kodexu, aby v životě církve nebo věřících nahradil víru, milost, charismata nebo především lásku. (...) Kodex (...) je nutno považovat za nutný nástroj pro zachování náležitého pořádku jak v životě jednotlivců i společenství, tak v činnosti církve. Proto kromě základních prvků hierarchické a organické struktury církve, stanovené jejím božským Zakladatelem nebo založené na apoštolské nebo jiné velmi staré tradici, a kromě hlavních norem, týkajících se uskutečňování jí svěřené trojí služby, musí stanovit i některá pravidla a normy jednání.“³³

Nový kodex nabyl účinnosti na první neděli adventní roku 1983, tj. dnem 27. 11. 1983.

Kanonická látka je v něm rozdělena do sedmi knih:

Kniha I: Všeobecné normy (*De normis generalibus*)

Kniha II: Boží lid (*De populo Dei*)

Kniha III: Učitelství úřad církve (*De Ecclesiae munere docendi*)

Kniha IV: Posvěcující služba církve (*De Ecclesiae munere sanctificandi*)

Kniha V: Majetek církve (*De bonis Ecclesiae temporalibus*)

Kniha VI: Církevní tresty (*De sanctionibus in Ecclesia*)

Kniha VII: Soudní a mimosoudní řízení (*De processibus*)³⁴

Členění nového kodexu se odlišuje od kodexu z r. 1917; odpovídá tak na jeden z požadavků rekodifikačního desatera, který se domáhal nového systematického uspořádání kanonické látky. Změna spočívá v hlavních obrysech v tom, že obsah třetí knihy CIC/1917 *De rebus* je pojednán rozděleně ve třetí až páté knize CIC/1983, a že hmotné trestní právo je „předsazeno“ právu procesnímu.

Důležitou změnou oproti předchozímu kodexu je stanovení, koho zavazují zákony *ryze* církevní (tedy nikoli zákony božského práva, případně normy církevního práva, které toto božské právo odrážejí, a tudíž zavazují všechny lidi bez rozdílu). Zatímco CIC/1917 ještě

³³ AK *Sacrae disciplinae leges*, Kodex kanonického práva, s. XVII.

³⁴ *Kodex kanonického práva*, s. 773-793 (obsah).

hlásal jejich závaznost i pro členy nekatolických církví, tedy pro všechny *pokřtěné* („Ryze církevními zákony nejsou vázáni ti, kdož nepřijali křest ...“)³⁵, i když fakticky to nebylo možné vymáhat a ani nekatolíci se ovšem normami katolické církve necítili vázáni, pokud je vůbec znali, nový kodex (dále v textu již jen CIC) již v ekumenickém duchu koncilu nepřímo uznává samostatnost nekatolických církví (a také bere na vědomí tuto realitu), když nejprve v kán. 1 stanoví, že „Kánony tohoto kodexu zavazují pouze členy církve latinského obřadu“, a poté v kán. 11 upřesňuje: „Zákony ryze církevní zavazují osoby pokřtěné v katolické církvi nebo do ní přijaté, ...“ tedy výlučně katolíky.³⁶

2.1.VI. kniha kodexu – úvod

„Možnost vynucovat žádoucí chování adresátů právních norem za pomoci hrozby sankce (trestu), popř. nastoupením sankce patří k pojmovým znakům každého právního systému. Nejinak je tomu i v právu kanonickém. (...) Budiž řečeno, že církev tohoto práva v současné praxi užívá jen velmi nerada a relativně zřídka, stejně tak jako bohužel nelze popřít, že ve středověku církevních trestů nadužívala – často i k vynucení ryze světských cílů.“³⁷

Reforma trestních norem proběhla v duchu zásad tzv. rekodifikačního desatera, které požadovalo, aby byly odstraněny příliš tvrdé normy (zásada č. 3); aby tresty nastupovaly zásadně až po odsuzujícím rozhodnutí a byly ukládány i promíjeny výlučně ve vnějším oboru; tresty nastupující bez rozhodnutí představeného se pak měly omezit na nezbytné případy a být stanoveny jen za nejzávažnější trestné činy (zásada č. 9)³⁸. Tyto zásady se mimo jiné promítly do snížení počtu trestněprávních kánonů z původních 220, které obsahovala předchozí právní úprava (kán. 2195–2414 CIC/1917), na 89. Změna se ale projevila již v samotném názvu knihy (*De sanctionibus in Ecclesia* oproti původnímu *De delictis et poenis*). „Vhodnost nově zvoleného pojmu *sanctio* spočívá v možnosti zařadit sem nejen tresty a trestní opatření, nýbrž také pokání ukládaná ,k náhradě nebo zotřetí trestu‘.“³⁹

³⁵ Kán. 12 CIC/1917. KOPP, František. *Překlad Kodexu kanonického práva*.

³⁶ Z tohoto pravidla existují vzácné výjimky, zejména v oblasti manželského práva, kde se některé normy vztahují i na nekatolíky nebo i na nepokřtěné, pokud s katolíkem uzavřeli církevní sňatek. Kán. 1059 CIC výslovně uvádí: „Manželství katolíků, i když je katolická pouze jedna strana, se řídí právem nejen božským, ale i kanonickým, při zachování příslušnosti světských představených co do ryze světských účinků manželství.“

³⁷ HRDINA, Ignác A., SZABO, Miloš. *Teorie kanonického práva*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2018, s. 206.

³⁸ Srv. HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 184.

³⁹ PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*. Chomutov: L. Marek, 2012, s. 298.

Derogační klausule nového kodexu zrušuje především CIC/1917 jako celek, dále „ostatní všeobecné nebo místní zákony, které jsou v rozporu s ustanoveními tohoto kodexu, pokud o místních zákonech není výslovně stanoveno jinak“;⁴⁰ a také „ostatní všeobecné kázeňské zákony, jejichž látku zcela upravuje tento kodex.“⁴¹ Toto upřesnění ovšem implikuje, že existují i zákony, jejichž látku kodex zcela *neupravuje*. „A contrario tedy účinností kodexu z roku 1983 nejsou dotčeny ty kázeňské zákony, jejichž materií kodex neupravuje buď vůbec, nebo jen obecně a stručně.“⁴² To je například případ zákona Pavla VI. o papežské volbě *Romano Pontifici eligendo* ze dne 1. 10. 1975. Pro trestní právo hmotné je ovšem důležitá skutečnost, že v důsledku ustanovení kán. 6 § 1 odst. 3 CIC byly zrušeny „... všechny trestní zákony, ať všeobecné nebo místní, stanovené Apoštolským stolcem, pokud nejsou pojaty do tohoto kodexu.“⁴³ Zatímco tedy například samotný výše uvedený zákon o papežské volbě *jako takový* zůstal v platnosti, jeho *trestněprávní normy* je třeba se vstupem nového kodexu v účinnost považovat za zrušené.⁴⁴ To učinilo normy trestního práva – bohužel jen na krátkou dobu – přehlednými, neboť byly skutečně kompletně soustředěny do VI. knihy nového kodexu (s drobnými výjimkami, které se nacházejí v VII. knize, jak bude dále uvedeno).

Knihy je rozdělena do dvou částí; v první (kán. 1311–1363 CIC) jsou obsaženy obecné normy, ve druhé (kán. 1364–1399) pak tresty za jednotlivé trestné činy a závěrečná obecná norma. Části jsou dále rozčleněny na stati a nejmenší podjednotkou jsou hlavy. Obsah je následující:

Část I. Zločiny a tresty – obecné normy

Stát' I - Trestní postih zločinů – obecné normy

Stát' II - Trestní zákon a trestní příkaz

Stát' III - Osoby podléhající trestům

Stát' IV - Tresty a trestání

- Hlava 1 – Nápravné tresty

- Hlava 2 – Tresty pořádkové

- Hlava 3 – Trestní opatření a trestní pokání

Stát' V - Ukládání trestů

Stát' VI - Zánik trestů

⁴⁰ Kán. 6 § 1 2° CIC.

⁴¹ Kán. 6 § 1 4° CIC.

⁴² HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 194.

⁴³ Kán. 6 § 1 3° CIC.

⁴⁴ Srv. HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 218.

Část II. Tresty za jednotlivé zločiny

- Stat' I - Zločiny proti náboženství a jednotě církve
- Stat' II - Zločiny proti církevním představeným a svobodě církve
- Stat' III - Uchvácení církevních úřadů a zločiny spojené s jejich výkonem
- Stat' IV - Nepravdivé udání a padělání listin
- Stat' V - Zločiny proti zvláštním povinnostem
- Stat' VI - Zločiny proti lidskému životu a svobodě
- Stat' VII - Obecná norma

Úplná znění jednotlivých kánonů v úředním českém překladu, včetně změn nastalých po roce 1983, a kompletní text nové VI. knihy kodexu z r. 2021 v pracovním překladu dostupném v ACTA ČBK č. 16,⁴⁵ jsou uvedeny v příloze.

2.2. Zločiny a tresty – obecné normy (kán. 1311–1363 CIC)

Obecné normy jsou rozčleněny do šesti statí, ve kterých jsou specifikovány druhy jednotlivých trestů a trestních opatření, osoby trestům podléhající (podmínky trestní odpovědnosti), formy trestné činnosti, způsoby ukládání a zániku trestů.

2.2.1. Trestní postih zločinů – obecné normy (kán. 1311–1312 CIC)

První kánon tohoto oddílu především deklaruje právo církve „... trestat věřící, kteří spáchali zločin.“⁴⁶ Právo církve trestat je označeno za „vrozené a vlastní“ (*ius nativum et proprium*): „*Ius nativum* je právo, které má původ v samotné podstatě církve: nedošlo k jeho získání nebo poskytnutí ze strany vnější, mimocírkevní autority. (...) *Ius proprium* lze charakterizovat slovy CIC/1917, která jej rozvádějí: je to právo ‚nezávislé na kterékoli lidské moci‘.“⁴⁷

Tento kánon je vlastně výsledkem dlouhých diskusí, vzniklých po druhém vatikánském koncilu ohledně otázky, zda církev vůbec může někoho trestat. Církev podle konstituce *Lumen gentium* zároveň je i není z tohoto světa, je svatá, a přesto jako společenství hříšníků stále potřebuje posvěcení.⁴⁸ Trestní právo ovšem nemůže postihovat hřích jako takový (ten je odpouštěn za stanovených podmínek ve svátosti smíření), může

⁴⁵ ACTA ČBK, č. 16 (2021). Praha: Česká biskupská konference 2021.

⁴⁶ Kán. 1311 CIC.

⁴⁷ PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*, s. 302.

⁴⁸ Srv. LG 8.

ale působit na ty, kdo se úmyslně dopustí vnějšího přestoupení zákona.⁴⁹ Takováto přestoupení mohou působit vážné pohoršení, poškozují církev, bližního i samotného provinilce. „Kdyby církev sama v sobě ignorovala vážná příkoří a nespravedlnosti, nijak by to nevylepšílo naši způsobilost nechávat zaznít Kristův hlas; naopak by ji to poškodilo. Některé skutky jsou tak špatné, že ponechat je bez povšimnutí nebo bez oficiální reakce by vyvolalo opravdový skandál a bylo by to projevem bezprávi.“⁵⁰ Proto je i trestní právo v církvi nezbytné. Jeho hlavními cíli jsou náprava pohoršení, obnova spravedlnosti a náprava viníka.⁵¹

Následuje stručný výčet trestů, které v kanonickém právu existují, a které jsou později podrobně popsány ve IV. stati – tresty nápravné (cenzury), pořádkové (které zákon může rozšířit i o jiné tresty, odnímající křesťanům některé duchovní nebo hmotné hodnoty) a trestní opatření a trestní pokání.⁵²

2.2.2. Trestní zákon a trestní příkaz (kán. 1313–1320 CIC)

Projevem kanonické umírněnosti je norma, která připouští jinak v právu nepřipustnou retroaktivitu zákona: Pokud se zákon po spáchání trestného činu změní, je nutno použít toho zákona, který je pro pachatele příznivější; stejně tak pokud pozdější zákon zruší původní zákon nebo příslušný trest, trest ihned zaniká.⁵³

Trest by měl zpravidla být účinný až po odsuzujícím rozhodnutí (*ferendae sententiae*); církev nicméně zná i tresty tzv. samočinné neboli nastupující bez rozhodnutí představeného (*latae sententiae*), tedy takové, kdy sankce na provinilce dopadá již samotným spácháním trestného činu, pokud je to výslovně v zákonu nebo příkazu stanoveno.⁵⁴ To je ustanovení poněkud problematické, protože v podstatě protičeží kánonu 1341, podle něhož by udělení trestu mělo předcházet napomenutí a další prostředky pastorační péče, a následně soudní nebo správní řízení, a rovněž kánonu 1347, který stanoví, že „nápravný trest může být platně uložen až tehdy, jestliže předtím byl viník alespoň jednou napomenut, aby upustil od své zatvrzelosti, a byla mu poskytnuta vhodná lhůta k nápravě.“⁵⁵ Zde je snad možné namítnout, že ono předcházející napomenutí je suplováno výslovným stanovením tohoto trestu v příslušném zákonu,

⁴⁹ Srv. kán. 1321 CIC.

⁵⁰ WOODALL, George J. *A Passion for Justice*, s. 463.

⁵¹ Srv. kán. 1341 CIC.

⁵² Srv. kán. 1312 CIC.

⁵³ Srv. kán. 1313 CIC.

⁵⁴ Srv. kán. 1314 CIC.

⁵⁵ Kán. 1347 § 1 CIC.

takže se předpokládá, že pachatel již předem ví, že pokud skutek spáchá, do trestu upadne. Může se ale stát, že to neví; a pak záleží na tom, jestli jeho nevědomost je nezaviněná (v tom případě by podle polehčujících okolností vyjmenovaných v kán. 1324 takovým trestem nemohl být postižen), nebo zaviněná (v dikci kodexu hrubá nebo chtěná⁵⁶) – taková nevědomost neomlouvá. V takovém případě mohou tresty *latae sententiae* vést k právní nejistotě, kdy si věřící vůbec nemusí být vědom toho, zda (nebo že) do trestu upadl.⁵⁷ Přitom takto ukládané tresty patří do kategorie trestů *nápravných* (podrobněji viz níže), které mají vést k polepšení pachatele; za výše uvedené situace ovšem k takové nápravě těžko může dojít. „Zákonodárce sice, když pojednává o partikulárních trestních zákonech, zdůvodňuje použití samočinných trestů takovými případy trestných činů, které 1) buď mohou způsobit závažnější pohoršení, nebo 2) nemohou být účinně potrestány tresty *ferendae sententiae* (kán. 1318). Proti tomu lze úspěšně namítnout, že právo východních katolických církví se bez trestů *latae sententiae* docela dobře obejde.“⁵⁸ Je ale také potřeba uvést, že oproti CIC/1917 došlo k výrazné redukci exkomunikací *latae sententiae* – z cca padesáti na sedm (apostaze, hereze a schizma; znesvěcení eucharistických způsob; fyzické napadení papeže; rozhřešení spoluviníka hříchu proti šestému přikázání; biskupské svěcení bez papežského pověření; přímé porušení zpovědního tajemství; potrat).⁵⁹ Tím nový kodex vyhověl deváté zásadě rekodifikačního desatera, i když ne tak důsledně jako v r. 1990 vydaný Kodex kánonů východních církví (CCEO). „Kodex kánonů východních církví (CCEO, 1990) zašel ještě dále než CIC/1983 tím, že zcela opustil tresty *latae sententiae* jako cizorodé východním tradicím.“⁶⁰

Následující kánon umožňuje všem, kdo mají zákonodárnou moc, vydávat vlastní trestní zákony (mohou stanovit další skutkové podstaty⁶¹), pod podmínkou, že zachovají meze své územní i osobní působnosti; dále připouští možnost, že zákon sám nestanoví určitý trest, ale ponechá jeho určení rozumnému uvážení soudce; partikulární zákon může také místo neurčitěho nebo volitelněho trestu stanovit určitý nebo závazný trest a

⁵⁶ Srv. kán. 1325 CIC.

⁵⁷ Ignác Hrdina k tomu uvádí příklad: „Lze si dobře představit situaci, kdy tzv. matriková katolička, s hrubou nedbalostí zanedbávající své náboženské vzdělání, neví /ovšem nikoli bez vlastní viny, nýbrž ex *crassa ignorantia*/, že porušuje zákon, jmenovitě kán. 1398, když jde na potrat – vždyť přece i české právo to povoluje. Upadá do exkomunikace, aniž si toho byla vědoma.“ HRDINA, Ignác A. Právní jistota křesťanů v katolické církvi. *Revue církevního práva* 2001, roč. VII., č. 20–3, s.194.

⁵⁸ HRDINA, Ignác A. Právní jistota křesťanů v katolické církvi, s. 194.

⁵⁹ Srv. kán. 1364 § 1; 1367; 1370 § 1; 1378 § 1; 1382; 1388 § 1; 1398 CIC. Kromě prvního a posledního je sejmutí těchto trestů vyhrazeno Svatému stolci.

⁶⁰ PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*, s. 305.

⁶¹ Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 261.

v případě krajní nutnosti může také připojit k trestům stanoveným obecným zákonem za některý trestný čin i jiné tresty.⁶² Je přitom potřeba dbát na to, aby v témže státě nebo zemi byly pokud možno vydávány stejné zákony, pokud je jich vůbec zapotřebí.⁶³

Kodex zároveň stanoví, že „tresty se stanovují jen v té míře, v jaké jsou opravdu nutné k lepšímu zachování církevní kázně. Místním zákonem se však nesmí stanovit propuštění z duchovenského stavu.“⁶⁴ Co se týče již zmiňovaných trestů *latae sententiae*, smějí být stanoveny jen za úmyslné trestné činy, které mohou způsobit závažné pohoršení nebo nemohou být účinně postihovány tresty *ferendae sententiae*; zejména exkomunikace smí být stanovena „... s největší rozvahou pouze za závažnější zločiny.“⁶⁵

Další kánon se týká možnosti vydávat trestní příkaz. Příkaz obecně je „... rozhodnutí, kterým se přímo a zákonně ukládá osobě nebo určitým osobám něco učinit nebo opomenout, především k vynucení dodržení zákona.“⁶⁶ Trestním se příkaz stává tehdy, když je opatřen trestní sankcí. Je to individuální právní akt určený konkrétní osobě a stanovující nějakou (určitou) sankci, v případě, že dotyčný nesplní stanovenou povinnost.⁶⁷ Kodex uděluje pravomoc vydávat trestní příkazy těm, kdo na základě řídicí (správní) moci jsou oprávněni vydávat příkazy pro vnější obor, a to až po zralém uvážení věci.⁶⁸ Trestní příkaz není trest, ale hrozba trestem.

Poslední kánon tohoto oddílu stanoví, že místní ordinář nesmí trestat řeholníky na svém území v jiných věcech než v těch, v nichž mu podléhají,⁶⁹ což se týká „... péče o duše, veřejných bohoslužeb a jiné apoštolátní činnosti.“⁷⁰ Určitým rozšířením pravomocí diecézního biskupa v této oblasti (ač se technicky nejedná o trestní kánon) je ustanovení, podle něhož „z naléhavého a velmi závažného důvodu může diecézní biskup zakázat členu řeholní společnosti pobyt v diecézi; jestliže jeho vyšší představený nedbal vyrozumění o tom, věc se ihned předloží Apoštolskému stolci.“⁷¹

⁶² Srv. kán. 1315 CIC.

⁶³ Srv. kán. 1316 CIC.

⁶⁴ Kán. 1317 CIC.

⁶⁵ Kán. 1318 CIC.

⁶⁶ Kán. 49 CIC.

⁶⁷ Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 261.

⁶⁸ Srv. kán. 1319 CIC.

⁶⁹ Srv. kán. 1320 CIC.

⁷⁰ Kán. 678 § 1 CIC.

⁷¹ Kán. 679 CIC.

2.2.3. Osoby podléhající trestům (kán. 1321–1330 CIC)

Tato stať upravuje kromě stanovení, kdo může (a kdo nemůže) být trestán, a polehčujících i přitěžujících okolností, také trestnost nedokonaného trestného činu v závislosti na různých okolnostech, trestní součinnost, tedy trestání spolupachatelů, a trestné činy spočívající v deklaraci myšlenky nebo záměru.

Především je zde definováno, kdo je trestán: „... ten, kdo se dopustil vnějšího porušení zákona nebo příkazu, které je těžce přičitatelné z důvodu zlého úmyslu nebo nedbalosti.“⁷² Nejde zde o (pouze) morální provinění, i kdyby šlo o těžký hřích; musí to být jednání odporující předem stanovené normě obecného nebo partikulárního zákona – jinak by bylo porušeno právo křesťana být stíhán kanonickými tresty jen podle zákona.⁷³ Porušení zákona nebo příkazu musí být dále *vnější*, objektivní (což nutně neznamená, že musí být veřejné nebo známé mnoha lidem – nemůže však spočívat pouze ve vnitřním, navenek neprojeveném postoji). Jednání může spočívat buďto v nějaké zákonem zakázané činnosti (delikt *komisivní*), nebo naopak v opomenutí činnosti zákonem přikázané (delikt *omisivní*).⁷⁴ Trestné jednání musí zároveň být *úmyslné* (jednání *dolózní*); pokud se jedná o *opomenutí* povinné péče (jednání *kulpózní*), trest nastupuje jen tehdy, pokud je to zákonem nebo příkazem výslovně stanoveno.⁷⁵ Přičitatelnost jednání se při vnějším porušení předpokládá, pokud není zřejmé něco jiného.⁷⁶ Kodex dále upřesňuje různé faktory, které mohou přičitatelnost ovlivnit. Tyto faktory mohou být pachatelem ovlivnitelné (například opilost) nebo i neovlivnitelné (jako vážný strach navozený zvenčí).

Zcela nezpůsobilý ke spáchání trestného činu je ten, kdo je trvale zbaven užívání rozumu (a to i tehdy, když se v době porušení zákona nebo příkazu jevil jako zdravý).⁷⁷ Způsobilí, ale žádnému trestu nepodléhající jsou ti, kdo v době spáchání trestného činu nedovršili šestnáctý rok věku, bez vlastní viny nevěděli, že porušují trestní zákon nebo příkaz (na roveň tomu se klade nepozornost a omyl), jednali pod vlivem fyzického násilí nebo náhody, případně pod vlivem vážného strachu, nutnosti nebo vážné nesnáze (zde je podmínkou beztrestnosti to, že skutek sám nebyl vnitřně špatný nebo ke škodě duše); vyvíjí rovněž přiměřená zákonná obrana sebe nebo jiného člověka (ne tedy majetku!),

⁷² Kán. 1321 § 1 CIC.

⁷³ Srv. kán. 221 § 3 CIC.

⁷⁴ Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 265.

⁷⁵ Jediný kánon, který explicitně stanovuje opomenutí jako trestný čin, je kán. 1389 § 2 CIC – viz níže.

⁷⁶ Srv. kán. 1321 § 2 a 3 CIC.

⁷⁷ Srv. kán. 1322 CIC.

absence užívání rozumu, případně nezaviněná domněnka pachatele, že jednal za okolností vážného strachu, nutnosti, nesnáze nebo zákonné obrany.⁷⁸ Existují rovněž polehčující okolnosti, na které je soudce povinen brát zřetel (neúplné užívání rozumu, opilost nebo zaviněné rozrušení mysli, těžký nával vášně (nebyla-li tato záměrně vyvolána nebo živena – např. „napití na kuráž“). Polehčující okolností je rovněž věk od šestnácti do osmnácti let, vážný strach za jiných podmínek než v kán. 1323, nepřiměřená zákonná obrana, trestné jednání proti těžce provokujícímu, zaviněný omyl o beztrestnosti činu nebo nezaviněná nevědomost o tom, že k zákonu nebo příkazu je připojen trest, případně snížená, avšak stále těžká přičitatelnost. Soudce může zvážit i jiné okolnosti – a v případě jakékoli polehčující okolnosti nemůže viníka stihnout trest *latae sententiae*.⁷⁹ Jako polehčující okolnost se neuznává tzv. hrubá nebo chtěná nevědomost nebo opilost, kterou by si pachatel „... způsobil záměrně za účelem spáchání nebo omluvení zločinu, a také se nepřihlíží k vášni, která byla záměrně vyvolána nebo živena.“⁸⁰ Kodex zná i přitěžující okolnosti (recidiva po odsouzení, zneužití postavení, nebránění následků nedbalostního trestného činu v případě, kdy viník následek předvídal), k těm však soudce podle této právní úpravy sice přihlídnout může, ale nemusí.⁸¹ Další vyjímající, polehčující nebo přitěžující okolnosti může stanovit místní zákon nebo příkaz.⁸²

Následující kánony upravují podmínky trestnosti nedokonaného trestného činu⁸³ a takzvanou součinnost při trestné činnosti. Norma připouští pro spolupachatele i tresty *latae sententiae*, pokud takovýto trest stíhá podle zákona hlavního pachatele a bez součinnosti spolupachatele by trestný čin nemohl být spáchán. Musí se ovšem jednat o tresty, které spolupachatele z povahy věci postihnout mohou (nemůže být suspendován, kdo není duchovní); pokud tomu tak není, mohou být spolupachatelé postiženi pouze tresty *ferendae sententiae*.⁸⁴

V posledním kánonu této stati je stanoveno, že podmínkou trestnosti nějakého prohlášení nebo jiného projevu vůle nebo nauky nebo vědění je to, že se někdo o tomto prohlášení nebo projevu dověděl (tedy bylo-li prohlášení veřejné).⁸⁵

⁷⁸ Srv. kán. 1323 CIC.

⁷⁹ Srv. kán. 1324 CIC.

⁸⁰ Kán. 1325 CIC.

⁸¹ Srv. kán. 1326 CIC. Novelizace papeže Františka z r. 2021 tuto možnost nepřihlídnout k přitěžujícím okolnostem zrušila, jak bude dále pojednáno v kapitole 4.1.3.

⁸² Srv. kán. 1327 CIC.

⁸³ Srv. kán. 1328 CIC.

⁸⁴ Srv. kán. 1329 CIC.

⁸⁵ Srv. kán. 1330 CIC.

2.2.4. Tresty a trestání (kán. 1331–1340 CIC)

Tresty jsou rozděleny do dvou kategorií. Především jsou to tresty nápravné neboli cenzury (exkomunikace, interdikt a suspenze), které mají za cíl viníkem pohnout a přimět ho k nápravě. Nikdy se neukládají na dobu určitou – jejich sejmutí je podmíněno nápravou viníka.

Exkomunikace⁸⁶ znamená, že dotyčný věřící nesmí mít žádnou účast formou služby při bohoslužbách, udělovat svátosti a svátostiny ani je přijímat, a nesmí zastávat žádný církevní úřad, službu ani úkol, ani nesmí konat úkony z moci řízení. Pokud byla exkomunikace úředně deklarována, jsou tyto úkony navíc stíženy sankcí neplatnosti.⁸⁷ Viník také nesmí užívat dříve získaných privilegií, ani platně získat hodnost, úřad nebo úkol a nenabývá užitek z hodnosti, úřadu nebo úkolu, které již v církvi má. Pokud by se i přesto pokoušel o aktivní službu při bohoslužbách, je nutno mu v tom zabránit, nebo dokonce – pokud tomu nebrání závažný důvod – je potřeba od příslušného liturgického úkonu upustit.⁸⁸ Exkomunikace však „... není ‚vyloučením‘ či ‚vyobcováním‘ z církve – platně pokřtěného ani nelze z církve vyloučit; tento trest má charakter dočasného pozastavení většiny práv založených svátostí křtu a vyplývajících z členství (popř. u duchovních i z nějakého úřadu) v církvi.“⁸⁹

Postiženého interdiktem⁹⁰ se týká jen část zákazů výše uvedených – zákaz služby při bohoslužbách, udělování svátostí a svátostin a přijímání svátostí.⁹¹

Suspenze postihuje pouze duchovní; zakazuje konat buď všechny, nebo některé úkony moci ze svátosti svěcení (*potestas ordinis*) a všechny nebo některé úkony z moci řízení nebo úkoly spojené s úřadem (*potestas iurisdictionis*). Nezabývá však (mimo jiné) práva na bydlení, které má potrestaný z důvodu úřadu, a nemůže se týkat ani úřadů nebo moci

⁸⁶ Ještě CIC/2017 zná dva typy exkomunikovaných – „vitandus“ neboli „míjený“ (jemu bylo třeba se i vyhýbat) a „toleratus“, „trpěný“ (odpovídá současné praxi). Srv. CIC/1917 kán. 2258.

⁸⁷ Sankcí neplatnosti jsou stíženy pouze úkony z moci řízení, nikoli z moci svěcení – tedy pokud by i přes zákaz slavit svátosti exkomunikovaný kněz nebo biskup celebroid, dopouští se sice jednání nedovoleného, ale platného. Totéž platí pro případ suspenze. Srv. WOODALL, G. J. *A Passion for Justice*, s. 472–473.

⁸⁸ Srv. kán. 1331 CIC.

⁸⁹ HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 269.

⁹⁰ Dřívější právo rozlišovalo interdikt osobní a územní (hojně zneužívaný zejména ve středověku), který představoval zákaz bohoslužeb v určitých místech. Nový kodex územní interdikt nezná. Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 269; TRETERA, Jiří R., HORÁK, Zboj. *Církevní právo. 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 332.

⁹¹ Srv. kán. 1332 CIC.

k řízení, které nepodléhají moci představeného, který trest stanovil.⁹² Rozsah suspenze je určen buďto samotným trestním zákonem, nebo soudním nebo správním rozhodnutím.⁹³

Důležitým opatřením je pozastavení zákazu udělovat svátosti nebo svátostiny nebo konat úkony z moci řízení, pokud je to nutné pro pomoc věřícím, kteří jsou v nebezpečí smrti; totéž platí v situaci, kdy nápravný trest nebyl veřejně deklarován a věřící ze spravedlivého důvodu o některou z těchto služeb žádá.⁹⁴

Druhou kategorií tvoří tresty pořádkové (podle oficiálního českého překladu; v originále *poenae expiatoriae*, tedy usmiřující, odčičující), jejichž účelem je především obnova řádu v církvi a odstranění pohoršení.⁹⁵ V kodexu je jich uvedena celá řada (zákaz nebo příkaz pobývat na určitém místě nebo území, zbavení moci, úřadu, úkolu nebo práva, zákaz vykonávat moc ze svátosti řízení nebo ze svátosti svěcení, trestní přeložení na jiný úřad...), s tím, že výčet není kompletní: „Zákon může stanovit jiné pořádkové tresty, které odnímají křesťanovi některé duchovní nebo hmotné hodnoty a jsou v souladu s nadpřirozeným cílem církve.“⁹⁶ Nejtěžším trestem je propuštění z duchovenského stavu.⁹⁷ Termínem *poenae expiatoriae* byl v novém kodexu nahrazen pojem tresty odvetné (*poenae vindicativae*) kodexu z r. 1917. „Podstata těchto trestů však zůstává stejná a vyjadřuje ji výstižně c. 2286 CIC/1917: ‚Odvětné tresty jsou ony, které směřují přímo k odpykání trestného činu, takže jich prominutí nezávisí na odpadnutí pachatelovy zatvrzelosti.‘ *A contrario* pak prominutí nápravných trestů, cenzur, závisí na osobní nápravě pachatele.“⁹⁸ Až na jedinou výjimku (zákaz výkonu práv a zpravidla i povinností, vyplývajících z moci, úřadu nebo úkolu) jsou pořádkové tresty vždy tresty *ferendae sententiae*.⁹⁹

Vedle těchto dvou kategorií existuje i možnost použít trestní opatření a trestní pokání, „... a to trestních opatření hlavně k předcházení zločinům, trestního pokání k náhradě nebo zotřetí trestu.“¹⁰⁰ Mezi trestní opatření patří napomenutí a důtka. V rámci trestního pokání může být uloženo vykonání nějakého skutku zbožnosti nebo lásky.¹⁰¹

⁹² Srv. kán. 1333 CIC.

⁹³ Srv. kán. 1334 CIC.

⁹⁴ Srv. kán. 1335 CIC.

⁹⁵ Srv. WOODALL, G. J. *A Passion for Justice*, s. 474, 481.

⁹⁶ Kán. 1312 § 2 CIC.

⁹⁷ Srv. kán. 1336 § 1 5° CIC.

⁹⁸ PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*, s. 303.

⁹⁹ Srv. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 270.

¹⁰⁰ Kán. 1312 § 3 CIC.

¹⁰¹ Srv. kán. 1339 a 1340 CIC.

2.2.5. Ukládání trestů (kán. 1341–1353 CIC)

Je povinností ordináře, aby – dříve, než přistoupí k soudnímu nebo správnímu řízení za účelem uložení trestu – se pokusil nastalou situaci řešit bratrským napomenutím, důtkou nebo jiným prostředkem pastorační péče. Teprve pokud ani toto vše nevede k nápravě, smí ordinář zahájit soudní nebo správní řízení za účelem uložení nebo deklarace trestu.¹⁰² Toto je zásadní projev filozofie druhého vatikánského koncilu – tento kánon má za cíl co možná minimalizovat užívání kanonických trestů a vést k rozvaze před jejich udělením. Tresty mají být ukládány pouze jako poslední možnost, když veškerá jiná snaha o nápravu selhala.¹⁰³

Další kánon ovšem představuje značné úskalí. Trestní záležitosti by zásadně měly být projednávány v trestním řízení soudním, aby byla zajištěna nestrannost řízení; nemusí tomu tak ale být vždy.¹⁰⁴ V původním návrhu revizní komise se s možností mimosoudního (správního) řízení v trestních záležitostech vůbec nepočítalo, definitivní verze však správní řízení za určitých okolností připouští.¹⁰⁵ „Z dikce kán. 1342 § 1 a 2 sice určitým způsobem vyplývá, že kodex považuje za jedinou řádnou formu projednávání trestních záležitostí proces soudní, nicméně umožňuje trestání i v řízení správním, ‚kdykoliv spravedlivé důvody brání, aby se provedlo soudní řízení‘, aniž alespoň v demonstrativním výčtu naznačuje, co se oněmi ‚spravedlivými důvody‘ míní.“^{106,107} „Nestrannost v řízení je právně umožněna nadřazeným postavením soudu nad oběma stranami, které si jsou v řízení *před soudem* rovné. (...) Lze jen litovat, že tato morální jistota nestranného rozhodnutí právě ve věcech trestních, tedy nadmíru citlivých, je prolomena ustanovením kán. 1342, který dává ordinářům široké možnosti ukládání trestů v řízení *správním* (...) Zákonem požadovaná ‚iusta causa‘ se přitom vždycky

¹⁰² Srv. kán. 1341 CIC.

¹⁰³ Srv. SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit: A Practical Guide to the Code of Canon Law*. London: Geoffrey Chapman, 1995, s. 770; BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*. New York: Paulist Press, 2000, s. 1558.

¹⁰⁴ Srv. kán. 1342 § 1 CIC.

¹⁰⁵ Srv. SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit*, s. 771.

¹⁰⁶ HRDINA, Ignác A. K vybraným aspektům zákonitosti v církvi. *Revue církevního práva* 1998, roč. IV., č. 10–2, s. 86.

¹⁰⁷ Není bez zajímavosti, že Kodex kánonů východních církví jako podmínku mimosoudního řízení uvádí nikoli „spravedlivý“, ale „závažný“ důvod; pokud by trestem měla být velká exkomunikace (odpovídající exkomunikaci podle kán. 1331 CIC, zatímco malá exkomunikace je totéž co interdikť podle kán. 1332 CIC), nebo suspenze a zbavení úřadu nebo sesazení na dobu delší než jeden rok, je soudní řízení obligatorní – srv. kán. 1402 § 2 CCEO.

nalezne.“¹⁰⁸ Jako možné důvody se uvádí například dočasné přetížení soudních tribunálů manželskými procesy nebo nutnost rychle postupovat v případech, kdy hrozí velké veřejné pohoršení; ale právě takové případy by měly být projednávány s velikou péčí, aby bylo zajištěno právo obviněného na obhajobu.¹⁰⁹ Rozhodnutí o uložení trestu pak v tomto případě nevydává neustranný soudce, ale ordinář, který je vůči svému podřízenému zároveň stranou sporu a zároveň soudcem: „... je evidentní, že každá trestní záležitost (zejména u duchovních) je také (a nemůže nebýt!) ‚propria causa‘ trestajícího diecézního biskupa.“¹¹⁰ „Zneužití správní moci bohužel není jen abstraktní možnost. Arcibiskup Zenon Grocholewski prohlásil, že mezi křesťany nesmíme zavírat oči před škodami způsobenými nesprávným vykonáváním církevní autority, zvláště pokud se jedná o porušení práv jednotlivých osob církevními představenými. Zneužití správní moci totiž poškozují nejen obecný prospěch církve, ale také jednotlivé osoby. Ze zkušenosti tedy vyplývá, že spravedlnost v církevních správních věcech není jen teoretický problém, ale praktický úkol.“¹¹¹

Určitým zmírněním možných nežádoucích dopadů správního řízení je alespoň to, že v mimosoudním řízení nesmějí být uloženy trvalé tresty, ani takové tresty, u kterých to zákon nebo příkaz zakazuje.¹¹² „V některých případech (zvláště u trvalých trestů) ale sám zákonodárce zakazuje uložení trestu správním rozhodnutím, a má pro to dobré důvody: zatímco samosoudce či senát církevního soudu má všechny předpoklady řídit se při rozhodování pouze zákonem a být nepodjatý, diecézní biskup v trestním řízení správním má naopak všechny předpoklady být podjatý: je to právě on, kdo musí odpovídat na nepříjemné otázky v médiích, kdo musí řešit personální dopady spojené se spácháním trestného činu atd., a kdo by proto pachatele nejraději ‚zadupal do země‘ než neustranně soudil; sotva se mu lze divit. A to je další důvod, proč by měl biskup raději žalovat podezřelého u svého církevního soudu – vedle dalšího a hlavního důvodu, že totiž soudní řízení daleko lépe než řízení správní (i když pomaleji) může garantovat procesní práva obžalovaného a tím i spravedlivý rozsudek.“¹¹³

¹⁰⁸ HRDINA, Ignác A. Právní jistota křesťanů v katolické církvi, s. 197.

¹⁰⁹ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1559.

¹¹⁰ HRDINA, Ignác A. Soudcovská nezávislost v platném kanonickém právu. *Revue církevního práva* 2005, roč. XI., č. 32–3, s. 208.

¹¹¹ KAŠNÝ, Jiří. Právo na obhajobu během řízení o správním odvolání. *Revue církevního práva* 2000, roč. XI., č. 15–1, s. 5.

¹¹² Srv. kán. 1342 § 2 CIC.

¹¹³ HRDINA, Ignác A. Biskup soudcem ve své diecézi. *Revue církevního práva* 2016, roč. XXII., č. 64–2, s. 14.

Následující kánony opět představují projev kanonické umírněnosti: Soudce může za určitých podmínek trest odložit, zmírnit, nahradit trestním pokáním, odložit výkon trestu nebo i upustit od jeho uložení.¹¹⁴ Nápravný trest může být platně uložen až po předchozím napomenutí, po kterém viník dostal vhodnou lhůtu k nápravě, které nevyužil (za „upuštění od zatvrzelosti“ se pokládá opravdová lítost a náprava škody i pohoršení, nebo alespoň vážný příslib této nápravy).¹¹⁵ V případě norem s neurčitou sankcí („může být/bude potrestán spravedlivým trestem“) nemají být ukládány těžší tresty, zejména nápravné, pokud to není nezbytně nutné; a nikdy se v takovém případě nesmí uložit trvalý trest.¹¹⁶ U trestů ukládaných duchovním je ordinář povinen dbát na to, aby zároveň neztratili prostředky nutné ke slušné obživě; i pokud je trestem propuštění z duchovního stavu, má se ordinář co nejvhodnějším způsobem postarat o viníka, který by se v důsledku trestu octl v opravdové nouzi.¹¹⁷ Zákonem je rovněž dáno pozastavení zákazu přijímat svátosti nebo svátostiny v případě, že viník se octne v nebezpečí smrti; věřící, který upadl do trestu *latae sententiae*, který však nebyl úředně deklarován a ani není v místě, kde se dotýčný zdržuje, obecně známý, není povinen trest zachovat, pokud by výkonem trestu vznikalo nebezpečí závažného pohoršení nebo ztráty dobré pověsti.¹¹⁸

Poslední kánon této stati garantuje odkladné účinky odvolání (soudního nebo správního) proti rozsudku nebo rozhodnutí.¹¹⁹

2.2.6. Zánik trestů (kán. 1354–1363 CIC)

V závěru obecné části VI. knihy je stanoveno, jakým způsobem mohou tresty zaniknout (promlčení výkonu trestu, prominutí trestu udělením milosti, podmíněné prominutí trestu), případně kdy dochází k promlčení trestního stíhání.

Prominutí nápravného trestu je vázáno na nápravu viníka, jak ji definuje kán. 1347 § 2 CIC; pokud ovšem k této nápravě došlo, má viník na prominutí trestu právní nárok (pokud by představený trest neprominul, má viník právo na odvolání). Promíjejícím mu pak v případě potřeby může být uloženo napomenutí nebo trestní pokání.¹²⁰ Toto prominutí vázané na nápravu se netýká pořádkových trestů, jejichž hlavním cílem je nastolení spravedlnosti a náprava pohoršení.

¹¹⁴ Srv. kán. 1343–1346 CIC.

¹¹⁵ Srv. kán. 1347 CIC.

¹¹⁶ Srv. kán. 1349 CIC.

¹¹⁷ Srv. kán. 1350 CIC.

¹¹⁸ Srv. kán. 1352 CIC.

¹¹⁹ Srv. kán. 1353 CIC.

¹²⁰ Srv. kán. 1358 CIC.

Prominutí by bylo neplatné, pokud by bylo vynucené vážným strachem.¹²¹

Následující kánon upřesňuje možnosti prominutí trestu nepřítomnému nebo pod podmínkou, a povinnost udělit prominutí pro vnější obor písemně, pokud tomu nebrání závažný důvod; zároveň by se však žádost ani udělení prominutí neměla zveřejňovat, aby bylo chráněno dobré jméno viníka, jak to garantuje kán. 220 CIC. Jedinou výjimku ze zákazu zveřejnění činí situace, kdy by to naopak bylo užitečné kvůli ochraně pověsti viníka, nebo kvůli nápravě pohoršení.¹²²

Závěrečné kánony stati se zabývají promlčením žaloby a promlčením výkonu trestu. Obecná promlčecí doba trestní žaloby činí tři roky, pro některé závažnější trestní činy (uzavření manželství duchovním nebo řeholníkem s doživotními sliby, mravnostní delikty duchovních, trestné činy proti lidskému životu a svobodě) pět let. V případě trestných činů, jejichž projednávání je vyhrazeno Kongregaci pro nauku víry, není v kodexu promlčecí doba upravena – Kongregace se řídí vlastními normami.¹²³ Žaloba o výkon trestu zaniká promlčením, pokud nebylo během tříleté lhůty, běžící ode dne právní moci odsuzujícího rozhodnutí, odsouzenému oznámeno rozhodnutí o výkonu trestu.¹²⁴ „Promlčení je fakticky i pojmově vyloučeno v případě těch trestů, jejichž účinek splývá v jedno s právní mocí rozsudku (např. u trestu zbavení privilegia, vyznamenání atd.).“¹²⁵

2.3. Tresty za jednotlivé zločiny (kán. 1364–1399 CIC)

Tato (druhá) část VI. knihy je rozčleněna na sedm statí, z toho šest z nich vypočítává skutkové podstaty jednotlivých trestných činů rozdělené podle skupinového objektu: trestné činy proti náboženství a jednotě církve, proti církevním představeným a svobodě církve, uchvácení církevních úřadů a zločiny spojené s jejich výkonem, nepravdivé udání a padělání listin, trestné činy proti zvláštním povinnostem a proti lidskému životu a svobodě.

2.3.1. Zločiny proti náboženství a jednotě církve (kán. 1364–1369 CIC)

Do této stati spadají především tresty za trestné činy odpadnutí od víry, bludu a rozkolu;¹²⁶ toto je jeden ze zmiňovaných sedmi případů, kdy trestem je exkomunikace *latae sententiae* a duchovní navíc může být postihnut některými pořádkovými tresty, při

¹²¹ Srv. kán. 1360 CIC.

¹²² Srv. kán. 1361 CIC.

¹²³ Srv. kán. 1362 CIC.

¹²⁴ Srv. kán. 1363 CIC.

¹²⁵ HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 274.

¹²⁶ Definice těchto pojmů je uvedena v kán. 751 CIC.

zatvrzelosti nebo velkém pohoršení i propuštěním z duchovního stavu.¹²⁷ Dalším z oněch sedmi případů je rovněž pohození eucharistických způsob, případně jejich odnesení nebo ponechání si ke svatokrádežnému účelu. Zde je trestem rovněž exkomunikace *latae sententiae*, jejíž sejmutí je vyhrazeno Apoštolskému stolci; duchovní opět může být potrestán i dalšími tresty až po propuštění z duchovního stavu.¹²⁸ Ostatní trestné činy – účast na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech, křivá přísaha před církevním představeným, veřejné rouhání nebo veřejné těžké porušení dobrých mravů – nemají připojenu určitou sankci; mají být trestány spravedlivým trestem.¹²⁹

Co se týče účasti na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech, jedná se o poměrně neurčité vymezení. Jinde v kodexu je možné nalézt pouze zákaz „... spoluslavit eucharistii s kněžími nebo duchovními nebo služebníky církvi a církevních společenství, která nejsou v plném společenství s katolickou církví.“¹³⁰ Kodex také upravuje možnosti dovoleného udílení svátostí křesťanům, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví, a naopak dovoleného přijímání svátostí od nekatolických udělovatelů.¹³¹

Nápravným nebo jiným spravedlivým trestem mají být trestáni rodiče (a ti, kdo jsou na jejich místě), kteří dají své děti pokřtít nebo vychovat v nekatolickém náboženství.¹³² Musí se ovšem jednat o záměrné jednání, ne pouze o nedbalost, která je sice morálně problematická, není to však trestný čin. Navíc je potřeba zvážit situaci smíšených manželství, kde může katolická strana ustoupit požadavkům nekatolické strany v zájmu zachování manželství a rodinné harmonie.¹³³

2.3.2. Zločiny proti církevním představeným a svobodě církve (kán. 1370–1377 CIC)

Fyzické napadení papeže (bez ohledu na motiv jednání) je trestáno exkomunikací *latae sententiae*, vyhrazené Apoštolskému stolci (pro duchovního mohou přistoupit další tresty až po propuštění z duchovního stavu; stejné napadení biskupa má za následek interdikt *latae sententiae*, v případě duchovního rovněž suspensi *latae sententiae*. Napadení duchovního nebo řeholníka musí být motivováno snahou potupit církev, aby bylo trestáno

¹²⁷ Srv. kán. 1364 CIC.

¹²⁸ Srv. kán. 1367 CIC.

¹²⁹ Srv. kán. 1365, 1368, 1369 CIC.

¹³⁰ Kán. 908 CIC.

¹³¹ Srv. kán. 844 CIC.

¹³² Srv. kán. 1366 CIC.

¹³³ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1578.

neurčitým trestem.¹³⁴ Napadení laika (byť se snahou potupit církev) původní znění VI. knihy neřeší. Trestným činem se stalo až novelizací v r. 2021 – viz kapitola 4.2.2.

Dalším trestným činem je učení nauce odsouzené papežem nebo obecným sněmem, nebo odporující učení magisteria. Aby mohl být provinilec potrestán, je nutné, aby se jednalo o veřejný projev, nikoli soukromé vyjádření názoru, a zároveň aby předcházelo kanonické napomenutí s řádnou lhůtou k nápravě. Pokud je poté viník i nadále zatvrzelý, má být potrestán spravedlivým trestem. Stejně podmínky platí pro trestání toho, kdo by i v jiném případě neposlechl Apoštolský stolec, ordináře nebo představeného, pokud mu něco spravedlivě prikazují nebo zakazují.¹³⁵ Trestáno má být i veřejné vyvolávání odporu podřízených, podněcování k nenávisti nebo k neposlušnosti vůči Apoštolskému stolci nebo ordináři (pro nějaký úkon církevní moci nebo služby), členství ve sdružení brojícím proti církvi (nebo řízení takového sdružení, či jeho podpora), omezování svobody volby nebo služby nebo církevní moci nebo zákonného užívání církevního majetku, znesvěcení posvátné věci (předpokládá se svatokrádežný úmysl; co je míněno termínem *res sacrae* vysvětluje kán. 1171 CIC) a převedení církevního majetku bez dovolení.¹³⁶

Bez většího praktického významu je trestný čin odvolání se proti rozhodnutí papeže ke všeobecnému koncilu nebo ke sboru biskupů¹³⁷, který v dnešní době v podstatě nepřichází v úvahu.

2.3.3. Uchvácení církevních úřadů a zločiny spojené s jejich výkonem (kán. 1378–1389 CIC)

Tato nejrozsáhlejší pasáž (celkem 12 kánonů) je uvedena trestem *latae sententiae* za rozhřešení spoluviníka proti šestému přikázání (exkomunikace, vyhrazená Apoštolskému stolci); podle kán. 977 CIC je navíc takovéto rozhřešení neplatné, vyjma případu nebezpečí smrti.¹³⁸ Někteří se ovšem pozastavují nad tím, proč takto trestáno není také rozhřešení spoluviníka proti jinému než šestému přikázání, zvláště když některé takové skutky mohou být pro církev rovněž velmi škodlivé; uváděno je například spoluvinictví při nespravedlivém zacházení s pracovníky církve.¹³⁹

¹³⁴ Srv. kán. 1370 CIC.

¹³⁵ Srv. kán. 1371 CIC.

¹³⁶ Srv. kán. 1373–1377 CIC.

¹³⁷ Srv. kán. 1372 CIC.

¹³⁸ Srv. kán. 977 CIC.

¹³⁹ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1586.

Trest *latae sententiae* (interdikt, pro duchovní suspenze, eventuálně další tresty včetně exkomunikace) je rovněž sankcí za simulaci sloužení mše (nekněžem) nebo vědomě neplatné udělení svátostného rozhřešení či vyslechnutí svátostného vyznání hříchů.¹⁴⁰

Trestná je rovněž simulace dalších svátostí (neurčitý trest).¹⁴¹ Interdiktem nebo suspenzí se trestá svatokupectví ve vztahu k udělení nebo přijetí svátostí.¹⁴² Dalším trestným činem je uchvácení nebo nezákonné držení úřadu (neurčitý trest).¹⁴³

Další dva kánony jsou v VI. knize jediné, které se explicitně vztahují na biskupy. Nezákonné pod trestem exkomunikace *latae sententiae* vyhrazené Apoštolskému stolci je, aby biskup vysvětil jiného na biskupa bez papežského pověření; trest se přitom týká jak světitele, tak svěcence.¹⁴⁴ Případní spolusvětitele tomuto trestu nepodléhají, protože jejich spoluúčast není nutná pro platnost konsekrace;¹⁴⁵ pokud by se však takového svěcení účastnili vědomě a svobodně, mohli by být samočinně exkomunikováni pro schizma.¹⁴⁶

Biskup rovněž nesmí vysvětit na kněze nebo jáhna sobě nepodřízeného bez pověřovací listiny; to je trestáno zákazem udělovat svátost svěcení po dobu jednoho roku, a nezákonně vysvěcený duchovní je tím samým skutkem suspendován.¹⁴⁷

Trestán může být i ten, kdo jiným způsobem nezákonně vykonává kněžskou nebo jinou posvátnou službu.¹⁴⁸

Nápravný nebo jiný trest je určen tomu, kdo by se nezákonně obohacoval z mešního stipendia;¹⁴⁹ tento kánon je třeba číst ve vztahu ke kán. 947, který výslovně stanoví: „Mešní stipendium nesmí provázet ani zdání obchodu nebo spekulace.“¹⁵⁰

Neurčitým trestem se rovněž postihuje úplatkářství (a to jak na straně toho, kdo za neoprávněný výkon nebo opomenutí daruje nebo přislíbí dar, tak na straně toho, kdo dar nebo příslib přijme).¹⁵¹ V tomto případě není trestán jen dokonáný čin – postačuje samotný pokus tímto způsobem dosáhnout nějakého cíle.

¹⁴⁰ Srv. kán. 1378 CIC.

¹⁴¹ Srv. kán. 1379 CIC.

¹⁴² Srv. kán. 1380 CIC.

¹⁴³ Srv. kán. 1381 CIC.

¹⁴⁴ Srv. kán. 1382 CIC.

¹⁴⁵ Srv. kán. 18 a 1329 § 2 CIC.

¹⁴⁶ Srv. kán. 751 a 1364 § 1 CIC.

¹⁴⁷ Srv. kán. 1383 CIC.

¹⁴⁸ Srv. kán. 1384 CIC. V oficiálním překladu je zde mylně přeloženo „puniri potest“ jako „bude potrestán“.

¹⁴⁹ Srv. kán. 1385 CIC.

¹⁵⁰ Kán. 947 CIC.

¹⁵¹ Srv. kán. 1386 CIC.

Závažným trestným činem je tzv. sollicitace – svádění kajícíka (neurčeného pohlaví) ke hříchu proti šestému přikázání v souvislosti se svátostí smíření.¹⁵² Viníkem je tudíž výhradně kněz nebo biskup; trestný čin je postihován celou škálou trestů od suspenze přes různé zákazy nebo zbavení, případně až po propuštění z duchovenského stavu. I tady je trestný už samotný pokus. K tomuto kánonu se vztahuje podobná poznámka jako ke kán. 1378 § 1: je otázkou, proč se uvažuje pouze o svádění k hříchu proti šestému přikázání, když v úvahu připadají i jiné závažné hříchy nebo trestné činy. Navíc v případě nařčení ze sollicitace je vážným způsobem snížena možnost kněze proti takovému nařčení se bránit, vzhledem k tomu, že je vázán zpovědním tajemstvím. Určitou protiváhu představuje ustanovení kán. 1390 § 1, které přísně trestá falešného udavače (viz níže).

Kánon 1388 chrání svátostné (zpovědní) tajemství, odstupňovaně podle způsobu vyzrazení a osoby, která tajemství vyzradila. Exkomunikací *latae sententiae*, vyhrazenou Apoštolskému stolci, je postižen kněz, který tajemství porušil přímo. Nepřímé porušení (jiným jednáním) je postihováno podle závažnosti. Neurčitým trestem včetně exkomunikace může být postižen případný tlumočník nebo kdokoli jiný, kdo by něco ze zaslechnutého vyzradil.¹⁵³

Poslední kánon této stati trestá (neurčitým trestem, v případě zneužití moci až po zbavení úřadu) zneužití církevní moci nebo služby, případně nezákonné jednání nebo opomenutí ke škodě druhého na základě zaviněné nedbalosti.^{154,155} Poněkud problematické je, že formulace kánonu je až příliš obecná a neurčitá a dává tak soudci nebo ordináři rozsáhlé možnosti výkladu; teoreticky by mohla být i v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege* a omezovat právo obviněného na obhajobu.¹⁵⁶

2.3.4. Nepravdivé udání a padělání listin (kán. 1390–1391 CIC)

Čtvrtá stať obsahuje pouze dva kánony, z nichž první se týká nepravdivého udání nebo pomluvy v různém stupni závažnosti. Interdiktem nebo (v případě duchovního) suspenzí *latae sententiae* je trestán ten, kdo nepravdivě udá u církevního představeného zpovědníka, že spáchal zločin sollicitace; přísnost trestu odpovídá závažnosti takového

¹⁵² Srv. kán. 1387 CIC.

¹⁵³ Srv. kán. 1388 CIC.

¹⁵⁴ Srv. kán. 1389 CIC.

¹⁵⁵ Je to jediný „nedbalostní“ kánon v celé VI. knize; jinak platí, jak uvedeno v kán. 1321 § 2, že „kdo porušil zákon nebo příkaz (...) opomenutím povinné péče, není trestán, pokud zákon nebo příkaz nestanovil jinak.“

¹⁵⁶ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1593–1594.

falešného nařčení, jemuž se navíc obviněný může jen těžko bránit. Falešný udavač proto smí obdržet rozhršení z takového činu „... až potom, když formálně odvolá nepravdivé oznámení a je ochoten napravit škodu, jestliže vznikla.“¹⁵⁷ Spravedlivým trestem včetně nápravného může být trestán i ten, kdo učiní u církevního představeného jiné pomlouvačné udání nebo jinak poškodí dobrou pověst druhého. Původce pomluvy může být také donucen k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.¹⁵⁸

Druhým trestným činem v této stati je padělání, změna, zničení nebo zatajení veřejné církevní listiny, ale i použití takových listin (jde-li o církevní záležitost, trestné je použití i jiné než církevní padělané nebo změněné listiny), případně uvedení nepravdy ve veřejné církevní listině.¹⁵⁹

2.3.5. Zločiny proti zvláštním povinnostem (kán. 1392–1396 CIC)

Duchovním a řeholníkům je zapovězeno provozovat obchod nebo jinou zakázanou činnost; trest je neurčitý.¹⁶⁰ Neurčitým trestem se trestá i porušení povinností vzniklých následkem trestu.¹⁶¹ J. P. Beal et al. konstatují, že tento kánon by svým obsahem patřil spíše do druhé stati – Zločiny proti církevním představeným a svobodě církve. Souvisí také s kán. 1326 § 1 1°, který považuje recidivu za přitěžující okolnost.¹⁶²

Pokus o uzavření manželství duchovním je trestán suspenzí *latae sententiae*; pokud se dotyčný nenapraví po napomenutí, může být potrestán až propuštěním z duchovenského stavu. Zároveň je samým právem odstraněn z církevního úřadu.¹⁶³ U řeholníka-nekněze s doživotními sliby je samočinným trestem interdikt.¹⁶⁴ Současně je jej nutno považovat za propuštěného z řeholní společnosti; vyšší představený však musí propuštění deklarovat, poté, co shromáždil náležitě důkazy.¹⁶⁵ Zajímavou otázkou, kterou kánon 1394 neřeší, je situace druhého partnera, který se s duchovním či řeholníkem pokusil uzavřít manželství. Vzhledem k tomu, že se jednoznačně jedná o komplice v trestném činu, bez jehož spoluúčasti by k porušení zákona nemohlo dojít, měla by být dotyčná osoba podle kán. 1329 § 2 trestána rovněž trestem *latae sententiae*; v případě uzavření

¹⁵⁷ Kán. 982 CIC.

¹⁵⁸ Srv. kán. 1390 CIC.

¹⁵⁹ Srv. kán. 1391 CIC.

¹⁶⁰ Srv. kán. 1392 CIC.

¹⁶¹ Srv. kán. 1393 CIC.

¹⁶² Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1597.

¹⁶³ Srv. kán. 194 § 1 3° CIC.

¹⁶⁴ Srv. kán. 1394 CIC.

¹⁶⁵ Srv. kán. 694 § 1 2° a § 2 CIC.

manželství s duchovním to ovšem pro ženu nemůže být suspenze, měla by tedy být potrestána přiměřeným trestem *ferendae sententiae*. Naproti tomu u řeholníka-nekněze je pro komplice odpovídajícím trestem interdikt *latae sententiae*.^{166,167}

Duchovní, který žije v konkubinátě nebo setrvává s pohoršením v jiném vnějším hříchu proti šestému přikázání, je trestán suspenzí a při zatvrzelosti až propuštěním z duchovního stavu.¹⁶⁸ Ani zde se neřeší situace komplice v takovémto pohoršlivém životě, trest by však měl odpovídat ustanovení v kán. 1329 § 1 CIC – měl by to tedy být trest *ferendae sententiae* na úrovni suspenze (což je pro nekněze interdikt), nebo mírnější.¹⁶⁹

Neurčitým trestem, s možností až propuštění z duchovního stavu, je trestán duchovní, který spáchal jiný zločin proti šestému přikázání, a to násilím, hrozbami, veřejně, nebo s nezletilou osobou mladší šestnácti let.¹⁷⁰ Neurčitost trestu je zde dána velkým rozsahem závažnosti jednání (od nevhodných dotyků po sexuální násilí), a také možností snížené přičitatelnosti činu například pro psychické onemocnění pachatele, na druhou stranu je nutno brát v úvahu rozsah veřejného pohoršení, které takovým činem vzniká, a těžké škody, které může přinést oběti, zejména když se jedná o nezletilé.¹⁷¹

Závažnost, kterou kodex přikládá výše uvedeným činům, je podtržena prodlouženou délkou základní promlčecí lhůty, která obvykle trvá tři roky; v případech pokusu o uzavření manželství duchovním nebo řeholníkem s doživotními sliby (kán. 1394 CIC) a veřejně pohoršlivého života duchovního ve vnějším hříchu proti šestému přikázání (kán. 1395 CIC) je promlčecí lhůta prodloužena na pět let.¹⁷²

Posledním v této stati uvedeným trestným činem je porušení povinnosti rezidence; týká se biskupů, farářů a farních vikářů.¹⁷³ Povinnost rezidence má zajistit trvalou dostupnost duchovního pro společenství, k jehož službě je povolán, aby bylo zajištěno právo věřících na Boží slovo, svátosti a křesťanskou výchovu.¹⁷⁴ Porušení této povinnosti

¹⁶⁶ Srv. kán. 1329 § 2 CIC.

¹⁶⁷ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1598.

¹⁶⁸ Srv. kán. 1395 § 1 CIC.

¹⁶⁹ Srv. kán. 1329 § 1 CIC.

¹⁷⁰ Srv. kán. 1395 § 2 CIC.

¹⁷¹ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1599–1600; WOODALL, G. J., *A Passion for Justice*, s. 490–491.

¹⁷² Srv. kán. 1362 § 1 2° CIC.

¹⁷³ Srv. kán. 395, 410, 533 a 550 CIC.

¹⁷⁴ Srv. kán. 213 a 217 CIC.

se trestá neurčitým trestem; po napomenutí může při zatvrzelosti pachatele následovat i zbavení úřadu.¹⁷⁵

2.3.6. Zločiny proti lidskému životu a svobodě (kán. 1397–1398 CIC)

Do této stati spadá vražda, únos, zadržování, zmrzačení nebo těžké zranění druhé osoby; ty jsou trestány podle závažnosti zločinu zbaveními a zákazy. Vražda papeže, biskupa, duchovního nebo řeholní osoby (v případě obou posledních musí být motivem potupa církve, církevní moci nebo služby) je stíhána tresty podle kán. 1370.¹⁷⁶ Trestný čin předpokládá dobrovolnost a svobodu v jednání – nepatří sem poškození druhého z důvodů přiměřené obrany sebe nebo druhého člověka,¹⁷⁷ a pokud byla obrana nepřiměřená, je nutné trest zmírnit nebo použít trestního pokání.¹⁷⁸ Vzhledem k tomu, že zločiny jmenované v kán. 1397 CIC primárně poměrně přísně trestá civilní právo, může se zde případně uplatnit kán. 1344 2° CIC o možnosti zmírnění trestu v případě, že „... se viník napravil a napravil i pohoršení nebo jestliže byl dostatečně potrestán světským představeným nebo se předvídá, že jím bude potrestán.“¹⁷⁹

Do této kategorie – zmrzačení druhé osoby – by ovšem teoreticky měl spadat například i zákrok chirurga, který amputuje pacientovi končetinu napadenou snětí – je to dobrovolné úmyslné jednání, které druhému způsobí těžké zmrzačení. V podobných případech je ovšem potřeba takovýto úkon posoudit jako jednání v krajní nouzi (je zřejmý úmysl uzdravit či zachránit život a nikoliv primární vůle zmrzačit druhou osobu), což vylučuje protiprávnost činu.

Do exkomunikace *latae sententiae* upadá každý, kdo provedl nebo si nechal provést dokonáný potrat.¹⁸⁰ Samočinná exkomunikace se podle kánonu o spolupachatelství vztahuje na všechny, bez jejichž součinnosti by trestný čin nemohl být spáchán.¹⁸¹ Důraz je potřeba položit na slovo *dokonáný* – neúspěšný pokus, byť morálně špatný, není trestným činem.¹⁸² Toto je zároveň jedna ze situací, kdy se mohou uplatnit (a často se asi také uplatní) ustanovení kán. 1323 2°– pokud by dotyčná osoba nevěděla bez vlastního

¹⁷⁵ Srv. kán. 1396 CIC.

¹⁷⁶ Srv. kán. 1397 a 1370 CIC.

¹⁷⁷ Srv. kán. 1323 5° CIC.

¹⁷⁸ Srv. kán. 1324 § 1 6° CIC.

¹⁷⁹ Kán. 1344 2° CIC.

¹⁸⁰ Srv. kán. 1398 CIC.

¹⁸¹ Srv. kán. 1329 § 2 CIC.

¹⁸² Kán. 1328 § 1 stanoví: „Kdo něco vykonal nebo opomenul s úmyslem dopustit se zločinu, ale bez vlastní vůle zločin nedokončil, podléhá trestu za dokonáný zločin pouze tehdy, jestliže tak stanoví zákon nebo příkaz.“ Kán. 1398 však výslovně mluví pouze o potratu dokonáném.

zavinění, že potrat je trestný čin, žádnému trestu nepodléhá – a 1324 § 1 9° a § 3 o polehčujících okolnostech – pokud by pachatel bez vlastního zavinění nevěděl, že k zákonu nebo příkazu je připojen trest, nemůže být potrestán samočinným trestem.

V případě posledních dvou kánonů (kán. 1397 a 1398 CIC) je vzhledem k závažnosti trestných činů promlčecí lhůta prodloužena ze tří na pět let.¹⁸³ Pokud by pachatelem byl člen řeholní společnosti, musí být po přešetření vyšším představeným ze společnosti propuštěn.¹⁸⁴

2.3.7. Obecná norma (kán. 1399 CIC)

Poslední stať obsahuje pouze obecnou normu, jediný, zato však problematický kánon 1399, který umožňuje trestat spravedlivým trestem i vnější porušení Božího nebo kanonického zákona, které není uvedeno v předchozích i jiných (partikulárních) trestních normách. Takovéto ustanovení představuje průlom (snad spíše teoretický) do obecného principu „*Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*“ a je v rozporu s kán. 221 § 3 CIC, který stanoví: „Křesťané mají právo, aby byli stíháni kanonickými tresty jen podle zákona.“ Jsou zde však připojeny omezující podmínky, které musejí souběžně nastat, aby bylo možno podle tohoto kánonu postupovat; ty spočívají jednak v závažnosti zvláštního porušení zákona, které vyžaduje trest, jednak v naléhavé nutnosti předejít nebo napravit pohoršení.^{185,186} Je nutno uvést, že někteří autoři tuto normu nehodnotí tak kriticky: „Trest je podle generální normy ukládán jen ze seznamu *zákonem stanovených trestů* a lze ho uložit jen na základě *porušení zákona* (psané právní normy), tedy nikoli právního obyčeje. Nelze tedy namítat, že jde o porušení zásady *nullum crimen, nula poena sine lege*.“¹⁸⁷ Jiná obhajoba této normy spočívá v tom, že představený je i v tomto případě povinen se řídit dalšími ustanoveními kodexu, jako je např. kán. 1342 § 2 nebo kán. 1349, které zapovídají uložit trvalé tresty ve správním rozhodnutí nebo v případech, kdy je v jakékoli normě uveden neurčitý trest, a také kán. 1347, podle něhož musí před uložením nápravného trestu být viník alespoň jednou napomenut a musí mu být dána přiměřená lhůta k nápravě.¹⁸⁸ Naproti tomu jiný komentář dovozuje, že v případě kánonu 1399 je

¹⁸³ Srv. kán. 1362 § 1 2° CIC.

¹⁸⁴ Srv. kán. 695 CIC.

¹⁸⁵ Srv. kán. 1399 CIC.

¹⁸⁶ Srv. např. HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*, s. 277; HRDINA, Ignác A., SZABO, Miloš. *Teorie kanonického práva*, s. 379; PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*, s. 307.

¹⁸⁷ TRETERA, Jiří R., HORÁK, Zboj. *Církevní právo*, s. 329.

¹⁸⁸ Srv. SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit*, s. 810.

předpokládán pořádkový, nikoli nápravný trest, protože jeho primárním cílem je nastolení narušeného pořádku, nikoli náprava viníka, a předchozí napomenutí tedy není nutné. Ovšem vzhledem k tomu, že viník v tomto případě nemohl trest předvídat, měl by příslušný trest být mírnější než tresty za trestné činy specifikované zákonem; zde je třeba se odvolat na kán. 1323 2°, podle něhož žádnému trestu nepodléhá ten, kdo v době spáchání trestného činu bez vlastní viny nevěděl, že porušuje zákon nebo příkaz, a kán. 1324 9°, který ukládá povinnost zmírnění stanoveného trestu viníkovi, který bez vlastního zavinění nevěděl, že k zákonu nebo příkazu je připojen trest. Konečně je nutno v tomto případě aplikovat kán. 1349, zapovídající v případě neurčitého trestu uložit trvalý trest.¹⁸⁹

2.4. Kán. 1457, 1488, 1489 CIC

Ač tyto normy obsahují skutkové podstaty trestných činů, jsou poněkud nesourodě zařazeny do VII. knihy kodexu, tedy do trestního práva procesního. Věcně by spadaly spíše do třetí stati VI. knihy – Uchvácení církevních úřadů a zločiny spojené s jejich výkonem.

Neurčitými tresty (až po zbavení úřadu) mají být postiženi soudcové i další soudní úředníci a pomocníci, kteří by se dopustili porušení soudní příslušnosti, odepření spravedlnosti, porušení úředního tajemství nebo způsobení škody stranám (dokonce i z nedbalosti).¹⁹⁰

Zástupce nebo advokát mohou být trestáni peněžitými tresty, pokud by si odkupovali spornou věc (poskytovali úplatek za účelem dosažení vítězství ve při) nebo uzavírali smlouvu o získání nadměrné výhody (požadovali nespravedlivě vysokou odměnu) nebo uzavírali smlouvu o získání části vysouzené věci (smlouvali s vítěznou stranou o podíl na vysouzeném)¹⁹¹; navíc je smlouva uzavřená za takových podmínek stižena sankcí neplatnosti. Advokát navíc může být suspendován z úřadu nebo dokonce, při opakovaném provinění, biskupem vyškrtnut ze seznamu advokátů. Rovněž protizákonné (a trestané stejným způsobem) je obcházení zákona ve snaze řešit záležitost u jiného než kompetentního soudu, aby se dosáhlo příznivějšího výsledku.¹⁹² Pavel VI. se o tomto obcházení zákona zmiňoval v souvislosti s řízením o neplatnosti manželství, kde

¹⁸⁹ Srv. BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 1604.

¹⁹⁰ Srv. kán. 1457 CIC.

¹⁹¹ Srv. SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit*, s.858.

¹⁹² Srv. kán. 1488 CIC.

docházelo k žalobám u jiného než příslušného soudu na základě uměle vytvořeného domicilu nebo fiktivního bydliště.¹⁹³

Zpronevření se úřadu advokátů nebo zástupců za úplatek nebo jeho příslib je trestáno suspenzí od výkonu zastupování a peněžitým nebo jiným přiměřeným trestem.¹⁹⁴ Protože hlavní náplní jejich úřadu je reprezentovat a hájit práva klienta, hlavním zpronevřením se jejich úřadu by bylo jednání proti klientovým zájmům.¹⁹⁵

Tyto normy nebyly rekodifikací VI. knihy nijak změněny.

¹⁹³ Srv. SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit*, s.858.

¹⁹⁴ Srv. kán. 1489 CIC.

¹⁹⁵ Srv. SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit*, s.858.

3. Změny v kanonickém trestním právu hmotném do promulgate nové VI. knihy kodexu

Je nutno připomenout, že kodex není jediným pramenem platného kanonického práva; vedle norem obsažených v kodexu existuje i právo mimokodexové. Oproti CIC/1917 například CIC/1983 vůbec neobsahuje právo kanonizační – to upravuje apoštolská konstituce *Divinus perfectionis magister*.¹⁹⁶ Totéž se týká práva liturgického nebo práva konkordátního, právní úpravy papežské volby či zřizování a řízení církevních univerzit a fakult. Je nutné také brát v úvahu všechny normy, obsažené v apoštolských konstitucích nebo v motu proprio, případně v obecně závazných nařízeních vydaných jednotlivými kongregacemi římské kurie, pokud byly schváleny papežem.¹⁹⁷ To může činit platné právo poněkud nepřehledným, zvláště když platí, že všechny řádně promulgované zákony mají stejnou právní sílu:

„Vzhledem k tomu, že katolická církev nemá psanou ústavu, mají všechny zákony promulgované Apoštolským stolcem v publikačním médiu „Akta Apoštolského stolce“ (Acta Apostolicae Sedis) stejný stupeň právní síly. Proto i tyto mimokodexové zákony mají stejnou právní sílu jako samy kodexy a mohou jejich normy derogovat (platí zde tedy princip *lex posterior derogat legi priori*). Bohužel jen zcela výjimečně jsou takové právní předpisy opatřeny enumerativní derogační klauzulí – pravidelně obsahují jen generelní derogační ustanovení typu „zrušují se všechny zákony, které by s tímto byly v rozporu“. Pokud je tedy text kodexu (kodexů) novelizován, jedná se zpravidla o novelizace nepřímé.“¹⁹⁸

Co se týče trestního práva, jak již bylo uvedeno, situace byla bezprostředně po zavedení norem kodexu přehledná, protože všechny platné trestní normy byly v kodexu uvedeny a ostatní zrušeny. Tento stav bohužel netrval dlouho. „Škodlivost benevolentního přístupu k uplatňování církevní kázně, která byla důsledkem naivního optimismu vzbuzeného radostnými nadějemi v období kolem zasedání Druhého

¹⁹⁶ Konstituce byla promulgována 25. 1. 1983, tedy týž den jako nový kodex. Viz AAS 75/I (1983), s. 349-355.

¹⁹⁷ AK *Pastor bonus* ze dne 16. 9. 1988 v čl. 18 upravuje pravomoc římských dikasterií vydávat tzv. *decreta generalia* (obecně závazná nařízení) následovně: Dikasteria nemohou vydávat zákony ani obecně závazná nařízení se silou zákona, ani zrušovat předpisy platného obecného práva, leda v jednotlivých případech a na základě zvláštního přivolení Nejvyššího velekněze.“ AAS 80 (1988), s. 864; překlad převzat z HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 169.

¹⁹⁸ HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*, s. 158.

vatikánského koncilu, byla postupně odhalována již záhy po vydání CIC/1983. Podcenění významu práva se záhy začalo projevovat jak v prudkém vzrůstu skandálů kolem sexuálních deliktů v církvi, tak v uvolnění kázně v oblasti zacházení s církevním majetkem.¹⁹⁹ „Život si však vynutil stanovení skutkových podstat dalších trestných činů; z legislativně technického hlediska se tyto nové skutkové podstaty do právního řádu katolické církve zpravidla nedostaly cestou přímé novelizace šesté knihy kodexu, (...) nýbrž zůstaly mimo kodex jakožto další trestní zákony, resp. jako ustanovení trestněprávní povahy.“²⁰⁰ Je ovšem jen logické, že právo se dále vyvíjí, i když příliš časté změny právní úpravy žádoucí nejsou. Nicméně, jak už v r. 2010 konstatoval Antonín Ignác Hrdina: „Největších změn [v uplynulém desetiletí] ovšem doznalo kanonické právo trestní hmotné. A to je na pováženou, protože to vypovídá o růstu (nebo snad jen o důslednějším stíhání?) kriminality v určitých oblastech církevního života.“²⁰¹ Každý, kdo byt' jen okrajově sleduje hromadné sdělovací prostředky, jistě slyšel nebo četl o skandálech, médií často radostně a škodolibě rozebíraných, zejména týkajících se témat sexuálního zneužívání v církvi. Nepřekvapí proto, že mnohé pokodexové změny se týkají právě trestných činů tohoto druhu. Nejsou to však zdaleka změny jediné. V následujícím textu budou tyto změny uvedeny chronologicky.

3.1. Trestný čin nahrávání nebo zveřejnění zpovědi

První nová skutková podstata byla zavedena dekretem Kongregace pro nauku víry *De sacramenti poenitentiae dignitate tuenda* (O ochraně důstojnosti svátosti pokání) ze dne 23. 9. 1988 o jediné větě, která stanoví trest samočinné exkomunikace pro toho, kdo by jakýmkoliv technickými prostředky nahrával zpověď (ať pravou nebo fingoanou, ať svou nebo jiné osoby), anebo její obsah zveřejnil prostředky sociální komunikace.²⁰²

3.2. Omezení trestnosti křtu a výchovy dětí v nekatolické víře pro katolického partnera v případě smíšených manželství

V r. 1993 byl vydán nový ekumenický direktář,²⁰³ který se ve svém článku 151 vyslovuje k podmínkám trestnosti křtu a výchovy dětí v nekatolické víře v případě smíšených manželství mezi katolickou a nekatolickou stranou. „Katolický rodič bude při

¹⁹⁹ TRETERA, Jiří R. – HORÁK, Zboj. *Církevní právo*, s. 326.

²⁰⁰ HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 218.

²⁰¹ HRDINA, Antonín I. Vývoj kanonické legislativy v uplynulém desetiletí. *Revue církevního práva* 2010, roč. XVI., č. 45–1, s. 59.

²⁰² AAS 80 (1988), s. 1367.

²⁰³ *Directorium oecumenicum noviter compositum*. AAS 85 (1993), s. 1039–1119.

plnění svého závazku předat katolickou víru dětem respektovat náboženskou svobodu a svědomí druhého rodiče a bude se starat o jednotu a stálost manželství a o udržování rodinného společenství. Pokud přes veškerou snahu děti nejsou pokřtěny a vychovávány v katolické církvi, katolický rodič neupadá do trestu předepsaného kanonickým právem.²⁰⁴

3.3. Indult o zvýšení věku osoby, která je považována za nezletilou

Koncem 80. let minulého století začala dostávat širokou publicitu obvinění ze sexuálního zneužívání kněžími a členy řeholních řádů. Výrazně byla tato obvinění medializována zejména ve Spojených státech, v Kanadě a v Irsku. Apoštolský stolec na situaci reagoval nejdříve v r. 1994 indultem (výjimkou) platným pro Spojené státy, který upravil znění kánonu 1395 § 2 CIC: za nezletilého je považována osoba do 18 let věku místo do 16 let; promlčecí lhůta se zvyšuje na 10 let od dovršení 18. roku věku oběti; kanonické procesy mají být vedeny v diecézích, soudní odvolání je potřeba podávat k Římské Rotě a správní ke Kongregaci pro klérus. Tento indult byl o dva roky později rozšířen i na Irsko.²⁰⁵

3.4. Skutkové podstaty trestných činů souvisejících s papežskou volbou

V r. 1996 vydal Jan Pavel II. Apoštolskou konstituci *Universi Dominici gregis* o papežské volbě. Ta stanoví čtyři skutkové podstaty trestných činů souvisejících s volbou papeže (všechny jsou trestány samočinnou exkomunikací). Jedná se o přímé i nepřímé porušení volebního tajemství (čl. 58); prominutí exkomunikace je zde vyhrazeno Apoštolskému stolci. Dále trestný čin simonie, spáchaný v souvislosti s papežskou volbou (čl. 78). Třetím případem je trestný čin vnějšího nátlaku na voliče při papežské volbě; pod trestem samočinné exkomunikace je tak zakázáno každé veto či „exclusiva“ – tedy požadavek státní moci na vyloučení kandidáta (čl. 80). Subjekt trestného činu je ve všech třech zmíněných případech obecný, týká se tedy kteréhokoli věřícího, který by se takového činu dopustil. Ve čtvrtém případě je subjekt speciální – týká se výlučně kardinálů-voličů, kteří by se účastnili úmluvy, na jejímž základě by někomu museli dát nebo odeprít svůj hlas (čl. 81).²⁰⁶

²⁰⁴ AAS 85 (1993), s. 1094. Překlad převzat z: PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*, s. 168.

²⁰⁵ Srv. VINTROVÁ, Martina. Kanonická ustanovení ohledně sexuálního zneužívání nezletilých v historii latinské církve. *Salve. Revue pro teologii a duchovní život* 2019, roč. 29, č. 3, s. 141.

²⁰⁶ AAS 88 (1996), s. 305–343.

3.5. Rozšíření skutkové podstaty kán. 1371 CIC o definitivní nauku magisteria

Týž papež ve svém motu proprio *Ad tuendam fidem*²⁰⁷ ze dne 18. 5. 1998 o definitivním učení církve rozšířil v článku 4 skutkovou podstatu kán. 1371 CIC (neposlušnost) o definitivní nauku magisteria, která byla vtělena do nového ustanovení kán. 750 § 2 CIC. Kán. 750 je v novém znění rozšířen o § 2: „Pevně je také třeba přijímat a vyznávat vcelku i v jednotlivostech veškerou nauku o víře i mravech, kterou církev svým učitelským úřadem definitivně vyhlásila, tedy to, co je třeba k náležitému uchování a věrnému vysvětlení pokladu víry; proto se neshoduje s naukou katolické církve ten, kdo odmítá definitivní vyhlášení tohoto charakteru.“ Do textu kán. 1371 1° pak za slova „... o níž v kán.“ bylo vloženo „750 § 2 nebo“.²⁰⁸ „Doposud právo ukládalo věřit nauce *neomylného* učitelského úřadu (dosavadní kán. 750 CIC) a přijímat nauku (byť ne definitivní) *autentického* učitelského úřadu (kán. 752 CIC). Motu proprio rozšířilo povinnost akceptace a vyznávání i na tu nauku o víře a mravech, která, ačkoli nebyla slavnostně vyhlášena jako neomylná, přece je učitelským úřadem církve předkládána jako *definitivní*.“²⁰⁹ V tomto případě se jedná o vůbec první přímou novelizaci kodexu. Důvodem změny bylo rozhodnutí upravit i po právní stránce povinnost věřících, přebírajících určité úřady v církvi, osobně složit vyznání víry ve znění schváleném Apoštolským stolcem,²¹⁰ tak aby znění zákona odpovídalo aktuálnímu oficiálnímu textu vypracovanému Kongregací pro nauku víry v r. 1989.²¹¹

3.6. Motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*

Nejrozsáhlejší změny v trestním právu (až do promulgace nové celé VI. knihy kodexu v květnu 2021) přineslo motu proprio Jana Pavla II. *Sacramentorum sanctitatis tutela* z 30. 4. 2001²¹² a navazující list Kongregace pro nauku víry ze dne 18. 5. 2001 *Ad exsequendam*.²¹³ Deklarovaným úmyslem motu proprio, jak je uvedeno v jeho úvodní větě, je „Ochrana posvátnosti svátostí, především nejsvětější eucharistie a pokání, jakož i uchování věřících, povolanych k údělu Páně, v zachovávání šestého přikázání

²⁰⁷ AAS 90 (1998), s. 457–461.

²⁰⁸ Překlad převzat z: HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*, s. 180.

²⁰⁹ HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*, s. 179.

²¹⁰ Taxativní výčet všech, kteří jsou povinni při přebírání svého úřadu před příslušnou církevní autoritou osobně složit vyznání víry, je uveden v kán. 833 CIC.

²¹¹ AAS 81 (1989), s. 104–106.

²¹² AAS 93 (2001), s. 737–739.

²¹³ AAS 93 (2001), s. 785–788.

Desatera...“²¹⁴ „Motu proprio s odvoláním na čl. 52 AK Pastor bonus z 28. 6. 1988²¹⁵ potvrzuje, že tribunálu Kongregace pro nauku víry jakožto speciálnímu soudu Apoštolského stolce jsou vyhrazeny závažnější trestné činy proti slavení svátostí (zejm. eucharistie a pokání) a proti mravům. List kongregace ze dne 18. 5. 2001, na který motu proprio blanketně odkazuje, pak tyto delikty vypočítává, přičemž částečně doslova reprodukuje skutkové podstaty obsažené v šesté knize kodexu, částečně uvádí jejich další znaky (a tím vlastně vytváří speciální skutkové podstaty) a v jednom případě dokonce zavádí zcela novou skutkovou podstatu trestného činu.“²¹⁶ Zachované normy se týkají pohození eucharistických způsobů nebo jejich odnesení či ponechání ke svatokrádežnému účelu,²¹⁷ pokusu o celebraci nebo její předstírání osobou bez kněžského svěcení,²¹⁸ rozhršení spoluviníka proti šestému přikázání Desatera²¹⁹ a přímého vyzrazení zpovědního tajemství.²²⁰ Další znaky skutkových podstat jsou uvedeny u trestného činu zakázaného spoluslavení eucharistické oběti se služebníky církevních společenství, kteří nemají apoštolskou posloupnost a neuznávají svátostnou důstojnost kněžského svěcení,²²¹ svádění kajícího se hříchu proti šestému přikázání v souvislosti se svátostí smíření, pokud směřuje ke spáchání hříchu se zpovědníkem samým,²²² a u trestného činu duchovního proti šestému přikázání Desatera s osobou mladší 18 let.²²³ Konečně nová skutková podstata trestného činu se týká proměnění jedné způsobu bez druhé nebo obou způsobů beze mše se svatokrádežným záměrem. Takovéto jednání sice bylo již kodexem přísně zapovězeno (a to i v případě naléhavé krajní nutnosti),²²⁴ ale nebylo dosud trestným činem. Kongregaci je tento trestný čin vyhrazen za předpokladu, že je naplněn stanovený obligatorní znak skutkové podstaty – motiv (se svatokrádežným záměrem).

Všechny výše uvedené trestné činy, jejichž projednávání je vyhrazeno Kongregaci pro nauku víry, se promlčují po deseti letech; pokud se jedná o trestný čin, spáchaný

²¹⁴ Překlad převzat z: HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*, s. 190.

²¹⁵ „Projednávat trestné činy proti víře a závažnější trestné činy jak proti mravům, tak spáchané v rámci slavení svátostí, které jí byly oznámeny, a taktéž – pokud je třeba – přistupuje podle předpisů jak obecného, tak vlastního práva k vyhlášení nebo udělení kanonických sankcí.“ AAS 80 (1988), s. 874. Překlad převzat z: NĚMEC, Damián. Hmotná kanonickoprávní úprava řešení mravnostních trestných činů katolických duchovních s ohledem na české právo. *Revue církevního práva* 2014, roč. XX., č. 57–1, s. 9.

²¹⁶ HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*, s. 190.

²¹⁷ Srv. kán. 1367 CIC.

²¹⁸ Srv. kán. 1378 § 2 odst. 1 a kán. 1379 CIC.

²¹⁹ Srv. kán. 1378 § 1 CIC.

²²⁰ Srv. kán. 1388 § 1 CIC.

²²¹ Srv. kán. 908 a 1365 CIC.

²²² Srv. kán. 1387 CIC.

²²³ Srv. kán. 1395 § 2 CIC.

²²⁴ Srv. kán. 927 CIC.

duchovním s osobou mladší osmnácti let, tato promlčecí doba začíná běžet až ode dne, kdy mladistvý dosáhl osmnácti let. Šetření takových případů musí být prováděno výhradně kněžími, i notář musí být kněz.

Tento zákon byl v pozdějších letech doplňován a rozšiřován, jak bude dále uvedeno.

3.7. Trestný čin pokusu o udělení svátostného svěcení ženě

Dne 30. 5. 2008 bylo v L'Osservatore Romano publikováno obecně závazné nařízení Kongregace pro nauku víry *Firmo praescripto* z 19. prosince 2007, vymezující novou skutkovou podstatu trestného činu pokusu o udělení svátostného svěcení ženě. Dekret stanoví samočinný trest exkomunikace vyhrazený Apoštolskému stolci jak pro toho, kdo by se pokusil svátostné svěcení ženě udělit, tak i pro ženu samotnou.²²⁵

3.8. Okružní list Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní

Dne 18. 4. 2009 vydala Kongregace pro klérus okružní list všem ordinářům, v němž se zavádí nová právní úprava trestu propuštění z duchovního stavu. Tento dokument (*O pravomoci laicizovat duchovní*)²²⁶ nebyl publikován v AAS; publikovány nebyly ani pravomoci, udělené Kongregaci papežem, na které se list odvolává. „Jde tedy o dopis prefekta kongregace, který jakkoli má povahu normativní instrukce podle kán. 34 CIC, přesto (s odvoláním na pravomoci obdržené od papeže 30. 1. 2009) zavádí novou právní úpravu v oblasti ukládání trestů propuštění z duchovního stavu, a nepřímou tak novelizuje Kodex kanonického práva. Spolu s tím je zavedena nová právní úprava prohlášení propuštění z duchovního stavu, která nemá striktně trestněprávní charakter a je důsledkem déledobého opuštění kněžské služby.“²²⁷ Zatímco podle dosavadní právní úpravy bylo možno stanovit trest propuštění z duchovního stavu pouze po provedeném soudním řízení (nebylo povoleno řízení správní),²²⁸ za určitých okolností je nyní možno uložit tento trest také správním rozhodnutím Kongregace pro klérus.

Prvním případem jsou duchovní, kteří uzavřeli pouze civilní manželství, ani po napomenutí své chování nezměnili a setrvávají ve veřejně pohoršlivém životě, případně duchovní, kteří se provinili vnějšími závažnými hříchy proti šestému přikázání Desatera. Kongregace jim může uložit trest propuštění z duchovního stavu ve správním řízení;

²²⁵ AAS 100/6 (2008), s.403.

²²⁶ Dokument Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní z 18. dubna 2009 Prot. N. 2009/0556. ACTA ČBK č. 4 (2009). Praha: Česká biskupská konference 2009, s. 114–124.

²²⁷ HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 220.

²²⁸ Srv. kán. 1342 § 2 CIC.

spolu s tímto trestem má být udělena dispens od závazků vyplývajících ze svěcení (včetně celibátu). Toto rozhodnutí vyžaduje schválení papežem. „Ratio legis je zde jasná: Bud' budeš žít jako duchovní, nebo jako manžel – obojí najednou není možné. Tuto normu je třeba uvítat už proto, že nechyběly případy, kdy duchovní žijící v kanonicky neplatném (pouze civilním) manželství nežádali o laicizační indult a ponechávali si tak jakási „zadní vrátka“ k případné reaktivaci (rehabilitatio) – bez ohledu na svou partnerku a zpravidla proti jejím zájmům.“²²⁹

Druhý případ je problematictější – umožňuje totiž využít obecné normy²³⁰ a uložit kanonický trest i v případech, kdy došlo k blíže neurčenému (tedy v trestním zákonu nedefinovanému) vnějšmu porušení Božího nebo kanonického zákona. Pachatele je možno postihnout spravedlivým trestem, pokud závažnost činu trest vyžaduje a současně existuje naléhavá nutnost předejít nebo napravit pohoršení. Tento trest může vyslovit buď ordinář (a kongregace ho potvrdí), nebo sama kongregace. Rovněž toto rozhodnutí musí schválit papež.

Obecná norma kán. 1399 CIC jako taková se mnohým kanonistům jeví v přímém rozporu se základním uznávaným právním principem „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“. V komentářích ke kán. 1399 CIC byla tato norma často obhajována mimo jiné tím, že neumožňuje uložit trvalé tresty²³¹, jak již bylo uvedeno v odst. 2.3.7. této práce. Po vydání nových norem to již ale neplatí: Kněžím i jáhňům je za výše uvedených podmínek možno uložit i trvalé tresty včetně propuštění z duchovního stavu. Toto zmocnění „... je věcně velmi neurčité, a to odkazem na obecnou normu (kán. 1399) stanovící možnost trestního postihu vnějšmu porušení Božího nebo kanonického zákona (i jiného než trestního zákona!) spravedlivým trestem (...) Také samotný trest, který má být na základě tohoto zmocnění nakonec papežem udělen či potvrzen, není striktně vymezen. Ovšem na druhé straně se tu hovoří o derogaci ustanovení ‚kán. 1317, 1319, 1342 § 2 a 1349 ohledně udělení trvalých trestů‘, což jasně ukazuje primární zaměření na propuštění z duchovního stavu.“²³² „Tento ‚tajný‘ okružní list byl rozeslán jednotlivým diecézním biskupům a dalším kompetentním ordinářům, aniž by byl vyhlášen v AAS. To je o to závažnější, že tímto listem se částečně zrušují (derogují) ustanovení některých kánonů ohledně ukládání trvalých trestů (viz č. 5 odst. II. listu). I když papež patrně

²²⁹ HRDINA, Antonín I. Vývoj kanonické legislativy v uplynulém desetiletí, s. 60–61.

²³⁰ Srv. kán. 1399 CIC.

²³¹ Srv. kán. 1317, 1319, 1342 § 2 a 1349 CIC.

²³² NĚMEC, Damián. Mimořádné způsoby propuštění katolických duchovních z duchovního stavu. *Revue církevního práva* 2012, roč. XVIII., č. 51–1, s. 18.

reaguje na řadu (především dávnějších) sexuálních skandálů v katolické církvi, které v té době vycházely najevo, a i když měl/má právo vydat podobné nařízení, je tento dokument až do jeho zrušení nebezpečnou ‚zbraní‘, kterou se může velmi snadno (a velmi těžce) ublížit. Situaci bylo (a je) určitě možné řešit i jiným, právně čistším a jasnějším způsobem.²³³ Zrušení nutnosti ukládat trest propuštění z duchovního stavu pouze na základě soudního procesu oslabuje právo obviněného na obhajobu, které ve správním procesu není zcela zajištěno. Navíc – vzhledem k tomu, že uložení trestu schvaluje papež – je odsouzený zbaven možnosti odvolání.^{234,235}

Třetí a poslední novou možností, umožněnou okružním listem kongregace, je deklarovat ztrátu duchovního stavu spolu s udělením dispense od kněžských závazků včetně celibátu „... v případě duchovních, kteří opustili službu na dobu delší než 5 po sobě jdoucích let a kteří po pečlivém ověření, nakolik bylo možné, setrvávají v takovém dobrovolném a nedovoleném nevykonávání své služby.“²³⁶ Rozhodnutí tohoto typu schválení papežem nevyžaduje. „Velmi důležité je ustanovení, že toto zmocnění je možno užít i na případy, které vešly ve známost před jeho udělením, připouští se tak jistá retroaktivita. Naprosto výjimečné je toto zmocnění v tom, že se jedná o jediný právem stanovený způsob udělení dispense od celibátu bez papežského zásahu.“²³⁷

Zdá se, že tato nová právní úprava vyvolala velkou reakci ze strany ordinářů a patrně nebyla zcela správně pochopena, protože již 17. 3. 2010 vydala Kongregace pro klérus dokument navazující na výše zmíněný okružní list z 18. 4. 2009.²³⁸ V tomto textu podává procedurální pokyny k projednávání předmětných caus a seznam dokumentů, které jsou potřebné pro úplnost šetření v místní fázi. Zejména zde zdůrazňuje, že nezbytnou podmínkou pro uplatnění těchto zvláštních pravomocí je opravdová nemožnost nebo mimořádná obtížnost postupovat řádnou cestou, tj. na základě žádosti kněze nebo trestním řízením soudním. Požaduje doložení objektivní nebo subjektivní nemožnosti toho, aby příslušný duchovní sám podal žádost o dispenz, zdokumentovaný souhrn všech pastoračních snah a kanonických opatření, kterými se ordinář pokusil dosáhnout nápravy

²³³ HRDINA, Ignác A. – SZABO, Miloš. *Teorie kanonického práva*. Praha: Karolinum, 2018, poznámka pod čarou 1009 na s. 379.

²³⁴ Srv. WOODALL, G. J. *A Passion for Justice*, s. 494.

²³⁵ Srv. kán. 331, 1405 § 2, 1629 1°, 1732 CIC.

²³⁶ ACTA ČBK č. 4 (2009). Praha: Česká biskupská konference 2009, s. 120.

²³⁷ NĚMEC, Damián. *Mimořádné způsoby propuštění katolických duchovních z duchovního stavu*, s. 19.

²³⁸ *Dokument Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní ze 17. března 2010 Prot. N. 2010/0823*, ACTA ČBK č. 5 (2010). Praha: Česká biskupská konference 2010, s. 105–113.

viníka a jeho odvrácení od zatvrzelosti i vysvětlení oněch závažných obtíží, které v konkrétním případě brání ve vedení řádného trestního řízení. „Je nutno připomenout všem ordinářům, že aplikace zvláštních pravomocí *není automatická*, ale nastupuje jen v případech, v nichž dle rozvážného úsudku Apoštolského stolce nastaly předvídané okolnosti. Jinak řečeno, místní fáze procedury se uzavírá *vždy* pouhou *žádostí* ordináře, přičemž se ponechává na *uvážení* Apoštolského stolce, zda v konkrétním případě aplikuje zvláštní pravomoci.“²³⁹

3.9. Normae de gravioribus delictis

21. 5. 2010 byly Kongregací pro nauku víry vydány (jako dodatečná příloha k motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*) *Normae de gravioribus delictis* pro projednávání závažnějších trestných činů vyhrazených Kongregací pro nauku víry. Tyto *Normae* obsahují ustanovení upravující trestní právo hmotné i procesní. Připojen je *List Kongregace pro nauku víry biskupům katolické církve a ostatním zainteresovaným ordinářům a hierarchům o úpravách apoštolského listu daného z vlastního popudu Sacramentorum sanctitatis tutela a Krátká zpráva o změnách v Normách o závažnějších trestných činech, vyhrazených Kongregací pro nauku víry.*²⁴⁰ Posledně uvedená stat' vykládá změny, ke kterým došlo úpravami původního textu.

Především byla prodloužena promlčecí lhůta u závažných trestných činů z deseti na dvacet let. Navíc Kongregace pro nauku víry dostala velmi obecně formulované oprávnění udělit od této lhůty výjimku – kongregace tedy teoreticky může rozhodnout, že některý trestný čin je nepromlčitelný. Dále, přestože ony závažnější trestné činy zásadně mají být projednávány v soudním řízení, může kongregace od soudního řízení dispenzovat a postupovat mimosoudním rozhodnutím. Co se týče hmotněprávní úpravy, byly kongregaci kromě již dříve uvedených trestných činů vyhrazeny další, konkrétně trestné činy proti víře (hereze, apostaze, schisma), dále pokus o udělení svátostného rozhřešení nebo vyslechnutí svátostného vyznání a předstírání rozhřešení, nepřímé porušení zpovědního tajemství, nahrávání nebo rozšiřování svátostného vyznání a pokus o svěcení ženy. Byla přidána i nová skutková podstata trestného činu získávání, držení nebo rozšiřování pornografických obrazových materiálů osob mladších čtrnácti let duchovním, a to jakýmkoli způsobem a jakýmkoli technickým prostředkem. U trestných činů proti mravům je nezletilému naroveň postavena osoba nemající trvale úplné užívání

²³⁹ Tamtéž, s. 106.

²⁴⁰ AAS 102/7 (2010), s. 419–434.

rozumu. „Zásadní skutečností je, že tyto normy zavazují všechny katolíky bez rozdílu příslušnosti k církvi *sui iuris*, tedy i východní katolíky. Tato závaznost je jednoznačně stanovena čl. 58 § 2 apoštolské konstituce *Pastor bonus* o římské kurii.“^{241,242}

3.10. Come una madre amorevole

Dalším trestněprávním předpisem je motu proprio papeže Františka *Come una madre amorevole* ze dne 4. 6. 2016.²⁴³ V návaznosti na MP *Sacramentorum sanctitatis tutela* varuje biskupy před zanedbáváním konání zejména v oblasti oněch „závažnějších deliktů“, které podléhají zvláštnímu režimu podle posledně jmenovaného zákona, a upozorňuje na možnost odvolání biskupa nebo jiného představeného pro závažné prohřešky nebo zanedbávání povinností plynoucích z úřadu s odkazem na kán. 193 § 1 CIC²⁴⁴. V dalším textu pak motu proprio stanovuje postup takového odvolání.

3.11. Motu proprio Vos estis lux mundi

Motu proprio papeže Františka *Vos estis lux mundi* ze dne 7. 5. 2019 řeší především otázku oznamovací povinnosti u vybraných trestných činů spáchaných proti 6. přikázání Desatera duchovními (včetně kardinálů či biskupů) a nově i členy institutů zasvěceného života nebo společností apoštolského života (rozšiřuje tedy speciální subjekt o zasvěcené osoby). U trestného činu nucení násilím, pohrůzkou nebo zneužitím autority k vykonání nebo strpění sexuálních aktů poprvé nestanovuje žádnou věkovou hranici oběti; zavádí zde rovněž konkrétní skutkovou podstatu trestného činu *contra sextum* „zneužitím autority“ (tím je míněno např. zneužití úřadu rektora semináře vůči bohoslovcům). Oznamovací povinnosti podléhá i vykonání sexuálních aktů výše uvedených osob s osobou nezletilou (mladší osmnácti let) nebo zranitelnou (ta je definována jako každá osoba ve stavu nemoci, fyzického nebo psychického oslabení nebo zbavení osobní svobody, a tento stav fakticky, byť jen příležitostně, omezuje její schopnost chápat nebo projevit vůli nebo jakkoli se bránit útoku), a rovněž výroba, prezentování, přechovávání nebo šíření dětské pornografie. Motu proprio zavádí rovněž novou skutkovou podstatu svádění nezletilých nebo zranitelných osob k účasti na pornografické prezentaci. Motu proprio stanoví také povinnosti církevní autority vůči obětem a postup při provádění

²⁴¹ NĚMEC, Damián. Hmotná kanonickoprávní úprava řešení mravnostních trestných činů katolických duchovních s ohledem na české právo, s. 12.

²⁴² AK *Pastor bonus*, část pojednávající o Kongregaci pro východní církve: čl. 58 § 2. „Zachována však zůstává zvláštní a výlučná příslušnost Kongregací pro nauku víry...“ AAS 80 (1988), s. 875.

²⁴³ AAS 108/7 (2016), s. 715–717.

²⁴⁴ „Z úřadu uděleného na neurčenou dobu může být osoba odstraněna jen z vážných důvodů a při zachování právem stanoveného postupu.“

šetření včetně určení příslušných dikasterií. Oznamovací povinnosti podléhá rovněž zneužití autority představeného ve smyslu ovlivňování nebo maření civilního nebo kanonického vyšetřování duchovního nebo řeholníka.²⁴⁵

3.12. Zvýšení věku nezletilého u trestného činu pornografie

Další změna v motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, resp. v příslušných normách „*de gravioribus delictis*“, byla provedena reskriptem *ex audientia Ss.mi* ze dne 4. 10. 2019²⁴⁶ – u trestného činu pornografie, zavedeného v normách z r. 2010, byl zvýšen věk nezletilého ze čtrnácti na osmnáct let, a bylo umožněno, aby obviněného zastupoval i (předsedou kolegia schválený) laik s náležitým kanonickým vzděláním.

²⁴⁵ Srv. ACTA ČBK č. 14 (2019). Praha: Česká biskupská konference 2019, s. 95–106.

²⁴⁶ ACTA ČBK č. 15 (2020). Praha: Česká biskupská konference 2020, s. 25–26.

4. Aktuální platné trestní právo hmotné

Nutnost revidovat a nově uspořádat již dosti nepřehledné trestní právo hmotné velmi zřetelně nahlížel již Benedikt XVI., předchůdce současného papeže. V apoštolské konstituci *Pascite gregem Dei* ze dne 23. 5. 2021,²⁴⁷ kterou papež František promulgoval kompletně revidovanou VI. knihu kodexu, najdeme zmínku o tom, že už v r. 2007 vydal Benedikt XVI. pokyn Papežské radě pro výklad legislativních textů, aby revidovala trestní normy obsažené v kodexu z r. 1983. Na tvorbě textu se podíleli členové Papežské rady, kanonisté i biskupové; text prvního návrhu „... byl zaslán všem biskupským konferencím, dikasteriím Římské kurie, generálním řeholním představeným, fakultám kanonického práva a jiným církevním institucím, aby každý předložil své připomínky. Zároveň byli o vyjádření požádáni mnozí kanonisté a další odborníci na trestní právo po celém světě.“²⁴⁸ Po opakovaném připomínkování dalších upravených návrhů, po letech intenzivní práce, byl konečný text apoštolskou konstitucí promulgován, zveřejněn otištěním v periodiku *L'Osservatore Romano* ze dne 4. června 2021 a v účinnost vstoupil 8. 12. 2021.

Papež v konstituci zdůrazňuje, že úkol pečovat o zachovávání trestní kázně nelze oddělit od pastorační péče. „Chybné chápání niterného spojení, které v církvi existuje mezi projevem lásky a užitím trestní disciplíny, pokud to okolnosti a spravedlnost požadují, způsobilo v minulosti mnoho zla. Tento styl myšlení – jak zkušenost učí – s sebou nese riziko života podle mravů, jež jsou s disciplínou v rozporu a k jejichž léčbě nepostačují pouhá napomenutí nebo rady. (...) Láska tedy žádá, aby se pastýři utíkali k trestnímu systému, kdokoli je to nutné, a měli přitom na paměti tři cíle, jež jej činí v církevním společenství nezbytným, totiž aby se obnovily nároky spravedlnosti, viník změnil a pohoršení napravilo.“²⁴⁹

Na vydání nových norem reagoval velmi živě i „světský“ tisk – např. 1. 6. 2021 vyšel v *Advokátním deníku online* článek s mediálně nosným titulkem *Vatikán mění kanonické právo, trestné je i sexuální zneužití dospělých kněžími*. Skoro jako by v nové právní úpravě o nic jiného než o sexuální zneužívání nešlo. „Nejpodstatnější změnu přinášejí

²⁴⁷ [2022-05-11]. <https://www.vatican.va/content/francesco/la/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20210523_pascite-gregem-dei.html>. Text v pracovním českém překladu in ACTA ČBK č. 16. Praha: Česká biskupská konference 2021, s. 302–306.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 303.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 304.

články 1395 a 1398 nového kodexu. Ty mimo jiné uznávají, že oběťmi sexuálního násilí ze strany kněží, kteří se ho dopustili na základě zneužití svého postavení a autority, mohou být i dospělí, uvedla agentura AP. Zákoník ale nově formuluje i přestupky týkající se sexuálního zneužívání dětí a nezletilých. Zatímco dříve církevní právo tyto přečiny trestalo na základě vágního článku o porušení šestého přikázání desatera (nesesmilníš) a kněžského celibátu, nyní hovoří přímo o trestech za sexuální zneužívání, které definuje mnohem podrobněji. Kromě samotného zneužívání kodex hovoří i o trestnosti přechovávání a šíření pornografie a ty duchovní, kteří si násilím vynucují sexuální kontakt, může čekat zbavení kněžských povinností. Přesnější definice jednotlivých přečinů podle agentury Reuters zúží manévrovací prostor biskupům, pro něž bude napříště mnohem obtížnější nahlášené případy zneužívání tajit nebo nutit oběti ke stažení obvinění.“²⁵⁰ Autorovi příspěvku zjevně uniklo, že mnohé z vyzdvihovaných „nových“ norem už byly do kanonického práva zavedeny podstatně dříve (stejně jako další normy, o kterých se článek zřejmě pro jejich „nezajímavost“ nezmiňuje – pokus o svěcení ženy, nahrávání zpovědi, konsekrace eucharistických způsob se svatokrádežnými úmysly a podobně). Nová právní úprava především všechny tyto změny opět přehledně soustředila do jediného dokumentu; obsahuje ale i nové skutkové podstaty a nové (peněžité) sankce; většina neurčitých sankcí také byla nahrazena určitými. Podle vyjádření předního římského kanonisty Juana Ignacia Arriety Ochoa de Chinchetru na tiskové konferenci z 1. června 2021 bylo přes 70 % kánonů doplněno, zhruba 10 % odstraněno a jen 17 % zůstalo nezměněno.

„Novou trestněprávní úpravu charakterizuje celkové zpřísnění trestněprávních postihů, rozšíření okruhu trestně odpovědných subjektů i skutkových podstat trestných činů a (z pochopitelných důvodů) důraz na ochranu před trestnými činy contra Sextum Decalogi u duchovních, řeholníků, ale i laiků vykonávajících v církvi nějakou službu.“²⁵¹ Základní struktura i počet kánonů zůstaly v nové úpravě zachovány, některé skutkové podstaty byly logičtější a přehledněji uspořádány. Jak ale upozorňuje Antonín Ignác Hrdina, „Z legislativně technického hlediska je ovšem dosti nešťastné, že derogací klauzule v apoštolské konstituci výslovně zrušuje pouze dosavadní šestou knihu kodexu, aniž činí alespoň obecnou zmínku o dalších trestněprávních předpisech, zejména těch,

²⁵⁰ *Vatikán mění kanonické právo, trestné je i sexuální zneužití dospělých kněžími* (1. 6. 2020) [2022-05-05].

<<https://advokatnidenik.cz/2021/06/01/vatikan-meni-kanonicke-pravo-trestne-je-i-sexualni-zneuzeni-dospelych-knezimi/>>.

²⁵¹ HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*, s. 222.

jejichž obsah byl promítnut do nového znění šesté knihy, nebo byl touto novelou změněn. Za zrušené je tedy třeba považovat alespoň ty trestní normy (popř. jejich části), které jsou v rozporu s novým textem šesté knihy kodexu, a postupovat podle principu ‚lex posterior derogat legi priori‘; přitom derogační klausule v kán. 6 § 1 (zvláště odst. 3 a 4) ovšem může sloužit jen jako teoretické východisko, nikoli jako zákonná norma. Ale to jsme právě tam, kde jsme byli před rekodifikací, a kde jsme po ní být nechtěli...²⁵² V platnosti tak například zůstávají normy, zavedené apoštolskou konstitucí Jana Pavla II. *Universi Dominici gregis* a týkající se papežské volby.

K této práci je přiložena tabulka srovnávající původní a stávající právní úpravu s přehledem všech změn a jejich barevným vyznačením pro lepší přehlednost; druhou přílohou je úplný text nové VI. knihy kodexu v paralelním srovnání latinského originálu a pracovního českého překladu, tak jak byl vydán v ACTA ČBK č. 16. Pokud bude v dalším textu odkazováno na jednotlivé kánony, jsou tím již míněny kánony nové právní úpravy, pokud nebude výslovně uvedeno jinak.

4.1. Trestné činy a tresty – obecná ustanovení (kán. 1311–1363 CIC)

4.1.1. Postihování trestných činů obecně (kán. 1311–1312 CIC)

Hned k prvnímu trestněprávnímu kánonu (kán. 1311 CIC) je nově připojen druhý paragraf, který v podstatě shrnuje to, co papež uvedl v textu konstituce – totiž povinnost pastýřů církve (po využití všech pastoračních prostředků) ukládat tresty tam, kde je to potřeba, v zájmu ochrany a podpory dobra společenství.²⁵³ Paragraf také výslovně vypočítává hlavní cíle trestního práva, jimiž je obnova spravedlnosti, náprava pachatele a odstranění pohoršení.

Následující kánon je beze změn.

4.1.2. Trestní zákon a trestní příkaz (kán. 1313–1320 CIC)

V kán. 1315 CIC jsou jiným způsobem a přehledněji vypočítány možnosti, které má v upravování trestů místní zákonodárce při zachování své územní působnosti. Ostatní kánony jsou prakticky beze změn.

²⁵² HRDINA, Antonín I. Co se (ne)změnilo rekodifikací kanonického trestního práva hmotného. *Revue církevního práva* 2021, roč. XXVII., č. 84–3, s. 14.

²⁵³ V českém překladu je uvedeno, že pastýř „má chránit“, což vyznívá o něco mírněji než v latinském originále, kde stojí „debet“.

4.1.3. Osoby podléhající trestům (kán. 1321–1330)

Ke kán. 1321 CIC byl přidán úvodní § 1, který poprvé zavádí výslovné uvedení presumpce nevinny („Každý je považován za nevinného, dokud není prokázán opak.“).

To je vzhledem k celkovému zpřísnění norem a k současné situaci velice vítané rozšíření. „Toto ustanovení je nutné zdůrazňovat v dnešní době, kdy se důrazně žádá, aby denunziace údajného spáchání trestného činu nebyly brány na lehkou váhu a byly z nich rychle vyvozovány důsledky.“²⁵⁴

K drobné změně došlo v kán. 1324 § 3 CIC – v případě polehčujících okolností sice pachatel nemůže podléhat trestu *latae sententiae*, je však zdůrazněno, že mu lze uložit mírnější tresty nebo trestní pokání, aby se napravil nebo aby bylo odstraněno pohoršení.

Zpřísnění přináší kán. 1326 § 1 CIC – soudce nyní nemá jen možnost, ale vysloveně povinnost přihlídnout k přitěžujícím okolnostem. Do 4. odstavce téhož kánonu bylo připojeno jako přitěžující okolnost také tzv. „napití na kuráž“, které v předchozím pojetí pouze nesmělo být považováno za okolnost polehčující. Nový je rovněž § 3, který stanoví, že v případě přitěžujících okolností se případný fakultativní trest stává obligatorním.

4.1.4. Tresty a trestání (kán. 1331–1340 CIC)

Ke kán. 1332 CIC byl připojen nový § 2, který připouští, aby místní zákon nebo trestní příkaz u interdiktů vymezil, resp. snížil rozsah úkonů, které budou pachateli zakázány.

V kán. 1333 § 1 CIC, týkajícím se suspenze, byla vypuštěna slova „která může postihnout pouze duchovní“; to znamená, že nově může postihnout i laiky. Především se to týká laických soudců, kteří mohou být u církevního soudu členy senátu a vykonávat tak jurisdikční církevní moc. Od apoštolské konstituce papeže Františka *Praedicate evangelium* ze dne 19. 3. 2022, která nově umožňuje, aby se i laici stali představiteli římských dikasterií, se možnost trestu suspenze vztahuje i na ně.²⁵⁵

Kán. 1335 § 1 CIC umožňuje přidat v rozsudku nebo dekretu o suspenzi (tedy o *nápravném* trestu) k tomuto trestu další tresty *pořádkové*.

Kán. 1336 CIC podrobně vypočítává možnosti pořádkových trestů. Oproti dřívějšímu se nově objevuje i možnost peněžitého trestu určeného pro církevní účely (dosud byl peněžitý trest uveden pouze jako možnost postihu prokurátora nebo advokáta, kteří by se

²⁵⁴ TRETERA, Jiří R. – HORÁK, Zboj. *Církevní právo*, s. 331.

²⁵⁵ Srv. FRANTIŠEK. *Praedicate evangelium. Costituzione apostolica*. [2022-05-28]. <https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_constitutions/documents/20220319-costituzione-ap-praedicate-evangelium.html>.

snažili pro sebe neprávem získat jakýmkoli způsobem finanční výhody).²⁵⁶ Pachatel rovněž může být potrestán odnětím části nebo i celé odměny za výkon služby. Stále ovšem platí další ustanovení kodexu: „U trestů ukládaných klerikům je vždy třeba dbát, aby neztratili prostředky nutné k slušné obživě, pokud se nejedná o propuštění z klerického stavu.“²⁵⁷ Nová je i možnost zbavení pověření zpovídat nebo kázat a zbavení delegované moci řízení, zákaz všech nebo některých úkonů z moci svěcení a/nebo z moci řízení, požívání aktivního nebo pasivního volebního práva při kanonických volbách nebo užívání práva hlasovat v církevních radách nebo kolegiích a konečně zákaz nosit církevní nebo řeholní oděv. Na rozdíl od původního kán. 1336 § 1 4° CIC nová právní úprava nezná trestní přeložení na jiný úřad.

V kán. 1338 § 4 CIC je stanoveno, že v případě zákazů mohou být tresty *latae sententiae* i jiné než v kán. 1336 § 3 CIC vyjmenované pořádkové tresty.

Kán. 1339 CIC o trestních opatřeních (napomenutí nebo důtka) byl rozšířen o povinnost ordináře v případě selhání tohoto opatření vydat konkrétní trestní příkaz s určením, co má dotyčný vykonat nebo čeho se naopak zdržet. Za určitých závažných okolností může také ordinář svým dekretem podrobit pachatele dohledu. „Toto posledně jmenované opatření, které bude praktické zejména v případě alkoholové či drogové závislosti pachatele, znala i stará právní úprava (viz kán. 2306 odst. 4 CIC/1917), ovšem nový kodex Jana Pavla II. od něho – zřejmě jako od sankce s jistým dehonestujícím nádechem – upustil.“²⁵⁸

4.1.5. Ukládání trestů (kán. 1341–1353 CIC)

V kánonu 1341 CIC byla novou dikcí zdůrazněna povinnost ordináře zahájit soudní nebo správní trestní řízení v případě, že vyčerpal všechny povinné možnosti pastorační péče (oproti původnímu „curet“ je zde „debet“).

Kán. 1342 CIC, kterým je umožněno místo řádného soudního řízení vést trestní řízení správní, alespoň zdůrazňuje nutnost dohlédnout na dodržení práva na obhajobu, a požaduje také v souladu s kán. 1608 opravdovou morální jistotu toho, kdo svým dekretem stanovuje trest.

²⁵⁶ Srv. kán. 1488 CIC.

²⁵⁷ Kán. 1350 § 1 CIC.

²⁵⁸ HRDINA, Antonín I. Co se (ne)změnilo rekodifikací kanonického trestního práva hmotného, s. 16.

Kán. 1343 CIC připomíná v případě, kdy je dáno soudcovu uvážení, zda trest uložit nebo neuložit, nutnost pamatovat na to, že při přitěžujících okolnostech se fakultativní trest stává obligatorním.²⁵⁹

Kán. 1344 CIC ukládá při rozhodování o udělení nebo neudělení trestu povinnost zvláště zvážit také možné pohoršení a dohlédnout na náhradu případné škody.

Kán. 1345 CIC umožňuje upustit od potrestání pouze při jednání pod vlivem *vážného* strachu; i zde je zdůrazněna nutnost zvážit závažnost vzniklého pohoršení a obnovit spravedlnost; pokud toho nelze dosáhnout jiným způsobem, pachatel být potrestán musí.

V kán. 1346 § 1 CIC je stanovena zásada principu trestání souběhu trestných činů – ukládá se tolik trestů, kolik bylo spácháno trestných činů. Pokud by se výsledný trest jevil být příliš veliký, je nově možné jej sice poněkud zmírnit (to bylo možné i dříve), ale pachatele je doporučeno navíc podrobit dohledu.

Podle kán. 1349 CIC je soudce povinen v případě neurčité sankce uložit trest přiměřený vzniklému pohoršení a závažnosti způsobené škody. Nadále není možné v takovém případě uložit trvalý trest.

Povinnost ordináře zajistit klerikovi propuštěnému z duchovního stavu, který se ocitl v opravdové nouzi, alespoň základní obživu podle kán. 1350 CIC, je omezena zákazem svěřit takovému klerikovi za účelem obživy nějaký úřad nebo službu.

4.1.6. Prominutí trestů a promlčení žalob (kán. 1354–1363 CIC)

V kán. 1356 CIC je k výčtu ordinářů, kteří mohou prominout trest uložený trestním příkazem, připojen i ten, kdo příkaz vydal – tady se zjevně nejedná o změnu, jen o vyslovení něčeho, co je vlastně samozřejmé.

V kán. 1358 § 1 CIC, který pojednává o povinnosti sejmout nápravný trest z pachatele, který upustil od zatvrzelosti, je pro pachatele doplněna další nutná podmínka sejmutí trestu, tj. náhrada způsobené škody. K této náhradě může být i donucen prostřednictvím pořádkových trestů, jak stanovuje nový kán. 1361 § 4 CIC.

Podle kán. 1360 CIC není platné rozhodnutí o prominutí trestu nejen pokud bylo vynuceno vážným strachem (jako doposud), ale také bylo-li vynuceno násilím (i když to je obtížně představitelné) nebo dosaženo podvodem.

Kánonem 1362 § 1 CIC byly prodlouženy promlčecí lhůty u některých vážných trestných činů, jejichž seznam byl rozšířen o majetkovou trestní činnost, úplatkářství,

²⁵⁹ Srv. kán. 1326 § 3 CIC.

zneužití moci a těžké zanedbání úřední povinnosti, z pěti na sedm let. U trestných činů proti šestému přikázání Desatera (včetně tvorby pornografie a jejího šíření) s nezletilým nebo osobou, která má trvale omezené užívání rozumu nebo které právo přiznává stejnou ochranu, je promlčecí doba dvacet let. V § 3 téhož kánonu jsou upraveny podmínky pozastavení promlčecí lhůty.

4.2. Jednotlivé trestné činy a tresty za ně stanovené (kán. 1364–1399 CIC)

Tento druhý oddíl (při nezměněném počtu kánonů i skupinových podstat) doznal mnohé změny v přeskupení jednotlivých skutkových podstat, které jsou uspořádány přehledněji a logičtěji.

4.2.1. Trestné činy proti víře a proti jednotě církve (kán. 1364–1369 CIC)

Z kán. 1364 § 1 CIC bylo vypuštěno slovo „duchovní“, je tedy nadále možno podle tohoto kánonu za apostazi, herezi či schizma trestat i laiky. Tyto trestné činy jsou navíc od vydání *Normae de gravioribus delictis* ze dne 21. 5. 2010 vyhrazeny Kongregaci pro nauku víry.

V kán. 1365 CIC o učení odsouzené nauce byla neurčitá sankce nahrazena nápravným trestem a zbavením úřadu s možností uložení dalších trestů. Navíc se do textu kánonu promítlo ustanovení z MP *Ad tuendam fidem* z 18. 5. 1998, podle něhož je závazné neomylné, definitivní i autentické učení církve.

Ostatní kánony tohoto oddílu zůstávají beze změn.

4.2.2. Trestné činy proti představeným a proti výkonu církevních služeb (kán. 1370–1378 CIC)

V kán. 1370 § 3 CIC – fyzické napadení na potupu církve – je nově trestáno nejen napadení klerika nebo řeholníka, ale i laika.

Kán. 1371 postihuje trestné činy neposlušnosti (neurčitý trest byl nahrazen nápravným, zbavením úřadu nebo jiným pořádkovým trestem), maření výkonu trestu (místo neurčité sankce pořádkový trest), křivé přísahy (beze změn), a obsahuje také tři nové skutkové podstaty: porušení papežského tajemství (pořádkový trest), nesplnění povinnosti provést výkon rozsudku nebo výkon trestního příkazu (neurčitý trest včetně nápravného; „... ačkoli to není v textu uvedeno, subjekt bude z povahy věci v praxi

speciální, a sice především ordinář...²⁶⁰) a nedodržení oznamovací povinnosti u vybraných trestných činů (pořádkový trest i další tresty podle závažnosti skutku).

Omezování svobody církve podle kán. 1372 CIC je trestáno pořádkovými tresty namísto původní neurčité sankce.

Podle kán. 1376 CIC jsou trestány majetkové trestné činy. § 1 tohoto kánonu kromě nedovoleného převodu majetku nově trestá krádež církevního majetku nebo bránění výnosu tohoto majetku i jeho nedovolenou správu; tresty jsou pořádkové se současnou povinností nahradit škodu. § 2 téhož kánonu zavádí nové nedbalostní skutkové podstaty – hrubá nedbalost při správě církevního majetku (může postihnout i laika, pokud byl správou majetku pověřen) nebo nedovolený převod majetku z hrubé nedbalosti. Sankce je neurčitá až po zbavení úřadu.

Kán. 1377 § 1 postihuje úplatkářství – aktivní úplatkářství je trestáno místo neurčité sankce pořádkovými tresty, pasivní podle závažnosti činu (nevyjímaje zbavení úřadu) spolu s náhradou škody. § 2 téhož kánonu nově vymezuje skutkovou podstatu nezákonného obohacování se na základě výkonu úřadu nebo úkolu; trest může být peněžitý i jiný (včetně zbavení úřadu) a povinností je i náhrada škody.

Kán. 1378 se zabývá trestnými činy proti výkonu církevní moci nebo úřadu; § 1 se týká zneužití moci, které však není nijak přesněji definováno. Trest je neurčitý až po zbavení úřadu, i zde se požaduje zároveň náhrada škody. § 2 trestá hrubou nedbalost při výkonu úřadu, funkce nebo úkonu církevní moci, již vznikla škoda nebo pohoršení (pořádkový trest a náhrada škody).

4.2.3. Trestné činy proti svátostem (kán. 1379–1389 CIC)

Do kánonu 1379 § 3 se promítla nová trestní norma, zavedená již zmiňovaným obecně závazným nařízením Kongregace pro nauku víry *Firmo pascipto* z 19. prosince 2007, publikovaným v *L'Osservatore Romano* 30. května 2008. Toto nařízení vymezilo novou skutkovou podstatu pokusu o svátostné svěcení ženy. Stanoveným trestem je exkomunikace *latae sententiae* pro světitele i pro ženu; oproti původní normě došlo navíc ke zpřísnění – u duchovního je připojena i možnost propuštění z duchovního stavu. Sejmutí trestu je vyhrazeno Apoštolskému stolci a stalo se tak šestým papežským rezervátem (srv. odst. 2.2.2. této práce, pozn. 27). § 4 zavádí novou skutkovou podstatu

²⁶⁰ HRDINA, Antonín I. Co se (ne)změnilo rekonifikací kanonického trestního práva hmotného, s. 18.

úmyslného udílení svátostí těm, jimž je to zakázáno.²⁶¹ Trestem je obligatorní suspenze s možností dalších pořádkových trestů.

V kán. 1380 CIC byla k trestu za svatokupectví k dosavadním nápravným trestům připojena možnost uložení dalších pořádkových trestů.

Kán. 1382 CIC vstřelil další trestní normu z listu Kongregace pro nauku víry *De gravioribus delictis* z 18. května 2001 o předpodstatnění jedné způsoby bez druhé se svatokrádežným záměrem při slavení eucharistie nebo obou způsob mimo eucharistickou slavnost. Obligatorním znakem je svatokrádežný záměr. Trest odpovídá závažnosti provinění, případně může vést až k propuštění z duchovního stavu.

V kán. 1383 CIC byl neurčitý trest za nedovolené obohacování z mešního stipendia nahrazen pořádkovým trestem.

Kán. 1386 CIC se zabývá trestnými činy prozrazení zpovědního tajemství, ať už přímého nebo nepřímého, a rovněž trestným činem zavedeným dekretem Kongregace pro nauku víry *O důstojnosti svátosti pokání* ze 13. září 1988 – nahrávání zpovědi nebo její zveřejnění prostředky sociální komunikace. V nové právní úpravě je trest za toto nahrávání nebo zveřejnění zpovědi zmírněn respektive upraven: místo exkomunikace *latae sententiae* má být udělen neurčitý trest podle závažnosti trestného činu, u duchovního ovšem nevyjímaje propuštění z duchovního stavu.

Nový kán. 1388 § 2 CIC trestá toho, kdo by úmyslně zatajil, že je stížen nápravným trestem nebo iregularitou a přijal svěcení. Trestem je samočinná suspenze.

V kán. 1389, trestajícím ostatní případy, v nichž by duchovní nezákonně vykonával kněžskou nebo jinou posvátnou službu, byl fakultativní trest nahrazen obligatorním.

4.2.4. Trestné činy proti dobré pověsti a trestný čin falšování (kán. 1390–1391 CIC)

Změnou v obou těchto kánonech je zavedení obligatorního trestu místo trestu fakultativního.

4.2.5. Trestné činy proti zvláštním povinnostem (kán. 1392–1396 CIC)

Zcela nový je kán. 1392 CIC – zavádí novou skutkovou podstatu svévolného opuštění posvátné služby duchovním. Musí jít o dobrovolné a nezákonné opuštění služby po dobu alespoň šesti měsíců bez přerušení; musí být také přítomen konkrétní motiv jednání –

²⁶¹ Srv. kán. 915 CIC. Jedná se o exkomunikované a postižené interdikttem, jimž byl trest uložen nebo deklarován, a o ty, kdo tvrději setrvávají ve zjevném těžkém hříchu. Lze předpokládat, že se tento zákaz v praxi týká především rozvedených a znovu sezdaných věřících.

úmysl vyhnout se příslušné církevní autoritě. Trestem je podle závažnosti činu suspenze, pořádkové tresty, případně až propuštění z duchovního stavu.

V kán. 1393 § 1 CIC (nedovolený výkon povolání duchovním nebo řeholníkem) je neurčitý trest (podle závažnosti činnosti) nahrazen pořádkovými tresty. § 2 téhož kánonu je rovněž nový – postihuje majetkový trestný čin nebo hrubé porušení ustanovení kán. 285 § 4 CIC²⁶² duchovním nebo řeholníkem, a to pořádkovými tresty, spolu s povinností nahradit škodu.

V textu kán. 1394 CIC, který se týká pokusu o uzavření manželství duchovním nebo řeholníkem s doživotními sliby, je doplněn odkaz na kán. 694 § 1 2°.²⁶³

Závažné změny se objevují v kán. 1395 § 2 a (nově) § 3 CIC. Jde o trestné činy proti šestému přikázání Desatera spáchané duchovním buď veřejně, nebo násilím či hrozbami, nebo zneužitím autority (což je novum), nebo přinucení jiného vykonat nebo strpět sexuální úkony (rovněž nová skutková podstata). Na rozdíl od původního kánonu i následných změn zavedených Kongregací pro nauku víry, kde byl jako obligatorní znak pro veřejné nebo násilné skutky tohoto druhu uveden věk oběti do šestnácti resp. do osmnácti let, zde již není věk oběti stanoven – netýká se tedy pouze nezletilých, ale všech bez rozdílu.

4.2.6. Trestné činy proti lidskému životu, lidské důstojnosti a svobodě (kán. 1397–1398 CIC)

Kán. 1397 CIC § 3 doplňuje sankci k trestným činům vraždy, únosu, protiprávního zadržování osoby, zmrzačení, těžkého ublížení na zdraví nebo potratu: Pokud je pachatelem duchovní, v závažnějších případech musí být propuštěn z duchovního stavu.

Obsahem kán. 1398 CIC jsou trestné činy proti lidské důstojnosti v oblasti šestého přikázání Desatera, jak byly postupně upřesňovány a zpřísňovány Kongregací pro nauku víry počínaje listem *Ad exsequendam* z 18. 5. 2001. Pachatelem musí být duchovní, člen institutu zasvěceného života nebo i laik, který je nositelem nějaké hodnosti, úřadu nebo služby v církvi. Obětí je nezletilá osoba mladší osmnácti let, případně osoba s trvale omezeným užíváním rozumu nebo taková, jíž právo přiznává stejnou ochranu. Trestný čin spočívá v hříchu proti šestému přikázání Desatera, případně ve zneužití oběti

²⁶² „Bez dovolení svého ordináře nepřijímají správu majetku, který nepatří duchovním osobám, ani světské úřady, s nimiž je spojena povinnost vyúčtování; bez projednání s vlastním ordinářem je jim zakázáno ručení, i když se týká jejich vlastního majetku; rovněž nesmějí podpisovat směnky, kterými přijímají závazek k vyplacení peněz bez stanovení důvodu.“

²⁶³ „Samým činem je nutno považovat za propuštěného z řeholní společnosti člena, který (...) uzavřel manželství ať platné nebo neplatné, i pouze formou civilního sňatku.“

k produkci pornografie nebo ve vytváření, držení nebo šíření pornografických zobrazení uvedených osob. Trestem je pro duchovního povinné zbavení úřadu, další spravedlivé tresty a případně až propuštění z duchovního stavu. Pro ostatní pachatele jsou určeny pořádkové tresty podle závažnosti skutku.

4.2.7. Obecná norma (kán. 1399 CIC)

Tato norma, o které již v této práci bylo pojednáno v kapitole 2.3.7., zůstává nadále beze změn.

5. Zhodnocení vývoje v oblasti trestního práva hmotného od r. 1983 do současnosti

Zdá se, že nadšená nálada v období po druhém vatikánském koncilu vedla při tvorbě nového kodexu k optimistickému podhodnocení sklonu člověka – i věřícího, dokonce i duchovního nebo řeholníka – k mravnímu pádu a přestupování zákona. Už starozákonní žalmista si přitom povzdechl: „Všichni kazí a bezprávně kdeco zohavují, nikdo nic dobrého neudělá. Bůh na lidi pohlíží z nebe, chce vidět, má-li kdo rozum, dotazuje-li se po Boží vůli. Odpadli však všichni, zvrhli se do jednoho, nikdo nic dobrého neudělá, naprosto nikdo.“ (Ž 53,2b–4). Je-li toto hodnocení možná snad až příliš pesimistické, přece jen je patrně bližší realitě než neodůvodněná důvěra v lidskou ochotu dobrovolně se řídit morálkou nebo alespoň právem. Proto není divu, že postupně začalo docházet k opětovnému zpřísnění norem, které vyvrcholilo promulgací nové VI. knihy kodexu.

Ve většině případů jsou tato zpřísnění i jiné změny v kodexu zřejmě zcela na místě; velmi žádoucí je v souvislosti se zpřísněním trestů výslovná kodifikace presumpce nevin. Přesto přetrvávají některé otazníky. „Recentní světské trestní právo je po dlouhém historickém vývoji ovládáno jistými principy, které jsou vlastní všem civilizovaným právním řádům. A některé z těchto principů přicházely právě v CIC/1917 i CIC/1983 (tj. kodexech vyhlášených pro latinskou církev) poněkud zkrátka. A tak se penální kanonistika vesměs těšila, že při příští rekodifikaci trestního práva hmotného jim bude učiněno zadost. Bohužel toto očekávání nebylo novou apoštolskou konstitucí prakticky vůbec naplněno.“²⁶⁴

Jedním z těchto opomíjených principů je ukládání trestů za trestné činy pouze nezávislým soudem. Nová právní úprava sice soudní řízení upřednostňuje, ale stejně jako v původním kodexu – za podmínek existence „spravedlivých důvodů“ – připouští rovněž mimosoudní (správní) řízení, které už z povahy věci tak nezávislé být nemůže.

Dalším očekáváním, které bylo zklamáno, byla představa, že trestní právo by se mohlo (a mělo) obejít bez obecné normy kán. 1399 CIC, která (byť za určitých přísně stanovených podmínek) umožňuje trestat i jednání, jehož skutkové podstaty nejsou v zákoně uvedeny, a tedy vyvolává právní nejistotu adresátů práva. Přitom Kodex kánonů

²⁶⁴ HRDINA, Antonín I. Co se (ne)změnilo rekodifikací kanonického trestního práva hmotného, s. 23.

východních církví (CCEO) z r. 1990 žádnou takovou normu nezná a nezdá se, že by ji po více než třiceti letech své účinnosti postrádal.

Třetím problematickým ustanovením, které nová právní úprava neodstranila, jsou tresty „nastupující bez rozhodnutí představeného“, tedy tresty *latae sententiae*. I tento druh trestů, pokud není veřejně deklarován, působí právní nejistotu (zda dotyčný pachatel do trestu upadl nebo nikoli). Je to opět způsob postihu, který CCEO nezná a zjevně ani nepostrádá. Nová VI. kniha tyto tresty nejen neodstranila nebo neomezila, ale v kán. 1338 § 4 dokonce rozšířila možnosti trestů *latae sententiae* i na další pořádkové tresty.²⁶⁵

Nemilým překvapením je nový kán. 1379 § 4, který zavádí obligatorní trest suspenze (a případné další tresty) pro toho, kdo by „deliberate“, tedy uváženě, udělil svátost tomu, kdo má zákaz ji přijmout. Tento zákaz se zdaleka nejčastěji bude týkat rozvedených a znovu sezdaných křesťanů. Nová právní úprava zde neponechává již žádný prostor pro moudrou pastorační úvahu udělovatele. Po smířlivém a vstřícném tónu postsynodální apoštolské exhortace papeže Františka *Amoris laetitia*²⁶⁶ zaráží zákonodárství téhož papeže podivuhodnou nekonzistentností s jeho proklamovanými úmysly.

Vzhledem k derogační klauzuli v apoštolské konstituci, která výslovně zrušuje pouze dosavadní VI. knihu kodexu, je třeba podle principu „lex posterior derogat legi priori“ považovat za zrušené trestní normy, které jsou v rozporu s novou právní úpravou. Zdálo by se, že při použití tohoto principu již neplatí ustanovení okružního listu Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní, která částečně derogovala některé kánony kodexu, včetně kán. 1342 § 2 CIC týkajícího se možnosti uložit trvalé tresty ve správním (mimosoudním) řízení.²⁶⁷ V nové VI. knize je tento kánon uveden bez výše uvedených změn.²⁶⁸ Nicméně 11. října 2021 vyhlásil papež František reskriptem *ex Audientia SS.mi* vydání aktuální verze *Normae de gravioribus delictis*, která byla upravena tak, aby byla ve shodě s novou VI. knihou kodexu. A zde v čl. 19 § 2 stojí: „Praevio mandato Congregationis pro Doctrina Fidei, poenae expiatoriae perpetuae irrogari possunt.“²⁶⁹

²⁶⁵ „Jako samočinné lze stanovit pouze ty pořádkové tresty, které jsou uvedené jako zákazy v kán. 1336 § 3, nebo jiné pořádkové tresty, které jsou eventuálně ustanovené zákonem nebo příkazem.“

²⁶⁶ Srv. FRANTIŠEK, papež. *Amoris Laetitia. Postsynodální apoštolská exhortace o lásce v rodině*. Praha: Paulinky, 2016, čl. 301–302, s. 204–205.

²⁶⁷ „Správním rozhodnutím nemohou být uloženy nebo vyhlášeny trvalé tresty...“

²⁶⁸ Srv. kán. 1342 § 2 CIC.

²⁶⁹ *Normae de delictis Congregationi pro doctrina fidei reservatis* [2022-05-07].

<https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20211011_norme-delittiriservati-cfaith_la.html>.

Kongregace má tedy na základě předchozího pověření nadále pravomoc ve správním řízení ukládat i trvalé pořádkové tresty.

Je škoda, že díky nedostatečné derogační klausuli některé mimokodexové normy (jako normy obsažené v apoštolské konstituci *Universi Dominici gregis* o papežské volbě) do nové VI. knihy začleněny nebyly, ač jsou stále v platnosti, což opět poněkud snižuje přehlednost platného práva. Poněkud kriticky je rovněž třeba hodnotit, že již necelý rok po vyhlášení nové právní úpravy bylo nutno ji revidovat, respektive upřesnit. Motu proprio *Recognitum Librum VI* z 26. 4. 2022 upravuje kán. 695 § 1²⁷⁰, aby byl v souladu s novou VI. knihou kodexu.

Je ovšem také našťastí pravda, že při tvorbě nové VI. knihy nebylo například přihlédnuto k některým hlasům, volajícím po návratu ke kán. 2186 CIC/1917,²⁷¹ který ordinářům umožňoval tzv. „suspensio ex informata conscientia“, neboli suspenzi pouze na základě „uvědoměného svědomí“; v praxi tedy vlastně kdykoli se ordinář o některém ze svých podřízených něco nepěkného doslechl a zdálo se mu to vysoce pravděpodobné; nemusel přitom obviněného ani předem napomenout, ani vyslechnout, ba ani vyslechnout svědky, a obviněný se nemohl nijak hájit (i když ordinář teoreticky musel splnit podmínku, že přes závažnost trestného činu nemůže podle práva zakročít jiným způsobem). Přesto někteří soudobí kanonisté ze Spojených států amerických vyjadřují rozčarování nad tím, že vypuštění tohoto kánonu zbavilo biskupy tak účinné metody, kterou bylo možné nepohodlného kněze suspendovat, a donutilo je místo toho vést soudní řízení, se kterým navíc američtí kanonisté neměli dostatek zkušeností, protože do vydání kodexu toho nebylo potřeba (!).²⁷² Odstranění tohoto nebezpečného a snadno zneužitelného kánonu ze soudobé právní úpravy je přitom logicky považováno za naprostou samozřejmost.^{273,274}

Nová VI. kniha kodexu na jednu stranu přináší rozsáhlejší možnosti postihování závažných trestných činů včetně rozšíření okruhu osob podléhajících trestům, na druhou

²⁷⁰ „Člen musí být propuštěn z důvodu trestných činů podle kán. 1397, 1398 a 1395, pokud u trestných činů podle kán. 1395, § 2 představený neusoudil, že propuštění není zcela nutné a že nápravu člena, obnovení spravedlnosti a odstranění pohoršení je možno dostatečně zajistit jiným způsobem.“ V upraveném textu za „kán. 1395, § 2“ následuje „-3 a kán. 1398 § 1.“

²⁷¹ „Ordinářům je dovoleno suspendovat na základě uvědoměného svědomí své podřízené duchovní s úřadu ať zčásti, ať třebas zcela.“ KOPP, František se spolupracovníky. *Překlad Kodexu kanonického práva*.

²⁷² Srv. O'REILLY, James T. – Margaret S. P. CHALMERS. *The clergy sex abuse crisis and the legal responses*. New York: Oxford University Press, 2014, s. 254–255; 263.

²⁷³ Srv. HRDINA, Ignác A. K vybraným aspektům zákonitosti v církvi, s. 86.

²⁷⁴ Srv. HRDINA, Ignác A. – SZABO, Miloš. *Teorie kanonického práva*, s. 251.

stranu bohužel neodstranila některé problémy, které s sebou předchozí právní úprava nesla, zejména přetrvávající možnost vést kromě řádného trestního řízení soudního také trestní řízení správní. Jak již v r. 2005 napsal Ignác Antonín Hrdina *de lege ferenda*: „Sice jen nepřímo, ale s velmi pozitivním dopadem na realizaci principu spravedlnosti by posílilo postavení církevních soudců povinné projednávání trestních záležitostí a ukládání trestů výlučně v soudním řízení. Sám zákonodárce cítí v současné právní úpravě určité riziko, když alespoň zakazuje uložit ve správním řízení trvalé tresty (kán. 1342 § 2 CIC). Šlo by tak o další krok k ‚demedievalizaci‘ církevní justice po odstranění ostudného institutu suspenze ‚ex informata conscientia‘ ze současné právní úpravy.“²⁷⁵ Bohužel v tomto ohledu došlo v uplynulých letech ke změně pouze v tom smyslu, že za určitých podmínek mohou být trvalé tresty uloženy i onou méně vhodnou cestou mimosoudního řízení.

²⁷⁵ HRDINA, Ignác A. Soudcovská nezávislost v platném kanonickém právu, s. 210.

Závěr

Záměrem této práce bylo pokud možno přehledně shrnout nemalé množství změn, ke kterým došlo v trestním právu hmotném v průběhu téměř čtyřiceti let od promulgace Kodexu kanonického práva z r. 1983.

V pokoncilní době převládl v církvi – jak je dnes zřetelně vidět – neoprávněný optimismus, který některé vedl až k pochybnostem, zda církev nějaké právo vůbec potřebuje. Tyto hlasy byly tak silné, že dokonce v rekodifikačním desateru muselo být jako první zásada zakotveno, že nový kodex bude mít právní povahu. Ale i po jeho vydání se například stalo, že jeden nejmenovaný biskup při prvním zasedání své biskupské rady pohrdavě „odmávl“ jednoho ze svých podřízených, který si na zasedání přinesl kodex: „To tu nebudeme potřebovat, tady se řídíme evangeliem.“ Čas poměrně brzy ukázal, že takto to možné není. Církev právo potřebuje stejně jako každá jiná společnost, protože její svatost tkví v osobě jejího zakladatele, nikoli v jejích lidských členech, kteří – jako každá lidská bytost – podléhají hříchu a dopouštějí se selhání. Závažným selháním, trestným činům, je třeba pokud možno předcházet (třeba i hrozbou trestem) a pokud už k nim dojde, je nutné je v co největší možné míře napravit s ohledem na provinilce, obět' i celou církev. Navíc vážná selhání představitelů církve přinášejí mnohdy jen těžko napravitelnou škodu v podobě pohoršení, zvláště když se takové skandály stávají vítaným a tučným soustem pro sdělovací prostředky.

Bylo tedy jistě nezbytné přistoupit ke zpřísnění zákona, k čemuž v průběhu let také průběžně docházelo, jak se tato práce pokusila zdokumentovat. Nicméně, s trochou nadsázky by se dalo říci, že zatímco kodex z r. 1983 byl možná až nepřiměřeně optimistický co do předpokládané dobré vůle věřících, nová VI. kniha počítá naopak až příliš idealisticky s pastýřem, který své podřízené opravdu trestá jen z lásky a milosrdenství, aby napravil, co se pokřivilo. Ale reálně se nedá počítat ani s jedním – vždyť my všichni jsme hříšníci podléhající vlastním chybám a vášním. Dobrý kodex – ideální kodex – by neměl počítat ani s ideálním věřícím, ani s ideálním pastýřem (tím je jen Kristus), a měl by co nejvíce brát v úvahu možnosti pochybení všech. Ani v církvi bohužel neplatí, co zaznělo až naivně ústy jednoho z církevních advokátů v rámci řízení u církevního soudu – že totiž výpovědi věřících stran a svědků jsou samozřejmě naprosto věrohodné, protože jsou stvrzeny přísahou na evangelium. Kodex nemůže počítat s nezpochybnitelně dobrou vůlí všech věřících ani s jakýmkoli ideálním stavem – ostatně

v ideálním stavu by kodexu skutečně ani nebylo zapotřebí. Je samozřejmě nesmírně těžké vyvážit zákon tak, aby se nedal zneužít, ať už ve prospěch předpokládaného viníka nebo údajné oběti; aby byla zajištěna presumpce nevinny (jak je v nové VI. knize – konečně! – explicitně stanoveno, ale zároveň poněkud zpochybněno tím, že je i nadále umožněna možnost udělení trestů – a to i těch nejtěžších! – cestou správního řízení, což může představovat ohrožení práva na obhajobu) i možnost rychle a účinně dosáhnout nápravy v případě dokázaného trestného jednání jednotlivce. Zdá se, že nová VI. kniha je celkem zákonitě určitým vychýlením pomyslného kyvadla na druhou stranu oproti původnímu kodexu z r. 1983; způsob, jakým budou nové trestní normy aplikovány, je nicméně věcí těch, kdo jsou nositeli výkonné a soudní moci v církvi. Je podmíněn především žádoucím kvalitním právním vzděláním nejen církevních soudců, ale i samotných pastýřů, a jejich odvahou soudit skutečně „padni, komu padni“, podle skutečných faktů a podle svědomí, nikoli podle okamžitých nálad nebo jakýchkoli jiných preferencí.

Jednou z příloh této práce je tabulka, která podává srovnání kodexových norem trestního práva hmotného z r. 1983 a současné nové VI. knihy kodexu, ve druhé příloze je uveden kompletní text VI. knihy, která představuje aktuálně platné právo ke dni dokončení této práce. Ovšem normotvorná aktivita stávajícího papeže je natolik intenzivní (za dobu devíti let svého pontifikátu jen samotný kodex přímo novelizoval již osmi motu proprio a jednou apoštolskou konstitucí, zatímco jeho předchůdci Benedikt XVI. a Jan Pavel II. v průběhu předchozích třiceti let každý pouze jedním motu proprio), že se i tato práce brzy může stát opět zastaralou. Lze jen doufat, že případné další změny se ponesou v duchu stále usilovnějšího hledání spravedlnosti, byť jen té pozemské, spíše než v hledání snazší cesty, jak ovládnout podřízené, ať už duchovní nebo laiky.

Seznam použitých zkratek

AAS	Acta apostolicae sedis
ACTA ČBK	Akta České biskupské konference
AK	apoštolská konstituce
ASS	Acta sanctae sedis
Can.	canon (kánon)
cca	circa (zhruba, přibližně)
CCEO	Codex canonum ecclesiarum orientalium – Kodex kánonů východních církví
CIC	Codex iuris canonici – Kodex kanonického práva
CIC/1917	Kodex kanonického práva z r. 1917
CIC/1983	Kodex kanonického práva z r. 1983
č.	číslo
kán.	kánon
MP	motu proprio
např.	například
Prot. N.	Protocoli Numerus (číslo jednací)
př. Kr.	před Kristem
r.	rok
resp.	respektive
roč.	ročník
s.	strana
srv.	srovnej
tj.	to jest
tzv.	takzvaný
zvl.	zvláště

Seznam literatury

- BEAL, John P. – CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. *New Commentary on the Code of Canon Law*. New York: Paulist Press, 2000.
- BENEDIKT XV. *Providentissima Mater Ecclesia. Apoštolská konstituce*. AAS 9/II (1917), s. 5–8.
- Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Český ekumenický překlad. 13. vydání (4. opravené). Praha: Česká biblická společnost, 2007.
- Codex Iuris Canonici*. Vatikán: Typis Polyglottis Vaticanis 1963.
- Communicationes. Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo*. Řím, Pontificia commissio Codici Iuris canonici, 1969 (1).
- Communicationes. Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo*. Řím, Pontificia commissio Codici Iuris canonici, 1969 (2).
- FRANTIŠEK, papež. *Amoris Laetitia. Postsynodální apoštolská exhortace o lásce v rodině*. Praha: Paulinky, 2016.
- FRANTIŠEK. *Apoštolská konstituce Pascite gregem Dei (Pascete Boží stáde), již se reformuje VI. kniha Kodexu kanonického práva*. ACTA ČBK 16 (2021). Praha: Česká biskupská konference 2021, s. 302–347.
- FRANTIŠEK. *Vos estis lux mundi. Motu proprio*. ACTA ČBK č. 14 (2019). Praha: Česká biskupská konference 2019, s. 95–106.
- FRANTIŠEK. *Come una madre amorevole. Motu proprio*. AAS 108/7 (2016), s. 715–717.
- FRANTIŠEK. *Rescriptum ex audientia SS.mi. Reskript Svatého otce Františka, kterým se zavádějí některé změny v „Normae de gravioribus delictis“*. ACTA ČBK 15 (2020). Praha: Česká biskupská konference 2021, s. 25–26.
- HRDINA, Ignác A. *Biskup soudcem ve své diecézi*. *Revue církevního práva* 2016, roč. XXII., č. 64–2, s. 7–22.
- HRDINA, Antonín I. *Co se (ne)změnilo rekodifikací kanonického trestního práva hmotného*. *Revue církevního práva* 2021, roč. XXVII., č. 84–3, s. 13–28.
- HRDINA, Ignác A. *Dějiny pramenů kanonického práva*. Praha: Karolinum, 2022 (v tisku).
- HRDINA, Ignác A. *Dokumenty tridentského koncilu; latinský text a překlad do češtiny*. Praha: Krystal OP, 2015.

- HRDINA, Ignác A. K vybraným aspektům zákonnosti v církvi. *Revue církevního práva* 1998, roč. IV., č. 10–2, s. 81–90.
- HRDINA, Antonín. *Kanonické právo. Dějiny pramenů, teorie, platné právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011.
- HRDINA, Ignác A. Kontinuita a diskontinuita západního kanonického práva ve 20. století. In BRTKO, Róbert – ČERBOVÁ, Veronika a kol. (eds). *Kontinuita a diskontinuita práva v 20. století I. Církevné, kanonické a konfesné právo*. Bratislava: Atticum, 2013, s. 49–57.
- HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007.
- HRDINA, Ignác A. Právní jistota křesťanů v katolické církvi. *Revue církevního práva* 2001, roč. VII., č. 20–3, s. 187–200.
- HRDINA, Ignác A. Soudcovská nezávislost v platném kanonickém právu. *Revue církevního práva* 2005, roč. XI., č. 32–3, s. 203–215.
- HRDINA, Antonín I. Vývoj kanonické legislativy v uplynulém desetiletí. *Revue církevního práva* 2010, roč. XVI., č. 45–1, s. 53–63.
- HRDINA, Ignác A. – SZABO, Miloš. *Teorie kanonického práva*. Praha: Karolinum, 2018.
- JAN PAVEL II. *Ad tuendam fidem. Motu proprio*. AAS 90 (1998), s. 457–461.
- JAN PAVEL II. *Divinus perfectionis magister. Apoštolská konstituce*. AAS 75/I (1983), s. 349–355.
- JAN PAVEL II. *Sacrae disciplinae leges. Apoštolská konstituce*. AS 75/II (1983), s. VII–XIV.
- JAN PAVEL II. *Pastor bonus. Apoštolská konstituce*. AAS 80 (1988), s. 841–934.
- JAN PAVEL II. *Sacramentorum sanctitatis tutela. Motu proprio*. AAS 93 (2001), s. 737–739.
- JAN PAVEL II. *Universi Dominici gregis. Apoštolská konstituce*. AAS 88 (1996), s. 305–343.
- KAŠNÝ, Jiří. Právo na obhajobu během řízení o správním odvolání. *Revue církevního práva* 2000, roč. XI., č. 15–1, s. 5–23.
- KAŠNÝ, Jiří. Vliv koncilu na kanonické právo. *Teologické texty* 2003, roč. 14, č. 1, s. 13–17.
- Kodex kanonického práva. Úplné znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. 1. vydání. Praha: Zvon, 1994.

- KONGREGACE PRO KLÉRUS. *Dokument Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní z 18. dubna 2009 Prot. N. 2009/0556*. ACTA ČBK č. 4 (2009). Praha: Česká biskupská konference 2009, s. 114–124.
- KONGREGACE PRO KLÉRUS. *Dokument Kongregace pro klérus o pravomoci laicizovat duchovní ze 17. března 2010 Prot. N. 2010/0823*. ACTA ČBK č. 5 (2010). Praha: Česká biskupská konference 2010, s. 105–113.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Ad exsequendam*. AAS 93 (2001), s. 785–788.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *De sacramenti paenitentiae dignitate tuenda. Decretum generale*. AAS 80 (1988), s. 1367.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Firmo praescripto. Decretum generale*. AAS 100/6 (2008), s.403.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Normae de gravioribus delictis*. AAS 102/7 (2010), s. 419–434.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Professio fidei et iusiurandum fidelitatis in suscipiendo officio nomine Ecclesiae exercendo*. AAS 81 (1989), s. 104–106.
- NĚMEC, Damián. Hmotná kanonickoprávní úprava řešení mravnostních trestných činů katolických duchovních s ohledem na české právo. *Revue církevního práva* 2014, roč. XX., č. 57–1, s. 7–22.
- NĚMEC, Damián. Mimořádné způsoby propuštění katolických duchovních z duchovního stavu. *Revue církevního práva* 2012, roč. XVIII., č. 51–1, s. 7–25.
- O'REILLY, James T. – Margaret S. P. CHALMERS. *The clergy sex abuse crisis and the legal responses*. New York: Oxford University Press, 2014.
- PAPEŽSKÁ RADA PRO JEDNOTU KŘESŤANŮ. *Directorium oecumenicum noviter compositum*. AAS 85 (1993), s. 1039–1119.
- Pius IX. *Apostolicae Sedis moderationi. Apoštolská konstituce*. ASS 5 (1869-1870), s. 305-331.
- PŘIBYL, Stanislav. *Církevněprávní studie*. Chomutov: L. Marek, 2012.
- PŘIBYL, Stanislav. Kanonické právo jako aplikovaná ekleziologie. *Revue církevního práva* 2021, roč. XXII., č. 82–1, s. 41-56.
- SHEEHY, Gerard – BROWN, Ralph – KELLY, Donal – McGRATH, Aidan (eds.). *The Canon Law Letter and Spirit: A Practical Guide to the Code of Canon Law*. London: Geoffrey Chapman, 1995.
- TRETERA, Jiří R. – HORÁK, Záboj. *Církevní právo. 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021.

VINTROVÁ, Martina. Kanonická ustanovení ohledně sexuálního zneužívání nezletilých v historii latinské církve. *Salve. Revue pro teologii a duchovní život* 2019, roč. 29, č. 3, s.139–178.

VLADÁR, Vojtech. *Dejiny cirkevného práva*. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2017.

WOODALL, G. J. *A Passion for Justice. An Introductory Guide to the Code of Canon Law*. Herefordshire: Gracewing 2011.

Elektronické zdroje:

FRANTIŠEK. *Pascite gregem Dei. Constitutio apostolica* [2022-05-11].

<https://www.vatican.va/content/francesco/la/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20210523_pascite-gregem-dei.html>.

FRANTIŠEK. *Praedicate evangelium. Costituzione apostolica* [2022-05-28].

<https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_constitutions/documents/20220319-costituzione-ap-praedicate-evangelium.html>.

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Normae de delictis Congregationi pro doctrina fidei reservatis* [2022-05-07].

<https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20211011_norme-delittiriservati-cfaith_la.html>.

KOPP, František se spolupracovníky. *Překlad Kodexu kanonického práva. Pracovní text komise pro překlad Kodexu při CMB fakultě v Praze, pobočce v Olomouci* [2022-03-28]. <<http://librinostri.catholica.cz/download/KodexKop-OCR.pdf>>.

Vatikán mění kanonické právo, trestné je i sexuální zneužití dospělých kněžími (1. 6. 2020) [2022-05-05].

<<https://advokatnidenik.cz/2021/06/01/vatikan-meni-kanonicke-pravo-trestne-je-i-sexualni-zneuziti-dospelych-knezimi/>>.

Příloha č. 1

<p>Trestní právo hmotné v CIC/1983 a pozdější úpravy účinné do 8. 12. 2021 (překlad v oficiálním znění podle úředního vydání kodexu)²⁷⁶</p>	<p>Aktuálně účinná právní úprava po 8. 12. 2021²⁷⁷ (pracovní překlad publikovaný v ACTA ČBK)²⁷⁸</p>
<p>ČÁST 1 ZLOČINY A TRESTY – OBECNÉ NORMY</p>	<p>ČÁST 1 TRESTNÉ ČINY A TRESTY – OBECNÁ USTANOVENÍ</p>
<p>STAŤ I TRESTNÍ POSTIH ZLOČINŮ – OBECNÉ NORMY</p>	<p>STAŤ I POSTIHOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ OBECNĚ</p>
<p>Kán. 1311 Církev má vrozené a vlastní právo trestat věřící, kteří spáchali zločin.</p>	<p>Kán. 1311 § 1. Církev má vrozené a vlastní právo trestat věřící, kteří spáchali trestné činy. § 2. Církevní představený má chránit a podporovat dobro společenství a jednotlivců, a to pastorační láskou, životním příkladem, radou či napomenutím, a je-li potřeba, i ukládáním nebo vyhlášením trestů podle zákonných předpisů a vždy za použití kanonické umírněnosti (ekvity) a s ohledem na obnovu spravedlnosti, nápravu pachatele a odstranění pohoršení.</p>
<p>Kán. 1312 § 1. V církvi jsou tyto tresty: 1. nápravné tresty čili cenzury, uvedené v kán. 1331–1333; 2. pořádkové tresty, o nichž v kán. 1336. § 2. Zákon může stanovit jiné pořádkové tresty, které odnímají křesťanovi některé duchovní nebo hmotné hodnoty a jsou v souladu s nadpřirozeným cílem církve. § 3. Kromě toho se použijí trestní opatření a trestní pokání, o nichž pojednávají kán. 1339 a 1340, a to trestní opatření především k předcházení trestným činům a trestní pokání spíše k nahrazení nebo zpřísnění trestu.</p>	<p>Kán. 1312 § 1. V církvi jsou tyto tresty: 1. nápravné tresty neboli cenzury, uvedené v kán. 1331 až 1333; 2. pořádkové tresty, uvedené v kán. 1336. § 2. Zákon může stanovit i jiné pořádkové tresty, které odnímají věřícím některá duchovní nebo hmotná dobra a jsou v souladu s nadpřirozeným cílem církve. § 3. Kromě toho se použijí trestní opatření a trestní pokání, o nichž pojednávají kán. 1339 a 1340, a to trestní opatření především k předcházení trestným činům a trestní pokání spíše k nahrazení nebo zpřísnění trestu.</p>

²⁷⁶ *Kodex kanonického práva. Úplné znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* 1. vydání. Praha: Zvon, 1994.

²⁷⁷ Červeně jsou v textu druhého sloupce vyznačeny důležité změny, zeleně čísla kánonů, která jsou odlišná od původního uspořádání.

²⁷⁸ ACTA ČBK č. 16 (2021), s. 307–347.

STAŤ II TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ PŘÍKAZ	STAŤ II TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ PŘÍKAZ
<p>Kán. 1313 § 1. Jestliže byl zákon změněn po spáchání zločinu, použije se zákona, který je pro viníka příznivější.</p> <p>§ 2. Jestliže pozdější zákon zrušil zákon nebo alespoň trest, tento trest ihned zaniká.</p>	<p>Kán. 1313 § 1. Jestliže byl zákon změněn po spáchání trestného činu, použije se zákon, který je pro pachatele příznivější.</p> <p>§ 2. Jestliže pozdější zákon zrušil zákon nebo alespoň trest, ihned tento trest zaniká.</p>
<p>Kán. 1314 Trest je zpravidla účinný až po odsuzujícím rozhodnutí, takže zavazuje viníka až po tom, kdy byl uložen; mimoto je trest, který nastupuje bez rozhodnutí představeného, takže postihuje již spácháním zločinu, jestliže to výslovně stanoví zákon nebo příkaz.</p>	<p>Kán. 1314 Trest je zpravidla uložený, takže zavazuje viníka až po vynesení trestu; dále existuje samočinný trest, pokud to zákon nebo příkaz výslovně stanoví, takže pachatel upadá do trestu již samotným spácháním trestného činu.</p>
<p>Kán. 1315 § 1. Kdo má zákonodárnou moc, může vydávat i trestní zákony; může svými zákony stanovit přiměřené tresty k božímu zákonu nebo k zákonu církevnímu, vydanému vyšším představeným, musí však zachovat meze své územní i osobní působnosti.</p> <p>§ 2. Trest může určit buď sám zákon, nebo může zákon ponechat jeho určení rozumnému uvážení soudce.</p> <p>§ 3. Místní zákon může připojit k trestům stanoveným obecným zákonem na některý zločin jiné tresty; toto však učiní jen v krajní nutnosti. Jestliže obecný zákon stanoví neurčitý trest nebo možnost trestu, může místní zákon místo něho stanovit určitý nebo závazný trest.</p>	<p>Kán. 1315 § 1. Kdo má moc vydávat trestní zákony, může stanovit odpovídající trest i za porušení Božího zákona.</p> <p>§ 3. Zákon sám může stanovit trest, nebo ponechat jeho stanovení na moudrém uvážení soudce.</p> <p>§ 2. Nižší zákonodárce, při zachování ustanovení kán. 1317, může kromě toho:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stanovit odpovídající trest za porušení zákona vydaného vyšší autoritou, při dodržení kompetence vzhledem k území nebo vůči osobám; 2. přidat další tresty k trestům stanoveným všeobecným právem za některý trestný čin; 3. změnit trest stanovený všeobecným právem jako neurčitý nebo fakultativní na určitý nebo obligatorní.
<p>Kán. 1316 Diecézní biskupové dbají, aby, pokud je to možné, byly v témže státě nebo zemi vydávány stejné trestní zákony, pokud je nutno nějaké stanovit.</p>	<p>Kán. 1316 Diecézní biskupové dbají, nakolik je to možné, aby byly v témže státě nebo v téže oblasti vydávány jednotné trestní zákony.</p>
<p>Kán. 1317 Tresty se stanovují jen v té míře, v jaké jsou opravdu nutné k lepšímu zachování církevní kázně. Místním zákonem se však nesmí stanovit propuštění z duchovenského stavu. [<i>Toto ustanovení bylo částečně derogováno listem Kongregace pro klérus ze dne 18. 4. 2009. Podle tohoto</i></p>	<p>Kán. 1317 Tresty se stanovují jen v míře opravdu nutné k lepšímu zachování církevní kázně. Nižší zákonodárce však nesmí stanovit propuštění z klerického stavu.</p>

<p><i>listu je za určitých okolností, s odvoláním na kán. 1399, udělení trvalých trestů včetně propuštění z duchovenského stavu možné přímým zásahem Kongregace, nebo potvrzením rozhodnutí ordinářů, když o to požádají.]²⁷⁹</i></p>	
<p>Kán. 1318 Tresty, které nastupují bez rozhodnutí představeného, stanoví zákonodárce jen za některé úmyslné zločiny, které buď mohou způsobit závažnější pohoršení, nebo nemohou být účinně postihovány tresty, které jsou účinné až po odsuzujícím rozhodnutí; avšak nápravné tresty, hlavně exkomunikaci, stanoví s největší rozvahou pouze za závažnější zločiny.</p>	<p>Kán. 1318 Samočinné tresty se stanoví jen za jednotlivé úmyslné trestné činy, které buď mohou způsobit závažnější pohoršení, nebo nemohou být účinně postihovány tresty uloženými; avšak nápravné tresty, hlavně exkomunikace, ať se stanoví jen s největší rozvahou a pouze za zvlášť závažné trestné činy.</p>
<p>Kán. 1319 § 1. V té míře, v jaké někdo může na základě moci řízení vydat pro vnější obor příkazy, může také příkazem pohrozit určitými tresty²⁸⁰, s výjimkou trvalých trestů pořádkových.²⁸¹ § 2. Trestní příkaz se vydává až po zralém uvážení věci a při zachování norem o místních zákonech v kán. 1317 a 1318.</p>	<p>Kán. 1319 § 1. Nakolik někdo může na základě moci řízení vydávat pro vnější obor příkazy podle kán. 48 až 58, může také trestním příkazem stanovit určité tresty kromě trvalých trestů pořádkových. § 2. Trestní příkaz ať se vydává až po zralém uvážení a při zachování ustanovení kán. 1317 a 1318.</p>
<p>Kán. 1320 Místní ordinář smí trestat řeholníky jen v těch věcech, v nichž mu podléhají.</p>	<p>Kán. 1320 Místní ordinář může trestat řeholníky ve všem, v čem jsou mu podřízeni.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ III OSOBY PODLÉHAJÍCÍ TRESTŮM</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ III OSOBY PODLÉHAJÍCÍ TRESTŮM</p>
<p>Kán. 1321 § 1. Trestán je ten, kdo se dopustil vnějšího porušení zákona nebo příkazu, které je těžce zaviněné²⁸² z důvodu zlého úmyslu nebo nedbalosti. § 2. Trestem, stanoveným zákonem nebo příkazem, je postižen ten, kdo úmyslně porušil zákon nebo příkaz; kdo to však učinil opomenutím povinné péče, není trestán, pokud zákon nebo příkaz nestanoví jinak.</p>	<p>Kán. 1321 § 1. Každý je považován za nevinného, dokud není prokázán opak. § 2. Trestán je jen ten, kdo se dopustil vnějšího porušení zákona nebo příkazu, které je těžce přičitatelné z důvodu úmyslu nebo nedbalosti. § 3. Trestem stanoveným zákonem nebo příkazem je stížen ten, kdo úmyslně porušil zákon nebo příkaz; kdo to však učinil opomenutím povinné péče, není trestán, pokud zákon nebo příkaz nestanoví jinak.</p>

²⁷⁹ Změny uvedené u kán. 1317 CIC se týkají i kán. 1319 § 1, 1342 § 2 a 1349. Viz ACTA ČBK 2009 (č. 4), s. 114-124.

²⁸⁰ HRDINA, Ignác. *Errata et corrigenda k překladu CIC. Pracovní text, který nebyl schválen církevní autoritou.* Praha 2015, s. 3. Zde a na několika dalších místech, která budou označena, se odchyľují od oficiálního překladu M. Zedníčka a přidržují se textu laskavě poskytnutého I. Hrdinou.

²⁸¹ Viz poznámka č. 279.

²⁸² HRDINA, Ignác. *Errata et corrigenda k překladu CIC.*

<p>§ 3. Při vnějším porušení se zavinění²⁸³ předpokládá, pokud není zřejmé něco jiného.</p>	<p>§ 4. Při vnějším porušení se přičitatelnost předpokládá, pokud není zřejmé něco jiného.</p>
<p>Kán. 1322 Za nezpůsobilého k zločinu se považuje ten, kdo je trvale zbaven užívání rozumu, i když se jevil jako zdravý v době, kdy porušil zákon nebo příkaz.</p>	<p>Kán. 1322 Za nezpůsobilého ke spáchání trestného činu se považuje ten, kdo trvale nemůže užívat rozum, i když se jevil jako zdravý v době, kdy porušil zákon nebo příkaz.</p>
<p>Kán. 1323 Žádnému trestu nepodléhá ten, kdo v době, kdy porušil zákon nebo příkaz:</p> <p>1° ještě nedovršil šestnáctý rok svého věku;</p> <p>2° bez vlastní viny nevěděl, že porušuje zákon nebo příkaz; na roveň nevědomosti se klade nepozornost a omyl;</p> <p>3° jednal pod vlivem fyzického násilí nebo náhody, kterou nemohl předvídat, nebo, jestliže ji předvídal, nemohl jí zamezit;</p> <p>4° porušil zákon nebo příkaz donucen vážným strachem, i když pouze relativně vážným, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, pokud však skutek nebyl vnitřně špatný nebo nesměřoval ke škodě duše;</p> <p>5° z důvodu zákonné obrany sebe nebo jiného proti nespravedlivě útočícímu, při zachování náležité přiměřenosti;</p> <p>6° neměl užívání rozumu, při zachování ustanovení kán. 1324 § 1 odst. 1 a 1325;</p> <p>7° bez své vlastní viny se domníval, že jedná za některé z okolností, o nichž v odst. 4 nebo 5.</p>	<p>Kán. 1323 Trestu nepodléhá ten, kdo v době, kdy porušil zákon nebo příkaz:</p> <p>1. nedovršil šestnáctý rok věku;</p> <p>2. bez vlastní viny nevěděl, že porušuje zákon nebo příkaz; na roveň nevědomosti se klade nepozornost a omyl;</p> <p>3. jednal pod vlivem fyzického násilí nebo náhodné události, kterou nemohl předvídat, nebo pokud ji předvídal, nemohl jí zamezit;</p> <p>4. jednal pod vlivem vážného strachu, i když pouze relativně vážného, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, pokud však skutek nebyl vnitřně špatný nebo nevedl ke škodě duší;</p> <p>5. jednal z důvodu oprávněné sebeobraný nebo obrany jiného proti nespravedlivě útočícímu, při zachování náležité přiměřenosti;</p> <p>6. neměl užívání rozumu, při zachování ustanovení kán. 1324 § 1 odst. 2 a 1326 § 1 odst. 4;</p> <p>7. domníval se bez vlastní viny, že jedná za některé z okolností popsanych v odstavci 4 nebo 5.</p>
<p>Kán. 1324 § 1. Pachatel není zbaven trestu, avšak zákonem nebo příkazem stanovený trest se musí zmírnit nebo místo něj použít trestního pokání, jestliže zločin spáchal:</p> <p>1° ten, kdo měl pouze neúplné užívání rozumu;</p> <p>2° ten, kdo neměl užívání rozumu vlivem opilosti nebo jiného podobného rozrušení mysli, které bylo zaviněné;</p>	<p>Kán. 1324 § 1. Pachatel není zbaven trestní odpovědnosti, avšak zákonem nebo příkazem stanovený trest se musí zmírnit nebo místo něj použít trestní pokání, jestliže trestný čin spáchal:</p> <p>1. ten, kdo měl pouze nedostatečné užívání rozumu;</p> <p>2. ten, kdo neměl užívání rozumu vlivem opilosti nebo jiného podobného stavu mysli, které bylo zaviněné, při zachování ustanovení kán. 1326 § 1 odst. 4;</p>

²⁸³ Tamtéž.

<p>3° pod vlivem těžkého návalu vášně, který však neodňal plné rozumové uvažování nebo souhlas vůle, ani jim nezabránil a pokud sama vášně nebyla úmyslně vyvolána nebo živena;</p> <p>4° nezletilý, který dovršil šestnáctý rok věku;</p> <p>5° ten, kdo byl donucen velkým strachem, i když pouze relativně velkým, nebo z nutnosti nebo velké nesnáze, jestliže zločin byl vnitřně špatný nebo směřoval ke škodě duše;</p> <p>6° ten, kdo z důvodu zákonné obrany sebe nebo jiného jednal proti nespravedlivému útočníkovi a nezachoval náležitou přiměřenost;</p> <p>7° na tom, kdo těžce a nespravedlivě provokoval;</p> <p>8° ten, kdo se na základě omylu, který si sám zavini, domníval, že jedná za některé z okolností, o nichž v kán. 1323, odst. 4 nebo 5;</p> <p>9° ten, kdo bez vlastního zavinění nevěděl, že k zákonu nebo příkazu je připojen trest;</p> <p>10° ten, kdo jednal ve snížené přičetnosti, která však zůstala těžká.</p> <p>§ 2. Totéž může učinit soudce, jestliže existuje některá jiná okolnost, která působí, že zločin není těžký.</p> <p>§ 3. Za okolností, o nichž v § 1, nestíhá viníka trest, který nastupuje bez rozhodnutí představeného.</p>	<p>3. pod vlivem těžkého návalu vášně, který však nezpůsobil plnou ztrátu rozumového uvažování nebo schopnosti projevovat svobodnou vůli či jim nezabránil a pokud sama vášně nebyla úmyslně vyvolána nebo živena;</p> <p>4. nezletilý, který dovršil šestnáctý rok věku;</p> <p>5. ten, kdo jednal pod vlivem vážného strachu, i když pouze relativně vážného, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, jestliže skutek byl vnitřně špatný nebo vedl ke škodě duši;</p> <p>6. ten, kdo z důvodu oprávněné sebeobrany nebo obrany jiného jednal proti nespravedlivě útočícímu a nezachoval náležitou přiměřenost;</p> <p>7. na tom, kdo závažně a nespravedlivě provokoval;</p> <p>8. ten, kdo se na základě omylu, který si sám zavini, domníval, že jedná za některé z okolností, o nichž pojednává kán. 1323 odst. 4 nebo 5;</p> <p>9. ten, kdo bez vlastního zavinění nevěděl, že se k zákonu nebo příkazu váže trest;</p> <p>10. ten, kdo jednal ve stavu snížené přičetnosti, která však zůstala závažná.</p> <p>§ 2. Totéž může učinit soudce, jestliže se objeví jiná okolnost, která snižuje závažnost skutku.</p> <p>§ 3. Za okolností uvedených v § 1 nepodléhá pachatel samočinnému trestu, Ize mu však uložit mírnější tresty nebo trestní pokání, aby se napravil nebo aby bylo odstraněno pohoršení.</p>
<p>Kán. 1325 Ke hrubé nebo chtěné nevědomosti se nikdy nepřihlédne při použití ustanovení kán. 1323 a 1324; rovněž ne k opilsti a jinému narušení mysli, pokud si je pachatel způsobil záměrně za účelem spáchání nebo omluvení zločinu, a také se nepřihlíží k vášni, která byla záměrně vyvolána nebo živena.</p>	<p>Kán. 1325 Nevědomost hrubá nebo z nedbalosti nebo úmyslná nemůže být nikdy důvodem pro aplikaci ustanovení kán. 1323 a 1324.</p> <p>[Srv. kán. 1326 § 1 odst. 4.]</p>
<p>Kán. 1326 § 1. Soudce může postihnout těžším trestem, než stanovil zákon nebo příkaz:</p> <p>1° toho, kdo po odsouzení nebo po úředním zjištění trestu pokračoval</p>	<p>Kán. 1326 § 1. Soudce musí uložit těžší trest, než stanoví zákon nebo příkaz:</p> <p>1. tomu, kdo po uložení nebo vyhlášení trestu pokračoval v trestné činnosti, když</p>

<p>v páchání zločinů, a z okolností se dá usoudit, že setrvává ve zlém úmyslu; 2° toho, kdo má nějakou hodnost nebo ke spáchání zločinu zneužil postavení představeného nebo úřadu; 3° viníka, který přesto, že byl stanoven trest za nedbalostní zločin, předvídal následek, ale neučinil k jeho zabránění taková opatření, která by učinil každý pečlivý člověk.</p> <p>§ 2. V případech, o nichž v § 1, jestliže stanovený trest nastupuje bez rozhodnutí představeného, může být přidán jiný trest nebo trestní pokání.</p>	<p>lze z okolností usoudit, že je zatvrzelý ve zlé vůli; 2. tomu, kdo má nějakou hodnost nebo k trestné činnosti zneužil svou autoritu nebo úřad; 3. tomu, kdo i když mu byl stanoven trest za nedbalostní trestný čin, předvídal následek, a přesto neučinil k jeho zabránění opatření, která by učinil každý jiný pečlivý člověk; 4. tomu, kdo spáchal trestný čin v opilosti nebo ve stavu jiného duševního rozrušení, které si přivodil s úmyslem spáchat trestný čin nebo se z něj vyvinít, nebo z důvodu dobrovolně vyvolané nebo živené vášně.</p> <p>§ 2. V případech, o nichž pojednává § 1, jestliže je stanoven samočinný trest, lze uložit ještě další trest nebo trestní pokání.</p> <p>§ 3. Ve stejných případech se trest, který je stanoven jako fakultativní, stává obligatorním.</p>
<p>Kán. 1327 Místní zákon může stanovit další vyjímající, polehčující nebo přitěžující okolnosti kromě uvedených v kán. 1323–1326, a to buď obecnou normou, nebo pro jednotlivé zločiny. Rovněž příkaz může stanovit okolnosti, které zbavují nebo polehčují nebo přitěžují trestu, stanovenému v příkaze.</p>	<p>Kán. 1327 Partikulární zákon může stanovit další osvobozující, polehčující nebo přitěžující okolnosti kromě těch, které jsou uvedeny v kán. 1323 až 1326, a to buď obecnou normou, nebo pro jednotlivé trestné činy. Rovněž v příkazu mohou být stanoveny okolnosti osvobozující, polehčující nebo přitěžující oproti trestu stanovenému příkazem.</p>
<p>Kán. 1328 § 1. Kdo něco vykonal nebo opomenul s úmyslem dopustit se zločinu, ale bez vlastní vůle zločin nedokonal, podléhá trestu za dokonání zločinu pouze tehdy, jestliže tak stanoví zákon nebo příkaz.</p> <p>§ 2. Jestliže jednání nebo opomenutí vede svou povahou ke spáchání zločinu, může být pachatel potrestán trestním pokáním nebo trestním opatřením, jestliže dobrovolně sám od sebe neupustil od započatého páchání zločinu. Jestliže však vzniklo pohoršení nebo jiná velká škoda nebo nebezpečí, může být pachatel, ačkoliv dobrovolně upustil od dokonání zločinu, postižen spravedlivým trestem, avšak lehčím, než je stanoven za dokonání zločinu.</p>	<p>Kán. 1328 § 1. Kdo něco vykonal nebo opomenul s úmyslem dopustit se trestného činu, ale bez vlastní vůle skutek nedokonal, podléhá trestu za dokonání trestný čin pouze tehdy, jestliže tak stanoví zákon nebo příkaz.</p> <p>§ 2. Pokud jednání nebo opomenutí vede svou povahou ke spáchání trestného činu, může být pachatel stížen trestním pokáním nebo trestním opatřením, jestliže sám od sebe neupustil od započatého páchání trestného činu. Pokud pachatel způsobil pohoršení, jinou velkou škodu nebo nebezpečí, může být přesto postižen spravedlivým trestem i v případě, že sám od sebe trestného konání zanechal, avšak mírnějším, než je stanoven za dokonání trestný čin.</p>

<p>Kán. 1329 § 1. Osoby, které společně páchají zločin ve společném záměru, a v zákoně nebo příkaze není tato součinnost výslovně uvedena, jsou postihovány týmiž tresty, účinnými až po odsuzujícím rozhodnutí, které jsou stanoveny pro hlavního pachatele, nebo jinými, stejně těžkými nebo lehčími.</p> <p>§ 2. Trestem postihujícím bez rozhodnutí představeného, připojeným k zločinu, jsou postihováni spolupachatelé, kteří nejsou jmenováni v zákoně nebo příkaze, jestliže bez jejich činnosti by nebyl zločin spáchán a trest je takové povahy, že také je může postihnout; v ostatních případech mohou být stiženi tresty účinnými až po odsuzujícím rozhodnutí.</p>	<p>Kán. 1329 § 1. Osoby, které po vzájemné dohodě společně páchají trestný čin, i když nejsou v zákoně nebo příkazu výslovně zmíněny, podléhají týmž trestům, účinným až po odsuzujícím rozhodnutí, které jsou stanoveny pro hlavního pachatele, nebo jiným trestům stejným nebo mírnějším.</p> <p>§ 2. Do samočinného trestu, kterým je trestný čin postihován, upadají všichni spolupachatelé, i když se o nich zákon nebo příkaz nezmiňuje, jestliže by bez jejich přičinění k trestnému činu nedošlo a jestliže je trest takové povahy, že může postihnout i je. Jinak mohou být potrestáni uloženými tresty.</p>
<p>Kán. 1330 Zločin, který spočívá v prohlášení nebo jiném projevu vůle nebo nauky nebo vědění, se nepovažuje za dokonáný, jestliže se nikdo o tomto prohlášení nebo projevu nedověděl.</p>	<p>Kán. 1330 Trestný čin, který spočívá v prohlášení nebo jiném projevu vůle, nauky nebo vědění, je nutno považovat za nedokonáný, jestliže se nikdo o tomto prohlášení nebo projevu nedověděl.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ IV TRESTY A TRESTÁNÍ HLAVA I NÁPRAVNÉ TRESTY</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ IV TRESTY A TRESTÁNÍ HLAVA I NÁPRAVNÉ TRESTY</p>
<p>Kán. 1331 § 1. Exkomunikovanému se zakazuje:</p> <p>1° jakákoliv účast formou služby při mši a všech ostatních bohoslužbách;</p> <p>2° udělovat svátosti a svátostiny a přijímat svátosti;</p> <p>3° zastávat kterýkoliv církevní úřad, službu, úkol nebo konat úkony z moci řízení.</p> <p>§ 2. V případě, že exkomunikace byla uložena nebo úředně zjištěna:</p> <p>1° viníkovi je nutno zabránit, aby jednal proti § 1, odstavec 1, anebo je nutno upustit od liturgického úkonu, nebrání-li tomu závažný důvod;</p> <p>2° postižený koná neplatně úkony z moci řízení, které mu nejsou dovoleny podle § 1 odst. 3;</p>	<p>Kán. 1331 § 1. Exkomunikovanému se zakazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. slavit eucharistickou oběť a všechny ostatní svátosti; 2. přijímat svátosti; 3. vysluhovat svátostiny a ostatní úkony liturgického kultu; 4. mít jakoukoliv aktivní účast na výše uvedených slaveních; 5. vykonávat jakýkoliv církevní úřad, úkol, službu či funkci; 6. konat úkony z moci řízení. <p>§ 2. V případě, že exkomunikace byla uložena nebo byla jako samočinná vyhlášena:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. je pachateli nutno zabránit, aby jednal v rozporu s ustanoveními § 1 odstavce 1 až 4, anebo je nutno upustit od liturgického úkonu, nebrání-li tomu závažný důvod; 2. pachatelovy úkony z moci řízení, které mu nejsou dovoleny podle § 1 odstavec 6, jsou neplatné;

<p>3° exkomunikovaný nesmí užívat dříve získaných privilegií; 4° viník nemůže platně získat hodnost, úřad nebo úkol v církvi;</p> <p>5° viník nenabývá platně užítky z hodnosti, úřadu nebo kteréhokoliv úkolu, penze, které má v církvi.</p>	<p>3. pachatel nesmí užívat dříve udělených privilegií; 5. pachatel je nezpůsobilý nabývat úřady, úkoly, služby, funkce, oprávnění, privilegia a čestné tituly. 4. pachateli nepřísluší žádná odměna plynoucí z čistě církevního titulu;</p>
<p>Kán. 1332 Potrestaný interdiktem je vázán zákazy, o nichž v kán. 1331, § 1, odst. 1 a 2; jestliže interdikt byl uložen nebo prohlášen, je nutno zachovat ustanovení kán. 1331, § 2, odst. 1.</p>	<p>Kán. 1332 § 1. Potrestaný interdiktem je vázán zákazy uvedenými v kán. 1331 § 1 odst. 1 až 4. § 3. I v případě interdiktu je nutno zachovat ustanovení kán. 1331 § 2 odst. 1. § 2. Zákon nebo příkaz mohou však interdikt vymezit tak, aby byly pachateli zakázány jen některé jednotlivé úkony uvedené v kán. 1331 § 1 odst. 1 až 4, nebo jiná jednotlivá práva.</p>
<p>Kán. 1333 § 1. Suspenze, která může postihnout pouze duchovní, zakazuje:</p> <p>1° konat buď všechny, nebo některé úkony moci ze svátosti svěcení; 2° konat buď všechny, nebo některé úkony z moci řízení; 3° výkon všech, nebo některých práv nebo úkolů spojených s úřadem. § 2. V zákoně nebo v příkaze se může stanovit, že po odsuzujícím nebo úředně zjišťujícím rozsudku nemůže suspendovaný platně konat úkony řízení. § 3. Zákaz se nikdy netýká: 1. úřadů nebo moci k řízení, které nepodléhají moci představeného, který stanovil trest; 2. práva na bydlení, které má potrestaný z důvodu úřadu; 3. práva spravovat majetek, který případně patří k úřadu suspendovaného, jestliže trest nastal bez rozhodnutí představeného. § 4. Suspenze, která²⁸⁴ zakazuje přijímat užítky, stipendium, důchod a jiné tohoto druhu, zahrnuje povinnost nahradit, co bylo přijato nezákonně, i když bez zlého úmyslu.</p>	<p>Kán. 1333 § 1. Suspenze [vypuštěna slova „která může postihnout pouze duchovní“] zakazuje: 1. všechny, nebo některé úkony z moci svěcení; 2. všechny, nebo některé úkony z moci řízení; 3. výkon všech, nebo některých práv nebo úkolů spojených s úřadem. § 2. Zákon nebo příkaz může stanovit, že po rozsudku nebo rozhodnutí, jimiž se ukládá nebo vyhláší trest, nemůže suspendovaný platně konat úkony z moci řízení. § 3. Zákaz se nikdy netýká: 1. úřadů nebo moci řízení, které nepodléhají moci představeného, jenž stanovil trest; 2. práva na bydlení, které pachateli náleží z důvodu úřadu; 3. práva spravovat majetek, který případně patří k úřadu suspendovaného, jestliže šlo o samočinný trest. § 4. Pokud suspenze zakazuje přijímat užítky, stipendia, pravidelné příjmy a podobné požitky, zahrnuje také povinnost nahradit, co bylo přijato nezákonně, byť v dobré víře.</p>

²⁸⁴ Tamtéž.

<p>Kán. 1334 § 1. Rozsah suspenze v mezích stanovených předcházejícím kánonem určí buď zákon sám, nebo příkaz nebo rozsudek nebo rozhodnutí, kterým se trest ukládá.</p> <p>§ 2. Zákon, ne však příkaz, může stanovit suspenzi nastupující bez rozhodnutí představeného, bez uvedení rozsahu nebo omezení; takový trest má všechny účinky uvedené v kán. 1333 § 1.</p>	<p>Kán. 1334 § 1. Rozsah suspenze v mezích stanovených předcházejícím kánonem určí buď zákon sám či příkaz, nebo rozsudek či rozhodnutí, kterým se ukládá.</p> <p>§ 2. Zákon, ne však příkaz, může stanovit samočinnou suspenzi bez uvedení rozsahu nebo omezení; takový trest má všechny účinky uvedené v kán. 1333 § 1.</p>
<p>Kán. 1335</p> <p>Jestliže nápravný trest zakazuje udělovat svátosti nebo svátostiny nebo konat úkony z moci řízení, zákaz se pozastavuje, kdykoliv to je nutné pro pomoc věřícím, kteří jsou v nebezpečí smrti; jestliže nápravný trest, nastupující bez rozhodnutí představeného, není úředně zjištěn, zákaz se kromě toho pozastavuje v případě, že věřící žádá svátost nebo svátostinu nebo úkon řízení; toto je dovoleno žádat z jakéhokoliv spravedlivého důvodu.</p>	<p>Kán. 1335 § 1. Jestliže příslušná autorita na základě soudního procesu nebo rozhodnutím v mimosoudním řízení uloží nebo vyhlásí nápravný trest, může rovněž uložit takové pořádkové tresty, které považuje za nutné pro nápravu spravedlnosti nebo odstranění pohoršení.</p> <p>§ 2. Jestliže nápravný trest zakazuje udělovat svátosti nebo svátostiny nebo konat úkony z moci řízení, zákaz se pozastavuje, kdykoliv je to nutné pro věřící, kteří jsou v nebezpečí smrti. Jestliže samočinný nápravný trest není vyhlášen, zákaz se kromě toho pozastavuje v případě, že věřící žádá svátost nebo svátostinu nebo úkon z moci řízení; to je dovoleno žádat z jakéhokoliv spravedlivého důvodu.</p>
<p style="text-align: center;">HLAVA 2 TRESTY POŘÁDKOVÉ</p>	<p style="text-align: center;">HLAVA 2 POŘÁDKOVÉ TRESTY</p>
<p>Kán. 1336 § 1. Pořádkové tresty, které mohou postihnout viníka buď natrvalo, nebo na dobu určitou nebo neurčitou, jsou kromě jiných, které případně stanovil zákon:</p> <p>1° zákaz nebo příkaz pobývat na určitém místě nebo území;</p> <p>2° zbavení moci, úřadu, úkolu, práva, privilegia, zmocnění, výhody, titulu, vyznamenání, i pouze čestného;</p>	<p>Kán. 1336 § 1. Pořádkové tresty, které mohou postihnout pachatele buď natrvalo, nebo na dobu určitou či neurčitou, jsou kromě jiných, které případně stanovil zákon, tresty uvedené v § 2 až 5:</p> <p>§ 2. Příkaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pobývat na určitém místě nebo území; 2. uhradit pokutu neboli peněžitý obnos pro církevní účely podle pravidel stanovených biskupskou konferencí. <p>§ 4. Zbavení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. všech nebo některých úřadů, úkolů, služeb nebo funkcí nebo jen některých úkonů náležejících k úřadům nebo úkolům; 2. pověření zpovídat nebo kázat; 3. delegované moci řízení;

<p>3° zákaz vykonávat, co je uvedeno v odst. 2, nebo zákaz toho na určitém místě nebo mimo určité místo; tyto zákazy nemají nikdy za následek neplatnost;</p> <p>4° trestní přeložení na jiný úřad;</p> <p>5° propuštění z klerického stavu. § 2. Povahu trestů nastupujících bez rozhodnutí představeného mohou mít pouze ty pořádkové tresty, které jsou uvedeny v § 1, odst. 3.</p>	<p>4. některých práv nebo privilegií nebo hodností či titulů; 5. všech církevních požitků nebo jejich částí podle pravidel stanovených biskupskou konferencí, při zachování ustanovení kán. 1350 § 1.</p> <p>§ 3. Zákaz: 1. pobývat na určitém místě nebo území; 2. vykonávat všude nebo jen na některém místě či území nebo mimo ně veškeré nebo jen některé úřady, úkoly, služby nebo funkce, nebo jen některé úkony náležející k úřadům nebo úkolům; 3. činit všechny nebo některé úkony z moci svěcení; 4. činit všechny nebo některé úkony z moci řízení; 5. vykonávat určitá práva nebo privilegia nebo užívat hodností nebo titulů; 6. požívat aktivního nebo pasivního volebního práva při kanonických volbách nebo užívat práva hlasovat v církevních radách nebo kolegiích; 7. nosit církevní nebo řeholní oděv.</p> <p>Kán. 1338 § 5. Zákazy uvedené v kán. 1336 § 3 nemají nikdy za následek neplatnost. [možnost trestního přeložení na jiný úřad již nový právní řád nezná]</p> <p>§ 5. Propuštění z klerického stavu. Kán. 1338 § 4. Jako samočinné lze stanovit pouze ty pořádkové tresty, které jsou uvedené jako zákazy v kán. 1336 § 3, nebo jiné pořádkové tresty, které jsou eventuálně ustanovené zákonem nebo příkazem.</p>
<p>Kán. 1337 § 1. Zákazem pobývat na určitém místě nebo území může být potrestán jak duchovní, tak řeholník; příkazem pobývat na určitém místě nebo území jednak světský duchovní, jednak v mezích stanov i řeholník. § 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území je třeba souhlas ordináře toho místa, pokud se nejedná o dům, určený i pro duchovní z jiných diecézí konající pokání nebo pro jejich nápravu.</p>	<p>Kán. 1337 § 1. Zákazem pobývat na určitém místě nebo území mohou být potrestáni jak klerici, tak řeholníci; příkazem pobývat na určitém místě nebo území jak světští klerici, tak v mezích řeholních stanov i řeholníci. § 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území je třeba souhlas ordináře toho místa, pokud se nejedná o dům, určený pro pokání nebo nápravu i pro kleriky z jiných diecézí.</p>
<p>Kán. 1338 § 1. Zbavení a zákazy, uvedené v kán. 1336, § 1, odst. 2 a 3, se</p>	<p>Kán. 1338 § 1. Pořádkové tresty, uvedené v kán. 1336, se nikdy netýkají</p>

<p>nikdy netýkají mocí, úřadů, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a vyznamenání, která nepodléhají představenému, který trest uložil.</p> <p>§ 2. Je možné pouze zakázat buď zcela, nebo částečně výkon moci ze svátosti svěcení, nelze však zbavit moci z této svátosti; rovněž nelze zbavit akademických hodností.</p> <p>§ 3. O zákazech, které jsou uvedeny v kán. 1336, § 1, odst. 3, je nutno zachovat ustanovení o nápravných trestech v kán 1335.</p>	<p>mocí, úřadů, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a insignií, jež nepodléhají představenému, který trest stanovil.</p> <p>§ 2. Nelze zbavit moci svěcení, je možné pouze zakázat její výkon, a to buď zcela, nebo částečně; rovněž nelze zbavit akademických titulů.</p> <p>§ 3. O zákazech, které jsou uvedeny v kán. 1336 § 3, je nutno zachovat ustanovení o nápravných trestech uvedená v kán 1335 § 2.</p>
<p style="text-align: center;">HLAVA 3 TRESTNÍ OPATŘENÍ A TRESTNÍ POKÁNÍ</p>	<p style="text-align: center;">HLAVA 3 TRESTNÍ OPATŘENÍ A TRESTNÍ POKÁNÍ</p>
<p>Kán. 1339 § 1. Ordinář může osobně nebo prostřednictvím jiného napomenout toho, kdo je ve velmi blízké příležitosti ke zločinu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání zločinu.</p> <p>§ 2. Udělit důtku způsobem přiměřeným zvláštním okolnostem osoby a skutku může tomu, z jehož chování vzniká pohoršení nebo závažné porušení pořádku.</p> <p>§ 3. O napomenutí nebo důtce musí být známo alespoň z nějaké listiny, která se uchová v tajném archivu kurie.</p>	<p>Kán. 1339 § 1. Ordinář může osobně nebo prostřednictvím jiného napomenout toho, kdo je v blízké příležitosti ke spáchání trestného činu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání trestného činu.</p> <p>§ 2. Ordinář může udělit důtku způsobem přiměřeným specifickým okolnostem osoby a skutku tomu, jehož chování způsobuje pohoršení nebo závažné porušení pořádku.</p> <p>§ 3. Uložení napomenutí nebo důtky musí být zjiitelné alespoň z nějakého dokumentu uloženého v tajném archivu kurie.</p> <p>§ 4. Když někomu bylo jednou nebo vícekrát bezvýsledně uděleno napomenutí či důtka nebo nelze očekávat, že budou účinné, vydá ordinář trestní příkaz, v němž přesně popíše, co má uvedený vykonat nebo čeho se má zdržet.</p> <p>§ 5. Pokud to vyžaduje závažnost případu, a především pokud hrozí, že někdo trestné jednání zopakuje, ordinář ho podřídí dohledu způsobem určeným ve svém rozhodnutí, a to nad rámec trestů, rozsudkem či rozhodnutím legitimně uložených nebo vyhlášených.</p>
<p>Kán. 1340 § 1. Trestní pokání, které se může udělit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry nebo zbožnosti nebo křesťanské lásky.</p> <p>§ 2. Za tajný zločin se nikdy neukládá veřejné pokání.</p>	<p>Kán. 1340 § 1. Trestní pokání, které se může udělit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry nebo zbožnosti nebo křesťanské lásky.</p> <p>§ 2. Za tajný trestný čin se nikdy neukládá veřejné pokání.</p>

<p>§ 3. Ordinář může podle svého moudrého uvážení přidat trestní pokání k trestnímu opatření ve formě napomenutí nebo důtky.</p>	<p>§ 3. Ordinář může k trestnímu opatření, uloženému ve formě napomenutí nebo důtky, podle svého moudrého uvážení připojit trestní pokání.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ V UKLÁDÁNÍ TRESTŮ</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ V UKLÁDÁNÍ TRESTŮ</p>
<p>Kán. 1341 Ordinář se postará o provedení soudního nebo správního řízení za účelem uložení nebo úředního prohlášení trestu pouze tehdy, když poznal, že ani bratrským napomenutím ani důtkou ani jinou cestou pastorační péče nelze dostatečně napravit pohoršení, obnovit spravedlnost a napravit viníka.</p>	<p>Kán. 1341 Ordinář musí zahájit soudní nebo správní řízení za účelem uložení nebo vyhlášení trestu vždy, když zjistil, že ani cestou pastoračního úsilí, především bratrským upozorněním, napomenutím nebo důtkou, nelze dostatečně obnovit spravedlnost, napravit pachatele a odstranit pohoršení.</p>
<p>Kán. 1342 § 1. Kdykoliv spravedlivé důvody brání, aby se provedlo soudní řízení, může se mimosoudním rozhodnutím uložit nebo úředně prohlásit trest; trestní opatření a trestní pokání se mohou uložit správním rozhodnutím v kterémkoliv případě.</p> <p>§ 2. Správním rozhodnutím nemohou být uloženy nebo prohlášeny trvalé tresty ani tresty, které zakazuje uložit správním rozhodnutím zákon nebo příkaz, který je stanovil.²⁸⁵</p> <p>§ 3. Co stanovuje zákon nebo příkaz o soudci, pokud se týká uložení trestu nebo jeho úředního prohlášení soudem, je nutno použít o přestaveném, který mimosoudním rozhodnutím ukládá nebo prohlašuje trest, pokud není známo něco</p>	<p>Kán. 1342 § 1. Kdykoliv spravedlivé důvody brání, aby bylo užito soudního řízení, může být trest uložen nebo vyhlášen v mimosoudním řízení, a to při dodržení kán. 1720, zejména pokud jde o právo na obhajobu a pokud jde o morální jistotu toho, kdo podle ustanovení kán. 1608 vydává rozhodnutí. Trestní opatření a trestní pokání mohou být uloženy správním rozhodnutím v kterémkoliv případě.</p> <p>§ 2. Správním rozhodnutím nemohou být uloženy nebo vyhlášeny trvalé tresty ani tresty, které zákon nebo příkaz, který je stanovil, zakazuje uložit správním rozhodnutím. [<i>Reskriptem ex Audientia SS.mi z 11. 10. 2021 bylo vyhlášeno aktuální znění dřívějších Normae de gravioribus delictis, v němž je deklarováno právo Kongregace pro nauku víry ukládat po předchozím pověření trvalé tresty i ve správním řízení.</i>]²⁸⁶</p> <p>§ 3. Co stanoví zákon nebo příkaz o soudci, pokud se týká uložení trestu nebo jeho vyhlášení soudem, je nutno aplikovat na přestaveného, který mimosoudním rozhodnutím ukládá nebo vyhlašuje trest, pokud není stanoveno</p>

²⁸⁵ Viz poznámka č. 279.

²⁸⁶ *Normae de delictis Congregationi pro doctrina fidei reservatis* čl. 19 § 2. <https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20211011_nor-me-delittiservati-cfaith_la.html> [2022-05-07]

<p>jiného nebo se nejedná o předpisy, které se týkají pouze způsobu řízení.</p>	<p>něco jiného nebo se nejedná o předpisy, které se týkají pouze procesních otázek.</p>
<p>Kán. 1343 Jestliže zákon nebo příkaz dává soudci možnost uložit nebo neuložit trest, může soudce podle svého svědomí a moudrého uvážení také trest zmírnit nebo místo něj uložit trestní pokání.</p>	<p>Kán. 1343 Jestliže zákon nebo příkaz umožňuje soudci uložit, nebo neuložit trest, musí soudce, při zachování ustanovení kán. 1326 § 3, věc rozhodnout dle svého svědomí a moudrého uvážení podle toho, co vyžaduje náprava pachatele a odstranění pohoršení; soudce však v těchto případech, je-li potřeba, může také trest zmírnit nebo místo něj uložit trestní pokání.</p>
<p>Kán. 1344 I když zákon používá příkazovacích slov, může soudce podle svého svědomí a moudrého uvážení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° odložit uložení trestu na vhodnější dobu, jestliže z urychleného potrestání pachatele se předvídá vznik většího zla; 2. upustit od uložení trestu nebo uložit mírnější trest nebo trestní pokání, jestliže se viník napravil a napravil i pohoršení nebo jestliže byl dostatečně potrestán světským představeným nebo se předvídá, že jím bude potrestán; 3. odložit výkon pořádkového trestu, jestliže viník poprvé spáchal trestný čin po chvályhodném životě a není naléhavě nutno napravit pohoršení, a to s podmínkou, že dopustí-li se viník znovu zločinu v době stanovené soudcem, bude mu uložen trest za oba zločiny, pokud se mezitím nepromlčela trestní žaloba dřívějšího zločinu. 	<p>Kán. 1344 I když zákon používá příkazovacích slov, může soudce podle svého svědomí a moudrého uvážení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. odložit uložení trestu na vhodnější dobu, lze-li usuzovat, že ukvapené potrestání pachatele způsobí větší zlo, pokud tu nenastala nutnost odstranit pohoršení; 2. upustit od uložení trestu nebo uložit mírnější trest nebo trestní pokání, jestliže se pachatel napravil a rovněž bylo odstraněno pohoršení a nahrazena případná škoda, nebo jestliže byl dostatečně potrestán světskou autoritou nebo se předvídá, že jí bude potrestán; 3. odložit či pozastavit výkon pořádkového trestu, jestliže pachatel spáchal trestný čin poprvé po bezúhonném životě a není naléhavě nutné odstranit pohoršení, avšak pod podmínkou, že dopustí-li se pachatel znovu trestného činu v době stanovené soudcem, bude mu uložen trest za oba trestné činy, pokud se mezitím nepromlčí trestní žaloba dřívějšího trestného činu.
<p>Kán. 1345 Jestliže pachatel měl pouze neúplné užívání rozumu nebo spáchal zločin ze strachu nebo nutnosti nebo návalu vášně nebo v opilosti nebo jiném podobném rozrušení myslí, může soudce upustit od potrestání, jestliže má za to, že je možno se jinak postarat o jeho nápravu.</p>	<p>Kán. 1345 Jestliže pachatel měl pouze nedostatečné užívání rozumu nebo spáchal trestný čin z nutnosti nebo vážného strachu nebo návalu vášně nebo, při zachování ustanovení kán. 1326 § 1 odst. 4, v opilosti nebo jiném podobném rozrušení myslí, může soudce upustit od potrestání, pokud má za to, že lze dosáhnout jeho nápravy jiným způsobem; pachatele však musí potrestat, pokud nelze jinak obnovit spravedlnost nebo odstranit případné pohoršení.</p>

<p>Kán. 1346</p> <p>Jestliže viník spáchal více zločinů a součet trestů účinných až po odsuzujícím rozhodnutí se jeví příliš veliký, ponechává se rozumnému uvážení soudce, aby v přiměřených mezích zmírnil tresty.</p>	<p>Kán. 1346 § 1. Obvykle se ukládá tolik trestů, kolik bylo spácháno trestných činů.</p> <p>§ 2. Jestliže však pachatel spáchal více trestných činů a součet ukládaných trestů se jeví jako příliš veliký, ponechává se na rozumném uvážení soudce, aby tresty v přiměřených mezích zmírnil a pachatele podrobil dohledu.</p>
<p>Kán. 1347 § 1. Nápravný trest může být platně uložen až tehdy, jestliže předtím byl viník alespoň jednou napomenut, aby upustil od své zatvrzelosti, a byla mu poskytnuta vhodná lhůta k nápravě.</p> <p>§ 2. Má se za to, že viník upustil od zatvrzelosti, jestliže zločinu opravdu litoval, náležitě napravil škodu i pohoršení nebo to alespoň vážně přislíbil.</p>	<p>Kán. 1347 § 1. Nápravný trest může být platně uložen až tehdy, jestliže předtím byl pachatel alespoň jednou napomenut, aby upustil od své zatvrzelosti, a byla mu poskytnuta přiměřená lhůta k nápravě.</p> <p>§ 2. Má se za to, že pachatel upustil od zatvrzelosti, jestliže trestného činu opravdu litoval, náležitě odstranil pohoršení a nahradil škodu, nebo to alespoň vážně přislíbil.</p>
<p>Kán. 1348 Jestliže viník byl zproštěn obžaloby nebo mu nebyl uložen žádný trest, může se ordinář postarat o jeho prospěch a veřejný pořádek vhodným napomenutím a jinými způsoby pastorační péče nebo, jestliže to věc vyžaduje, trestními opatřeními.</p>	<p>Kán. 1348 Jestliže byl pachatel zproštěn obžaloby nebo mu nebyl uložen žádný trest, může ordinář zajistit jeho prospěch a veřejné blaho vhodným napomenutím a jinými způsoby pastorační péče nebo, je-li to nutné, trestními opatřeními.</p>
<p>Kán. 1349 Jestliže trest není určený a zákon nic jiného nestanoví, soudce neuloží těžší tresty, hlavně nápravné, pokud to zcela nevyžaduje závažnost případu; nesmí však uložit trvalé tresty.²⁸⁷</p>	<p>Kán. 1349 Je-li trest neurčitý a zákon nic jiného nestanoví, soudce při ukládání trestů uloží takový trest, který je přiměřený způsobenému pohoršení a vzniklé škodě; ať však neukládá těžší tresty, pokud to nutně nevyžaduje závažnost případu; nesmí však uložit trvalé tresty.</p>
<p>Kán. 1350 § 1. U trestů ukládaných duchovním je vždy třeba dbát, aby neztratili prostředky nutné k slušné obživě, pokud se nejedná o propuštění z duchovenského stavu.</p> <p>§ 2. O propuštěného z duchovenského stavu, který se pro trest ocitl v opravdové nouzi, se ordinář postará co možná nejvhodnějším způsobem.</p>	<p>Kán. 1350 § 1. U trestů ukládaných klerikům je vždy třeba dbát, aby neztratili prostředky nutné k slušné obživě, pokud se nejedná o propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. O propuštěného z klerického stavu, který se pro trest ocitl v opravdové nouzi, se ordinář postará co možná nejvhodnějším způsobem, ne však udělením úřadu, služby nebo úkolu.</p>
<p>Kán. 1351 Trest zavazuje viníka všude, a to i po tom, kdy ten, kdo trest stanovil, nebo uložil, pozbyl svůj úřad, pokud není výslovně stanoveno jinak.</p>	<p>Kán. 1351 Trest zavazuje pachatele všude, a to i poté, kdy ten, kdo trest stanovil, uložil nebo vyhlásil, pozbyl svůj</p>

²⁸⁷ Viz poznámka č. 279.

	úřad, pokud není výslovně stanoveno jinak.
<p>Kán. 1352 § 1. Jestliže trest zakazuje přijmout svátosti nebo svátostiny, zákaz se pozastavuje po dobu, kdy je viník v nebezpečí smrti.</p> <p>§ 2. Povinnost podrobit se trestu nastupujícímu bez rozhodnutí představeného, jestliže trest není úředně prohlášen ani není v místě, kde se viník zdržuje, obecně známý, se pozastavuje zcela nebo zčásti v té míře, nakolik jej viník nemůže zachovat bez nebezpečí závažného pohoršení nebo ztráty dobré pověsti.</p>	<p>Kán. 1352 § 1. Jestliže trest zakazuje přijmout svátosti nebo svátostiny, zákaz se pozastavuje po dobu, kdy je pachatel v nebezpečí smrti.</p> <p>§ 2. Povinnost podrobit se samočinnému trestu, jestliže trest není vyhlášený či není v místě, kde se pachatel zdržuje, obecně známý, se pozastavuje zcela nebo zčásti, pokud jej pachatel nemůže zachovat bez nebezpečí závažného pohoršení nebo ztráty dobré pověsti.</p>
<p>Kán. 1353 Soudní nebo správní odvolání proti rozsudku nebo rozhodnutí, kterým byl trest uložen nebo prohlášen, má odkladné účinky.</p>	<p>Kán. 1353 Soudní nebo správní odvolání proti rozsudku nebo rozhodnutí, kterým byl trest uložen nebo vyhlášen, má odkladné účinky.</p>
<p>STAŤ VI ZÁNIK TRESTŮ</p>	<p>STAŤ VI PROMINUTÍ TRESTŮ A PROMLČENÍ ŽALOB</p>
<p>Kán. 1354 § 1. Trest mohou prominout kromě těch, kdo jsou uvedeni v kán. 1355 a 1356, všichni, kteří mohou dispenzovat od zákona, který je opatřen trestní sankcí, nebo kteří mohou zprostit závaznosti příkazu, který má pohružku trestem.</p> <p>§ 2. Kromě toho může zákon nebo příkaz, který stanovuje trest, zmocnit jiné k prominutí trestu.</p> <p>§ 3. Jestliže Apoštolský stolec vyhradil prominutí trestu sobě nebo jiným, použije se zužujícího výkladu vyhrazení.</p>	<p>Kán. 1354 § 1. Kromě těch, kdo jsou uvedeni v kán. 1355 a 1356, mohou trest prominout všichni, kteří mohou dispenzovat od zákona opatřeného trestní sankcí nebo kteří mohou zprostit od závaznosti příkazu, hrozícího trestem.</p> <p>§ 2. Kromě toho může zákon nebo příkaz, který stanovuje trest, zmocnit jiné k prominutí trestu.</p> <p>§ 3. Jestliže Apoštolský stolec vyhradil prominutí trestu sobě nebo jiným, podléhá toto vyhrazení striktnímu výkladu.</p>
<p>Kán. 1355 § 1. Trest stanovený zákonem, který byl uložen nebo úředně prohlášen, pokud není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p> <p>1° ordinář, který ustanovil soud k uložení nebo úřednímu prohlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo úředně prohlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného;</p> <p>2° ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje, avšak po projednání s ordinářem, o němž v odstavci 1, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti.</p> <p>§ 2. Trest nastupující bez rozhodnutí představeného dosud úředně neprohlášený, stanovený zákonem, pokud</p>	<p>Kán. 1355 § 1. Zákonem stanovený trest, který byl uložen nebo jako samočinný trest vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p> <p>1. ordinář, který inicioval soudní řízení k uložení nebo vyhlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo vyhlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného;</p> <p>2. ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje, avšak po projednání s ordinářem uvedeným v odstavci 1, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti.</p> <p>§ 2. Zákonem stanovený samočinný trest, který nebyl vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p>

<p>není vyhrazen Apoštolskému stolci, může ordinář prominout svým podřízeným a těm, kteří se zdržují na jeho území nebo tam spáchali zločin; také jej může prominout kterýkoliv biskup, avšak pouze při udílení svátosti smíření.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ordinář svým podřízeným; 2. místní ordinář i těm, kteří se zdržují na jeho území nebo tam spáchali trestný čin; 3. kterýkoliv biskup, avšak pouze při udílení svátosti pokání.
<p>Kán. 1356 § 1. Trest nastupující bez rozhodnutí představeného nebo až po něm, stanovený příkazem, který nebyl vydán Apoštolským stolcem, může prominout:</p> <p>1° ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje;</p> <p>2° jestliže je uložen nebo úředně prohlášen, také ordinář, který ustanovil soud k uložení nebo úřednímu prohlášení trestu nebo trest rozhodnutím buď sám, nebo prostřednictvím jiného uložil nebo úředně prohlásil;</p> <p>§ 2. Před prominutím je nutno se poradit s tím, kdo příkaz udělil, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti.</p>	<p>Kán. 1356 § 1. Uložený nebo samočinný trest, stanovený příkazem, který nebyl vydán Apoštolským stolcem, může prominout:</p> <p>1. autor příkazu;</p> <p>3. ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje.</p> <p>2. ordinář, který dal podnět k soudnímu řízení k uložení nebo úřednímu prohlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo vyhlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného;</p> <p>§ 2. Před prominutím trestu je nutno se poradit, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti, s tím, kdo vydal příkaz, nebo s tím, kdo trest uložil nebo vyhlásil.</p>
<p>Kán. 1357 § 1. Jestliže je pro kajícího tvrdé setrvat ve stavu těžkého hříchu po dobu nutnou k tomu, aby příslušný představený prominul trest, může mu zpovědník při zachování kán. 508 a 976 prominout pro vnitřní obor svátostný úředně neprohlášený nápravný trest exkomunikace nebo interdiktů, nastupující bez rozhodnutí představeného.</p> <p>§ 2. Při prominutí uloží zpovědník kajícímu povinnost pod následkem znovuupadnutí do nápravného trestu obrátit se do měsíce na příslušného představeného nebo kněze, který má zmocnění, a splnit jeho příkazy; mezitím uloží přiměřené pokání, a pokud je to naléhavé, i nápravu pohoršení a škody. Je možno se takto obrátit také prostřednictvím zpovědníka, který při řízení neuvede jméno kajícího.</p> <p>§ 3. Stejnou povinností obrátit se na příslušná místa je po svém uzdravení vázán i ten, komu byl podle kán. 976 prominut nápravný trest uložený nebo</p>	<p>Kán. 1357 § 1. Jestliže je pro kajícího tvrdé setrávat ve stavu těžkého hříchu, dokud příslušný představený nepromine trest, může mu zpovědník při zachování kán. 508 a 976 prominout pro vnitřní svátostný obor nevyhlášený samočinný nápravný trest exkomunikace nebo interdiktů.</p> <p>§ 2. Při prominutí uloží zpovědník kajícímu povinnost pod následkem znovuupadnutí do nápravného trestu obrátit se do měsíce na příslušného představeného nebo na kněze, který k tomu má zmocnění, a splnit jeho příkazy; mezitím mu uloží přiměřené pokání, a pokud je to naléhavé, i odstranění pohoršení a náhradu škody. Je možno se takto obrátit také prostřednictvím zpovědníka, který při řízení neuvede jméno kajícího.</p> <p>§ 3. Stejnou povinností obrátit se na příslušnou autoritu poté, co pomine nebezpečí smrti, je vázán i ten, komu byl podle kán. 976 prominut nápravný trest</p>

úředně prohlášený nebo vyhrazený Apoštolskému stolci.	uložený nebo vyhlášený nebo vyhrazený Apoštolskému stolci.
Kán. 1358 § 1. Nápravný trest možno prominout pouze viníkovi, který zanechal zatvrzelosti podle kán. 1347 § 2; tomu, kdo se takto změnil, nemůže být prominutí odepřeno. § 2. Kdo promíjí nápravný trest, může se zařídit podle kán. 1348 nebo také může uložit trestní pokání.	Kán. 1358 § 1. Nápravný trest lze prominout pouze pachateli, který zanechal zatvrzelosti ve smyslu kán. 1347 § 2; tomu, kdo se takto napravil, nemůže být prominutí odepřeno, při zachování ustanovení kán. 1361 § 4. § 2. Kdo promíjí nápravný trest, může učinit opatření podle ustanovení kán. 1348 nebo také může uložit trestní pokání.
Kán. 1359 Jestliže někomu bylo uloženo více trestů, platí prominutí pouze pro tresty výslovně uvedené; obecné prominutí zbavuje všech trestů s výjimkou těch, které viník v žádosti zamlčel se zlým úmyslem.	Kán. 1359 Jestliže někomu bylo uloženo více trestů, platí prominutí pouze pro tresty v něm výslovně uvedené; obecné prominutí zbavuje všech trestů s výjimkou těch, které pachatel v žádosti zlovolně zamlčel.
Kán. 1360 Neplatné je prominutí trestů vynucené vážným strachem.	Kán. 1360 Prominutí trestů vynucené násilím , vážným strachem nebo podvodem je neplatné ze zákona.
Kán. 1361 § 1. Je možno prominout trest i nepřítomnému nebo pod podmínkou. § 2. Prominutí se uděluje pro vnější obor písemně, pokud tomu nebrání závažný důvod. § 3. Je třeba dbát, aby žádost o prominutí ani prominutí nebylo zveřejněno, kromě případu, kdy je to užitečné k ochraně pověsti viníka nebo nutné k nápravě pohoršení.	Kán. 1361 § 1. Trest lze prominout i nepřítomnému nebo pod podmínkou. § 2. Prominutí se pro vnější obor uděluje písemně, pokud tomu nebrání závažný důvod. § 3. Žádost o prominutí nebo samotné prominutí se může zveřejnit jen tehdy, je-li to užitečné k ochraně pověsti pachatele nebo nutné k odstranění pohoršení. § 4. Trest se nemá prominout, dokud podle moudrého uvážení ordináře pachatel neuhradil případnou škodu; pachatele lze k takové náhradě nebo k navrácení věci donutit tresty podle kán. 1336 § 2 až 4, a to i tehdy, promíjí-li se mu nápravný trest podle kán. 1358 § 1.
Kán. 1362 § 1. Trestní žaloba se promlčuje po třech letech, pokud se nejedná: 1° o zločiny vyhrazené Kongregaci pro nauku víry;	Kán. 1362 § 1. Trestní žaloba se promlčuje po třech letech, pokud se nejedná: 1. o trestné činy vyhrazené Kongregaci pro nauku víry, pro které platí vlastní předpisy; ²⁹¹

²⁹¹ Podle *Normae de delictis Congregationi pro doctrina fidei reservatis*, čl. 8 § 3 z 11. 10. 2021 má Kongregace pro nauku víry právo zrušit promlčecí dobu pro všechny jednotlivé vyhrazené trestné činy, a to i v případě trestných činů spáchaných před nabytím účinnosti těchto norem.

<p>2° o žalobu pro zločiny, o nichž v kán. 1394, 1395, 1397,²⁸⁸ 1398, které se promlčují po pěti letech; <i>[Listem Kongregace pro nauku víry ze dne 18. 5. 2001 Ad exsequendam,²⁸⁹ který navazoval na MP Sacramentorum sanctitatis tutela, byla promlčecí lhůta u závažných trestných činů prodloužena na deset let a dokumentem Normae de gravioribus delictis z 21. 5. 2010²⁹⁰ na dvacet let. Zároveň si Kongregace pro nauku víry vyhrazuje právo rozhodnout o tom, že některé trestné činy jsou i nepromlčitelné.]</i></p> <p>3° o zločiny, které nejsou trestné obecným právem, jestliže místní zákon stanovil jinou promlčecí dobu.</p> <p>§ 2. Promlčecí doba běží ode dne, kdy byl zločin spáchán, nebo, jestliže jde o zločin trvajících nebo pokračujících, ode dne, kdy přestal.</p>	<p>2. při zachování odst. 1 o žalobu pro trestné činy uvedené v kán. 1376, 1377, 1378, 1393 § 1, 1394, 1395, 1397, 1398 § 2, které se promlčují po sedmi letech, nebo o žalobu pro trestné činy uvedené v kán. 1398 § 1, které se promlčují po dvaceti letech;</p> <p>3. o trestné činy, které nejsou trestné obecným právem, jestliže partikulární zákon stanovil jinou promlčecí dobu.</p> <p>§ 2. Nestanoví-li zákon jinak, běží promlčecí doba ode dne, kdy byl trestný čin spáchán, nebo, jde-li o trestný čin trvajících nebo pokračujících, ode dne, kdy ustal.</p> <p>§ 3. Pokud byl pachatel předvolán podle kán. 1723 nebo byl způsobem určeným v kán. 1507 § 3 informován o předložení žaloby podle kán. 1721 § 1, promlčecí doba pro trestní žalobu se na tři roky pozastavuje; po uplynutí této doby, či pokud se z důvodu zastavení trestního řízení pozastavení lhůty přerušilo, začne promlčecí doba znovu běžet a připočte se k době, která z promlčení už uplynula. Stejně pozastavení lhůty platí i pro případ, pokud podle kán. 1720 odst. 1 má být trest uložen nebo vyhlášen mimosoudním rozhodnutím.</p>
<p>Kán. 1363 § 1. Promlčením zaniká žaloba o výkon trestu, jestliže během doby, o níž v kán. 1362, počítané ode dne, kdy se odsuzující rozsudek stal pravomocným, nebylo viníkovi oznámeno rozhodnutí soudce o výkonu rozsudku podle kán. 1651.</p> <p>§ 2. Totéž platí při zachování příslušných norem, jestliže trest byl uložen mimosoudním rozhodnutím.</p>	<p>Kán. 1363 § 1. Žaloba o výkon trestu zaniká promlčením, jestliže během doby uvedené v kán. 1362, počítané ode dne, kdy se odsuzující rozsudek stal pravomocným, nebylo viníkovi oznámeno rozhodnutí soudce o výkonu rozsudku podle kán. 1651.</p> <p>§ 2. Totéž platí při zachování příslušných norem, jestliže trest byl uložen mimosoudním rozhodnutím.</p>

²⁸⁸ V oficiálním českém překladu vypadl kán. 1397, který je v latinském originále rovněž zmiňován.

²⁸⁹ AAS 93 (2001), s. 785–788.

²⁹⁰ AAS 102 (2010), s. 419–434.

<p style="text-align: center;">ČÁST 2 TRESTY ZA JEDNOTLIVÉ ZLOČINY</p>	<p style="text-align: center;">ČÁST 2 JEDNOTLIVÉ TRESTNÉ ČINY A TRESTY ZA NĚ STANOVENÉ</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ I ZLOČINY PROTI NÁBOŽENSTVÍ A JEDNOTĚ CÍRKVE</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ I TRESTNÉ ČINY PROTI VÍŘE A PROTI JEDNOTĚ CÍRKVE (a kán. 1371 §3, 1381 a 1382 § 1 a 2 ze STATI II – TRESTNÉ ČINY PROTI CÍRKEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A PROTI VÝKONU CÍRKEVNÍCH SLUŽEB)</p>
<p>Kán. 1364 § 1. Odpadlý od víry, bludař a rozkolník upadají do exkomunikace, která nastupuje bez rozhodnutí představeného, při zachování kán. 194, § 1, odst. 2; duchovní může kromě podle toho být potrestán ještě podle kán. 1336, § 1, odst. 1, 2, 3. § 2. Jestliže to vyžaduje dlouho trvající zatvrzelost nebo závažné pohoršení, je možno uložit další tresty včetně propuštění z duchovenského stavu. [Podle Normae de gravioribus delictis z 21. 5. 2010 jsou tyto trestné činy vyhrazeny Kongregaci pro nauku víry.]</p>	<p>Kán. 1364 § 1. Odpadlík od víry, bludař a rozkolník upadají do samočinné exkomunikace, při zachování kán. 194 § 1 odst. 2; [<i>bylo vypuštěno slovo duchovní</i>] kromě toho mohou být potrestáni ještě podle kán. 1336 § 2 až 4. § 2. Jestliže to vyžaduje dlouhodobá zatvrzelost nebo závažnost pohoršení, je možno uložit další tresty včetně propuštění z klerického stavu.</p>
<p>Kán. 1365 Kdo se proviní účastí na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1381 Pachatel, který se proviní účastí na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Kán. 1366 Rodiče nebo kdo jsou na jejich místě, kteří dají své děti pokřtít nebo vychovat v nekatolickém náboženství, budou potrestáni nápravným nebo jiným spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1367 Rodiče nebo kdo jsou na jejich místě, kteří nechají své děti pokřtít nebo vychovat v nekatolickém náboženství, budou potrestáni nápravným nebo jiným spravedlivým trestem.</p>
<p>Kán. 1367 Kdo pohodí eucharistické způsoby nebo kdo je odnese nebo si ponechá ke svatokrádežnému účelu, upadá do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného, vyhrazené Apoštolskému stolci; duchovnímu může být mimoto uložen další trest včetně propuštění z duchovenského stavu. [List KNV <i>De gravioribus delictis</i> z 18. 5. 2001²⁹² navazující na MP <i>Sacramentorum sanctitatis tutela</i>,²⁹³ podrobněji upravený listem Kongregace pro nauku víry z 21. 5. 2010:²⁹⁴</p>	<p>Kán. 1382 § 1. Kdo pohodí eucharistické způsoby nebo kdo si je k svatokrádežnému účelu odnese nebo ponechá, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; klerikovi může být mimo to uložen další trest, nevyjímaje propuštění z klerického stavu. § 2. Pachatel, který se se svatokrádežným úmyslem proviní proměněním jedné způsoby nebo obou při slavení eucharistie nebo mimo ni, bude potrestán</p>

²⁹² AAS 93 (2001), s. 785–788.

²⁹³ AAS 93 (2001), s. 737–739.

²⁹⁴ AAS 102 (2010), s. 419–434.

<p>čl. 3§ 2. Kongregaci pro nauku víry je též vyhrazen trestný čin spočívající v předpodstatnění jedné látky bez druhé nebo obou se svatokrádežným účelem jak ve mši, tak mimo ni. Kdo by se dopustil tohoto trestného činu, ať je potrestán podle závažnosti zločinu, nevyjímaje propuštění z duchovního stavu nebo zbavení duchovenské hodnosti.²⁹⁵</p>	<p>podle závažnosti skutku, nevyjímaje propuštění z klerického stavu.</p>
<p>Kán. 1368 Kdo se dopustí křivé přísahy před církevním představeným svým tvrzením nebo příslibem, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1371 § 3. Kdo se svým tvrzením nebo příslibem dopustí křivé přísahy před církevním představeným, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Kán. 1369 Kdo na veřejném představení nebo shromáždění nebo zveřejněným písemným projevem nebo jinak za použití hromadných sdělovacích prostředků pronáší rouhání nebo těžce poruší dobré mravy nebo uráží náboženství nebo církev nebo vzbuzuje vůči nim nenávist nebo pohrdání, bude postížen spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1368 Kdo na veřejném představení nebo shromáždění nebo zveřejněným písemným projevem nebo jinak za použití sdělovacích prostředků pronáší rouhání nebo těžce porušuje dobré mravy nebo uráží náboženství či církev nebo vzbuzuje vůči nim nenávist či pohrdání, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ II ZLOČINY PROTI CÍRKEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A SVOBODĚ CÍRKVE</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ II TRESTNÉ ČINY PROTI CÍRKEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A PROTI VÝKONU CÍRKEVNÍCH SLUŽEB (a kán. 1365, 1366 a 1369 ze STATI I - TRESTNÉ ČINY PROTI VÍŘE A PROTI JEDNOTĚ CÍRKVE</p>
<p>Kán. 1370 § 1. Kdo fyzicky napadne papeže, upadá do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného, vyhrazené Apoštolskému stolci, a je-li duchovním, může mu být podle závažnosti zločinu uložen další trest včetně propuštění z duchovenského stavu.</p> <p>§ 2. Kdo takto jedná proti biskupovi, upadá do interdiktu nastupujícího bez rozhodnutí představeného, a jestliže je duchovním, i do trestu suspenze, rovněž nastupujícího bez rozhodnutí představeného.</p> <p>§ 3. Kdo fyzicky napadne duchovní nebo řeholní osobu na potupu církve nebo církevní moci nebo služby, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1370 § 1. Kdo fyzicky napadne papeže, upadá do samočinné exkomunikace, vyhrazené Apoštolskému stolci, a je-li klerikem, může mu být podle závažnosti skutku uložen další trest včetně propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Kdo takto jedná proti biskupovi, upadá do samočinného interdiktu, a jestliže je klerikem, také do trestu samočinné suspenze.</p> <p>§ 3. Kdo fyzicky napadne klerika, řeholníka nebo jiného věřícího s úmyslem potupit víru, církev nebo</p>

²⁹⁵ Do této úpravy se promítl kán. 927 CIC/1983, který zakazuje předpodstatnit jednu látku bez druhé nebo obě beze mše, ovšem bez uvedení sankce.

	církevní moc nebo službu, bude potrestán spravedlivým trestem.
<p>Kán. 1371 Spravedlivým trestem bude potrestán:</p> <p>1° kdo, kromě případu, o němž v kán. 1364, § 1, učí nauce odsouzené papežem nebo obecným sněmem, nebo nauku, o níž v kán. 752 [<i>MP Jana Pavla II. ze dne 18. 5. 1998 Ad tuendam fidem připojilo k povinnosti přijímat nauku podle kán. 752 ještě tutéž povinnost pro nauku podle nového kán. 750 § 2</i>],²⁹⁶ tvrdošijně odmítá a neodvolá po napomenutí Apoštolským stolcem nebo ordinářem;</p> <p>2° kdo v jiných případech neuposlechne Apoštolský stolec nebo ordináře nebo představeného, pokud zákonně příkazují nebo zakazují, a po napomenutí setrvá v neposlušnosti.</p>	<p>Kán. 1365 Kdo, kromě případu uvedeného v kán. 1364 § 1, učí nauce odsouzené papežem nebo ekumenickým koncilem nebo tvrdošijně odmítá nauku, o níž pojednává kán. 750 § 2 nebo kán. 752, a neupustí od toho po napomenutí Apoštolským stolcem nebo ordinářem, bude potrestán nápravným trestem a zbavením úřadu; k těmto trestům lze připojit další tresty uvedené v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>Kán. 1371 § 1. Kdo neuposlechne Apoštolský stolec, ordináře nebo představeného, pokud zákonně něco příkazují nebo zakazují, a po napomenutí setrvá v neposlušnosti, bude potrestán podle závažnosti případu nápravným trestem nebo zbavením úřadu či jinými tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p>
<p>Kán. 1372 Kdo se proti rozhodnutí papeže odvolá k obecnému sněmu nebo ke sboru biskupů, bude postižen nápravným trestem.</p>	<p>Kán. 1366 Kdo se proti rozhodnutí papeže odvolá k ekumenickému koncilu nebo k biskupskému kolegiu, bude potrestán nápravným trestem.</p>
<p>Kán. 1373 Kdo veřejně vyvolává buď odpor podřízených, nebo nenávisť vůči Apoštolskému stolci nebo vůči ordináři pro nějaký úkon církevní moci nebo služby, nebo podněcuje podřízené k neposlušnosti vůči nim, bude potrestán interdiktem nebo jinými spravedlivými tresty.</p>	<p>Kán. 1373 Kdo veřejně vyvolává odpor podřízených nebo nenávisť vůči Apoštolskému stolci nebo vůči ordináři pro nějaký úkon církevního úřadu nebo úkolu nebo podněcuje podřízené k neposlušnosti vůči nim, bude potrestán interdiktem nebo jinými spravedlivými tresty.</p>
<p>Kán. 1374 Kdo se stane členem sdružení, které brojí proti církvi, bude potrestán spravedlivým trestem; kdo takové sdružení podporuje nebo řídí, bude potrestán interdiktem.</p>	<p>Kán. 1374 Kdo se stane členem sdružení, které brojí proti církvi, bude potrestán spravedlivým trestem; kdo takové sdružení podporuje nebo řídí, bude potrestán interdiktem.</p>
<p>Kán. 1375 Kdo omezuje svobodu služby nebo volby nebo církevní moci nebo zákonné užívání duchovního nebo jiného církevního majetku nebo zastrahuje voliče nebo voleného nebo toho, kdo</p>	<p>Kán. 1372 Podle kán. 1336 § 2 až 4 bude potrestán:</p> <p>1. kdo omezuje svobodu služby nebo výkon církevní moci nebo zákonné užívání posvátných věcí nebo církevního</p>

²⁹⁶ „Pevně je také třeba přijímat a vyznávat vcelku i v jednotlivostech veškerou nauku o víře i mravech, kterou církev svým učitelským úřadem definitivně vyhlásila, tedy to, co je třeba k náležitému uchování a věrnému vysvětlení pokladu víry; proto se neshoduje s naukou katolické církve ten, kdo odmítá definitivní vyhlášení tohoto charakteru.“ *MP Ad tuendam fidem*, překlad převzat z: HRDINA, Antonín. *Prameny ke studiu kanonického práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2007, s. 180.

<p>vykonává církevní moc nebo službu, může být postižen spravedlivým trestem.</p>	<p>majetku nebo zastrašuje toho, kdo vykonává církevní moc nebo službu; 2. kdo brání svobodě volby nebo zastrašuje voliče nebo zvoleného.</p>
<p>Kán. 1376 Kdo znesvěťí movitou nebo nemovitou posvátnou věc, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1369 Kdo znesvěťí movitou nebo nemovitou posvátnou věc, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Kán. 1377 Kdo převede církevní majetek bez předepsaného dovolení, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1376 § 1. Tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu, bude potrestán: 1. kdo si přisvojí církevní majetek nebo zabrání, aby z něj byly brány výnosy; 2. kdo bez předchozího předepsaného projednání, souhlasu nebo dovolení nebo bez splnění jiného požadavku, stanoveného právem pro platnost nebo dovolenost, zcizí církevní majetek nebo na něm provede úkon správy. § 2. Spravedlivým trestem, nevyjímaje zbavení úřadu, při zachování povinnosti nahradit škodu, bude potrestán: 1. kdo vlastním těžkým zaviněním spáchá skutek uvedený v § 1 odst. 2; 2. kdo jiným způsobem z hrubé nedbalosti zanedbá správu církevního majetku.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ III UCHVÁCENÍ CÍRKEVNÍCH ÚŘADŮ A ZLOČINY SPOJENÉ S JEJICH VÝKONEM</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ III TRESTNÉ ČINY PROTI SVÁTOSTEM (a kán. 1375 a 1377 ze STATI II – TRESTNÉ ČINY PROTI CÍRKEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A PROTI VÝKONU CÍRKEVNÍCH SLUŽEB)</p>
<p>Kán. 1378 § 1. Kněz, který porušil ustanovení kán. 977 [rozhřešení komplice contra sextum], upadá do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného, vyhrazené Apoštolskému stolci. § 2. Do trestu interdiktu nebo, jde-li o duchovního, do suspenze, nastupujících bez rozhodnutí představeného, upadá: 1° kdo bez kněžského svěcení se pokouší sloužit mši; 2° kdo, kromě případu, o němž v § 1 [odpovídá novému kán. 1384], nemůže udílet svátostné rozhřešení, a přesto je neplatně uděluje, nebo vyslechne svátostné vyznání hříchů. § 3. V případech, o nichž v § 2, mohou být přidány podle závažnosti zločinu další tresty včetně exkomunikace.</p>	<p>Kán. 1384 Kněz, který porušil ustanovení kán. 977, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci. Kán. 1379 § 1. Do samočinného trestu interdiktu nebo, jde-li o klerika, také do samočinné suspenze upadá: 1. kdo se bez kněžského svěcení pokouší sloužit mši; 2. kdo, kromě případu uvedeného v kán. 1384, nemůže udílet svátostné rozhřešení, a přesto je neplatně uděluje nebo vyslechne svátostné vyznání hříchů. § 2. V případech uvedených v § 1 mohou být přidány podle závažnosti skutku další tresty, nevyjímaje exkomunikaci.</p>

<p>[<i>Obecný dekret Kongregace pro nauku víry z 19. prosince 2007, publikovaný v L'Osservatore Romano 30. 5. 2008, vymezující skutkovou podstatu trestného činu pokusu o svátostné svěcení ženy: „Při zachování ustanovení kán. 1378 Kodexu kanonického práva upadá do exkomunikace latae sententiae, vyhrazené Apoštolskému stolci jak ten, kdo by se pokusil udělit svátost svěcení ženě, tak dotyčná žena, která by se pokusila svátost svěcení přijmout.“</i>]²⁹⁷</p>	<p>§ 3. Ten, kdo se pokusí udělit svátost svěcení ženě, jakož i žena, která se pokusila přijmout svátost svěcení, upadnou do trestu samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; klerik může být kromě toho potrestán propuštěním z klerického stavu.</p> <p>§ 4. Kdo úmyslně udělí svátost tomu, jenž má zákaz ji přijmout,²⁹⁸ bude potrestán suspenzí, k níž mohou být přidány další tresty podle kán. 1336 § 2 až 4.</p>
<p>Kán. 1379 Kdo, kromě případů, o nichž v kán. 1378, předstírá udělení svátosti, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1379 § 5. Kdo, kromě případů uvedených v § 1 až 4 a v kán. 1384, předstírá udělení svátosti, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Kán. 1380 Kdo za použití svatokupectví uděluje nebo přijímá svátost, bude potrestán interdiktem nebo suspenzí.</p>	<p>Kán. 1380 Kdo svatokupecky uděluje nebo přijímá svátost, bude potrestán interdiktem nebo suspenzí nebo tresty podle ustanovení kán. 1336 §2 až 4.</p>
<p>Kán. 1381 § 1. Kdo uchvátí církevní úřad, bude potrestán spravedlivým trestem. § 2. Uchvácení na roveň se klade nezákonné držení úřadu po zbavení nebo skončení jeho výkonu.</p>	<p>Kán. 1375 § 1. Kdo uchvátí církevní úřad, bude potrestán spravedlivým trestem. § 2. Uchvácení na roveň se klade nezákonné držení úřadu po zbavení nebo skončení jeho výkonu.</p>
<p>Kán. 1382 Biskup, který bez papežského pověření vysvětlí někoho na biskupa, a rovněž ten, kdo od něho přijímá biskupské svěcení, upadá do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného, vyhrazené Apoštolskému stolci.</p>	<p>Kán. 1387 Biskup, který bez papežského pověření vysvětlí někoho na biskupa, a rovněž ten, kdo od něho přijímá biskupské svěcení, upadají do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.</p>
<p>Kán. 1383 Biskupovi, který proti ustanovení kán. 1015 udělil svátost svěcení sobě nepodřízenému bez zákonné pověřovací listiny k udělení svátosti svěcení, je zakázáno udělovat svátost svěcení po dobu jednoho roku. Kdo takto přijal svátost svěcení, je tím samým skutkem suspendován od přijaté svátosti svěcení.</p>	<p>Kán. 1388 § 1. Biskupovi, který v rozporu s kán. 1015 udělil svátost svěcení sobě nepodřízenému bez zákonné pověřovací listiny, je zakázáno udělovat svátost svěcení po dobu jednoho roku. Kdo takto přijal svátost svěcení, je tím samým skutkem suspendován od přijaté svátosti svěcení.</p>

²⁹⁷ AAS C (2008), s.403; ACTA ČBK 2008/3, s. 175.

²⁹⁸ Srv. kán. 915 CIC.

	<p>§ 2. Kdo přijme svěcení stížen nějakým nápravným trestem nebo iregularitou, které úmyslně zatajil, je kromě toho, co stanoví kán. 1044 § 2 odst. 1, tím samým suspendován z přijatého svěcení.</p>
<p>Kán. 1384 Kdo kromě případů, o nichž v kán. 1378 až 1383, nezákonně vykonává kněžskou nebo jinou posvátnou službu, může být²⁹⁹ potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje nápravný trest.</p>	<p>Kán. 1389 Kdo kromě případů uvedených v kán. 1379 až 1388 nezákonně vykonává kněžskou nebo jinou posvátnou službu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje nápravný trest.</p>
<p>Kán. 1385 Kdo se nezákonně obohacuje z mešního stipendia, bude potrestán nápravným nebo jiným spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1383 Kdo se nezákonně obohacuje z mešního stipendia, bude potrestán nápravným nebo jiným trestem podle kán. 1336 § 2 až 4.</p>
<p>Kán. 1386 Kdo cokoliv daruje nebo slíbí proto, aby někdo vykonávající úřad v církvi něco neoprávněně udělal nebo opomenul, bude potrestán spravedlivým trestem; rovněž ten, kdo tyto dary nebo přísliby přijme.</p>	<p>Kán. 1377 § 1. Kdo cokoliv daruje nebo příslibí, aby někdo, kdo koná v církvi úřad nebo úkol, něco nezákonně udělal nebo opomenul, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1366 § 2 až 4; rovněž ten, kdo tyto dary nebo přísliby přijme, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje zbavení úřadu, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p> <p>§ 2. Kdo si při výkonu úřadu nebo úkolu vyžádá nad stanovený rámec dar, peněžitou sumu nebo další plnění ve svůj prospěch, bude při zachování povinnosti nahradit škodu potrestán přiměřeným peněžitým trestem nebo jinými tresty, nevyjímaje zbavení úřadu.</p>
<p>Kán. 1387 Kněz, který při udílení nebo při příležitosti nebo pod záminkou svátosti smíření svádí kajícího ke hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán podle závažnosti zločinu suspenzí, zákazy, zbaveními a v závažnějších případech propuštěn z duchovenského stavu.</p>	<p>Kán. 1385 Kněz, který při udílení nebo u příležitosti nebo pod záminkou svátosti pokání svádí kajícího ke hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán podle závažnosti skutku suspenzí, zákazy, zbaveními, a v závažnějších případech propuštěn z klerického stavu.</p>
<p>Kán. 1388 § 1. Zpovědník, který přímo porušil svátostné tajemství, upadá do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného, vyhrazené Apoštolskému stolci; kdo pouze nepřímo, bude potrestán podle závažnosti zločinu.</p> <p>§ 2. Tlumočník a jiní, o nichž v kán. 983, § 2, kteří porušili toto tajemství, budou</p>	<p>Kán. 1386 § 1. Zpovědník, který přímo porušil svátostné tajemství, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; zpovědník, který ji porušil pouze nepřímo, bude potrestán podle závažnosti skutku.</p> <p>§ 2. Tlumočník a jiné osoby uvedené v kán. 983 § 2, které porušily tajemství</p>

²⁹⁹ HRDINA, Ignác. *Errata et corrigenda k překladu CIC.*

<p>potrestání spravedlivým trestem včetně exkomunikace. <i>[Dekret Kongregace pro nauku víry De sacramenti paenitentiae dignitate tuenda (O důstojnosti svátosti pokání) z 23. 9. 1988 stanoví trest samočinné exkomunikace pro toho, kdo by jakýmkoliv technickými prostředky nahrával zpověď (ať pravou nebo fingoanou, ať svou nebo jiné osoby), anebo její obsah zveřejnil prostředky sociální komunikace.]</i>³⁰⁰</p>	<p>zpovědi, budou potrestáni spravedlivým trestem, nevyjímaje exkomunikaci. § 3. Při zachování ustanovení § 1 a 2 bude každý, kdo jakýmkoliv technickým prostředkem zaznamená nebo se zlým úmyslem šíří sdělovacími prostředky, co řekl zpovědník nebo penitent ve skutečně nebo předstírané zpovědi, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje propuštění z klerického stavu, jde-li o klerika.</p>
<p>Kán. 1389 § 1. Kdo zneužil církevní moci nebo služby, bude potrestán podle závažnosti jednání nebo opomenutí, nevyjímajíc zbavení úřadu, pokud za toto zneužití není již stanoven trest v zákoně nebo příkaze.</p> <p>§ 2. Kdo ze zaviněné nedbalosti nezákonně konal nebo opomenul úkon církevní moci nebo služby, nebo nějaký úkol ke škodě jiné osoby, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Kán. 1378 § 1. Kdo mimo případy již předvídané právem zneužil církevní moci, úřadu nebo úkolu, bude potrestán podle závažnosti jednání nebo opomenutí, nevyjímaje zbavení moci, úřadu nebo úkolu, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p> <p>§ 2. Kdo z hrubé nedbalosti nezákonně konal nebo opomenul úkon církevní moci, úřadu nebo funkce, a tím způsobil škodu jinému nebo pohoršení, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ IV NEPRAVDIVÉ UDÁNÍ A PADĚLÁNÍ LISTIN</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ IV TRESTNÉ ČINY PROTI DOBRÉ POVĚSTI A TRESTNÝ ČIN FALŠOVÁNÍ</p>
<p>Kán. 1390 § 1. Kdo nepravdivě udal u církevního představeného zpovědníka, že spáchal zločin, o němž v kán. 1387, upadá do interdiktu nastupujícího bez rozhodnutí představeného, a jestliže je duchovním, ještě do suspenze.</p> <p>§ 2. Kdo učiní u církevního představeného jiné pomlouvačné udání zločinu nebo jinak poškodí dobrou pověst jiného, může být potrestán spravedlivým trestem, včetně trestu nápravného.</p> <p>§ 3. Původce pomluvy může být také donucen k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.</p>	<p>Kán. 1390 § 1. Kdo nepravdivě obvinil zpovědníka u církevního představeného, že spáchal trestný čin uvedený v kán. 1385, upadá do samočinného interdiktu, a jestliže je klerikem, také do suspenze.</p> <p>§ 2. Kdo učiní u církevního představeného jiné pomlouvačné nařčení z trestného činu nebo jinak neoprávněně poškodí dobrou pověst jiného, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4, k němuž lze připojit nápravný trest.</p> <p>§ 3. Původce pomluvy má být také přinucen k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.</p>
<p>Kán. 1391 Spravedlivým trestem podle závažnosti zločinu může být potrestán:</p>	<p>Kán. 1391 Tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4 bude podle závažnosti skutku potrestán:</p>

³⁰⁰ AAS 80 (1988), s. 1367.

<p>1° kdo padělá, změní, zničí nebo zatají veřejnou³⁰¹ církevní listinu nebo použije padělané nebo změněné; 2° kdo v církevní záležitosti použije jiné padělané nebo změněné listiny; 3° kdo ve veřejné církevní listině uvede nepravdu.</p>	<p>1. kdo padělá, pozmění, zničí nebo zatají veřejnou církevní listinu nebo použije padělané nebo pozměněné dokumenty; 2. kdo v církevní záležitosti použije jiné padělané nebo pozměněné listiny; 3. kdo ve veřejné církevní listině uvede nepravdu.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ V ZLOČINY PROTI ZVLÁŠTNÍM POVINNOSTEM</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ V TRESTNÉ ČINY PROTI ZVLÁŠTNÍM POVINNOSTEM (a kán. 1371 ze STATI II – TRESTNÉ ČINY PROTI CÍRKEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A PROTI VÝKONU CÍRKEVNÍCH SLUŽEB)</p>
<p>Kán. 1392 Duchovní nebo řeholní osoby, které provozují obchod nebo činnost, kterou zakazují ustanovení kánonů, budou potrestáni podle závažnosti zločinu.</p>	<p>Kán. 1393 § 1. Klerik nebo řeholník, který v rozporu s ustanovením kánonů provozuje obchodní nebo podnikatelskou činnost, bude potrestán podle závažnosti skutku tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4. § 2. Klerik nebo řeholník, který mimo případy předvídané právem spáchá majetkový trestný čin nebo hrubě poruší ustanovení kán. 285 § 4, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p>
<p>Kán. 1393 Kdo porušil povinnosti, které mu vznikly následkem trestu, může být potrestán spravedlivým trestem.</p> <p>[MP <i>Vos estis lux mundi</i> ze dne 7. 5. 2019 řeší otázky oznamovací povinnosti u vybraných trestných činů spáchaných <i>contra sextum Decalogi</i> duchovními (včetně kardinálů či biskupů) nebo řeholníky.]³⁰²</p>	<p>Kán. 1371 § 2. Kdo porušil povinnosti, které mu vznikly následkem trestu, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4. § 4. Kdo poruší povinnost zachovat papežské tajemství, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4. § 5. Kdo nesplní povinnost provést výkon rozsudku nebo výkon trestního příkazu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevylučuje nápravný trest. § 6. Kdo neoznámí spáchání trestného činu, ačkoli je k tomu vázán církevním právem, bude potrestán podle ustanovení kán. 1336 § 2 až 4, případně také dalšími tresty podle závažnosti skutku.</p>
<p>Kán. 1394 § 1. Při zachování kán. 194 § 1 odst. 3 upadá duchovní, který neplatně uzavřel manželství, i když pouze civilní, upadá do suspenze nastupující bez rozhodnutí představeného; jestliže se po</p>	<p>Kán. 1394 § 1. Klerik, který se pokouší uzavřít manželství, i když pouze civilní, upadá do samočinné suspenze, při zachování kán. 194 § 1 odst. 3 a 694 § 1 odst. 2; jestliže se po napomenutí</p>

³⁰¹ HRDINA, Ignác. *Errata et corrigenda k překladu CIC.*

³⁰² Srv. ACTA ČBK č. 14 (2019). Praha: Česká biskupská konference 2019, s. 95–106.

<p>napomenutí nenapravitel a dávat dále pohoršení, může být postupně trestán různými zbaveními nebo propuštěním z duchovenského stavu.</p> <p>§ 2. Řeholník s doživotními sliby, který není duchovním, a uzavře neplatně manželství, i když pouze civilní, upadá do interdiktů, který nastupuje bez rozhodnutí představeného, při zachování ustanovení kán. 694.</p>	<p>nenapravitel nebo způsobuje pohoršení, může být postupně trestán zbaveními nebo také propuštěním z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Pokusí-li se řeholník s trvalými sliby, který není klerikem, uzavřít manželství, i když pouze civilní, upadá do samočinného interdiktů, při zachování ustanovení kán. 694 § 1 odst. 2.</p>
<p>Kán. 1395 § 1. Duchovní, který žije v konkubinátě, kromě případu, o němž v kán. 1394, a duchovní setrvávající s pohoršením v jiném vnějším hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán suspenzí, ke které, jestliže po napomenutí setrvá ve zločinu, mohou být postupně přidávány další tresty, třeba i propuštění z duchovenského stavu.</p> <p>§ 2. Duchovní, který spáchal jiný zločin proti šestému přikázání Desatera a zločin byl spáchán násilím nebo hrozbami nebo veřejně nebo s nezletilou osobou pod šestnácti lety, bude potrestán spravedlivými tresty, a jestliže to případ vyžaduje, i propuštěním z duchovenského stavu.</p> <p>[<i>Indultem pro USA byl v r. 1994 změněn věk oběti na osoby pod osmnácti lety; v r. 1996 bylo totéž rozšířeno i na Irsko. MP Sacramentorum sanctitatis tutela³⁰³ promulgoval Jan Pavel II. dokument Normae de gravioribus delictis, kterým byl tento věk (pod osmnácti lety) uzákoněn pro celou církev a trestné činy proti těmto osobám byly vyhrazeny Kongregaci pro nauku víry.</i>]</p>	<p>Kán. 1395 § 1. Klerik, který žije v konkubinátu, kromě případu uvedeného v kán. 1394, a klerik setrvávající pohoršlivě v jiném vnějším hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán suspenzí, ke které, jestliže po napomenutí setrvá v trestném činu, mohou být postupně přidávány další tresty, i propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Klerik, který spáchal jiný trestný čin proti šestému přikázání Desatera, pokud trestný čin byl spáchán veřejně, bude potrestán spravedlivými tresty, a jestliže to případ vyžaduje, i propuštěním z klerického stavu. [<i>Věk oběti zde nově není stanoven – může se tedy jednat i o dospělou osobu.</i>]</p> <p>§ 3. Stejným trestem jako v § 2 bude potrestán klerik, který násilím, výhrůžkami nebo zneužitím své autority spáchá trestný čin proti šestému přikázání Desatera nebo jiného přinutí vykonat nebo strpět sexuální úkony.</p>
<p>Kán. 1396 Kdo závažně porušil povinnost rezidence, k níž je vázán z důvodu církevního úřadu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje, po napomenutí, zbavení úřadu.</p>	<p>Kán. 1396 Kdo závažně porušil rezidenční povinnost, k níž je vázán z důvodu církevního úřadu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje, po napomenutí, zbavení úřadu.</p>
	<p>Kán. 1392 Klerik, který po dobu šesti po sobě jdoucích měsíců dobrovolně a protiprávně opustí posvátnou službu s úmyslem vyhnout se příslušné církevní autoritě, bude potrestán podle závažnosti</p>

³⁰³ AAS 93 (2001), s. 737–739.

	skutku suspenzí nebo také tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, a v závažnějších případech může být propuštěn z klerického stavu.
STAŤ VI ZLOČINY PROTI LIDSKÉMU ŽIVOTU A SVOBODĚ	STAŤ VI TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKÉMU ŽIVOTU, LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI A SVOBODĚ
Kán. 1397 Kdo spáchal vraždu nebo násilím nebo podvodem unesl člověka nebo ho zadržoval nebo zmrzačil nebo těžce zranil, bude potrestán podle závažnosti zločinu zbavením i a zákazy, o nichž v kán. 1336; avšak vražda osob, o nichž v kán. 1370, se stíhá tresty tam stanovenými.	Kán. 1397 § 1. Kdo spáchá vraždu nebo násilím či podvodem unese člověka nebo jej zadržuje, zmrzačí nebo těžce zraní, bude potrestán podle závažnosti skutku tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4; avšak vražda osob uvedených v kán. 1370 se stíhá tresty stanovenými tam a rovněž v § 3 tohoto kánonu.
Kán. 1398 Kdo provedl a nechal si provést dokonáný potrat, upadl do exkomunikace nastupující bez rozhodnutí představeného.	Kán. 1397 § 2. Kdo se podílí na dokonáném potratu, upadá do samočinné exkomunikace. § 3. Spáchá-li trestné činy uvedené v tomto kánonu klerik, bude v závažnějších případech propuštěn z klerického stavu.
[List KNV <i>Ad exsequendam</i> z 18. 5. 2001, navazující na MP SST, ³⁰⁴ podrobněji upravený listem KNV <i>Normae de gravioribus delictis</i> z 21. 5. 2010. ³⁰⁵ Čl. 6 § 1. Závažnější trestné činy proti mravům, jejichž projednávání je vyhrazeno Kongregaci pro nauku víry, jsou: 1. trestný čin proti šestému přikázání Desatera spáchaný klerikem s nezletilou osobou mladší 18 let; pro účely tohoto předpisu je nezletilým postavena na roveň osoba, která trvale nemá úplné užívání rozumu; 2. získávání, držení nebo rozšiřování pornografických obrazových materiálů osob mladších 14 let spáchané duchovním za účelem rozkoše, a to jakýmkoli způsobem a jakýmkoli technickým prostředkem. § 2. Duchovní, který by spáchal trestné činy popsané v § 1, ať je potrestán podle	Kán. 1398 § 1. Zbavením úřadu a dalšími spravedlivými tresty, nevyjímaje propuštění z klerického stavu, vyžaduje-li to naléhavost případu, bude potrestán klerik: 1. který spáchá trestný čin proti šestému přikázání Desatera s nezletilým nebo s osobou, která má trvale omezené užívání rozumu nebo které právo přiznává stejnou ochranu; 2. který nezletilého nebo osobu, která má trvale omezené užívání rozumu nebo které právo přiznává stejnou ochranu, najme nebo svede k tomu, aby se sama pornograficky předváděla nebo se účastnila na skutečném nebo předstíraném pornografickém představení; 3. který v rozporu s dobrými mravy získává, uchovává, předvádí nebo šíří jakýmkoliv způsobem a jakýmkoliv technickým prostředkem pornografické

³⁰⁴ AAS 93 (2001), s. 785–788.

³⁰⁵ AAS 102 (2010), s. 419–434.

<p>závažnosti zločinu, nevyjímaje propuštění z duchovního stavu nebo zbavení duchovenské hodnosti. <i>MP Vos estis lux mundi</i> ze dne 7. 5. 2019 zavádí novou skutkovou podstatu svádění nezletilých nebo zranitelných osob k účasti na pornografické prezentaci a rovněž konkrétní skutkovou podstatu trestného činu <i>contra sextum</i> „zneužitím autority“. Rozšiřuje také speciální subjekt – původně jen „klerik“ – o zasvěcené osoby. <i>Reskript Ex audientia SS.mi</i> ze dne 3. 12. 2019 pro trestný čin pornografie zvyšuje věk ze 14 na 18 let.^{306]}</p>	<p>vyobrazení nezletilých nebo osob, které mají trvale omezené užívání rozumu. § 2. Člen institutu zasvěceného života a jakýkoliv věřící, který má v církvi hodnost nebo v ní vykonává úřad nebo funkci a spáchá trestný čin uvedený v § 1 nebo v kán. 1395 § 3, bude potrestán podle kán. 1336 § 2 až 4, případně dalšími tresty podle závažnosti skutku.</p>
<p>STAŤ VII OBEČNÁ NORMA</p>	<p>STAŤ VII OBEČNÁ NORMA</p>
<p>Kán. 1399 Kromě případů stanovených v tomto nebo jiných zákonech může být vnější porušení božího nebo kanonického zákona postihováno spravedlivým trestem pouze tehdy, jestliže závažnost zvláštního porušení vyžaduje trest a naléhá nutnost předejít nebo napravit pohoršení.</p>	<p>Kán. 1399 Kromě případů stanovených v tomto nebo jiných zákonech lze vnější porušení Božího nebo kanonického zákona postihnout spravedlivým trestem pouze tehdy, jestliže zvláštní závažnost tohoto porušení vyžaduje trest a je nutno předejít nebo odstranit pohoršení.</p>
<p>KNIHA VII STAŤ III KÁZEŇ U SOUDŮ HLAVA I POVINNOSTI SOUDCŮ A SOUDNÍCH ÚŘEDNÍKŮ</p>	<p>KNIHA VII STAŤ III KÁZEŇ U SOUDŮ HLAVA I POVINNOSTI SOUDCŮ A SOUDNÍCH ÚŘEDNÍKŮ</p>
<p>Kán. 1457 § 1. Soudcové, kteří odmítnou konat spravedlnost, ač jsou jistě příslušní, nebo kteří se bez právního podkladu prohlásí za příslušné a projednávají nebo rozhodují věci nebo poruší tajemství nebo ze zlého úmyslu či závažné nedbalosti způsobí škodu stranám ve sporu, mohou být příslušným představeným postiženi přiměřenými tresty, včetně zbavení úřadu. § 2. Stejným postihům podléhají soudní úředníci a pomocníci, jestliže se zpronevěřili svým povinnostem, jak</p>	<p>Beze změny</p>

³⁰⁶ „Článek 6 § 1, 2° *Sacramentorum Sanctitatis Tutela* je zcela nahrazen následujícím textem: „získání nebo držení nebo šíření pornografických materiálů za účelem sexuálního uspokojení, které zachycují nezletilé osoby ve věku do osmnácti let, duchovním, jakýmkoli způsobem a jakýmkoli prostředkem.“
ACTA ČBK č. 15 (2020), s. 25.

uvedeno výše; tyto všechny může potrestat také soudce.	
HLAVA II PRÁVNÍ ZÁSTUPCI A ADVOKÁTI	HLAVA II PRÁVNÍ ZÁSTUPCI A ADVOKÁTI
Kán. 1488 § 1. Zástupci i advokátovi je zakázáno odkoupit si spornou věc nebo uzavřít smlouvu o získání nadměrné výhody nebo části vysouzené věci. Jestliže to učiní, je smlouva neplatná a soudce jim může uložit peněžité trest. Kromě toho je možno advokáta suspendovat z úřadu a také, jestliže se takto vícekrát provinil, může ho biskup, který je v čele soudu, vyškrtnout ze seznamu advokátů. § 2. Stejně lze potrestat advokáta a zástupce, kteří obcházejí zákon tím, že berou záležitosti od příslušných soudů, aby je jiné soudy příznivěji rozhodly.	Beze změny
Kán. 1489 Advokáti a zástupci, kteří se zpronevěří svému úřadu přijímáním darů, sliby a jakýmkoliv jiným způsobem, se suspendují od výkonu zastupování a stíhají peněžitém trestem nebo jinými přiměřenými tresty.	Beze změny

Jako *lex specialis* nadále platí trestněprávní normy v AK *Universi Dominici gregis* o papežské volbě (1996).

Příloha č. 2

LIBER VI DE SANCTIONIBUS POENALIBUS IN ECCLESIA	KNIHA VI TRESTNÍ SANKCE V CÍRKVI³⁰⁷
PARS I DE DELICTIS ET POENIS IN GENERE	ČÁST I TRESTNÉ ČINY A TRESTY – OBEČNÁ USTANOVENÍ
TITULUS I DE DELICTORUM PUNITIÖNE GENERATIM	STAĎ I POSTIHOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ OBEČNĚ
<p>Can. 1311 § 1. Nativum et proprium Ecclesiae ius est christifideles poenalibus sanctionibus coercendi qui delicta commiserint.</p> <p>§ 2. Qui Ecclesiae praeest bonum ipsius communitatis singulorumque christifidelium tueri ac promovere debet caritate pastorali, exemplo vitae, consilio et adhortatione et, si opus sit, etiam poenarum irrogatione vel declaratione, iuxta legis praecepta semper cum aequitate canonica applicanda, prae oculis habens iustitiae restitutionem, rei emendationem et scandali reparationem.</p>	<p>Kán. 1311 § 1. Církev má vrozené a vlastní právo trestat věřící, kteří spáchali trestné činy.</p> <p>§ 2. Církevní představený má chránit a podporovat dobro společenství a jednotlivců, a to pastorační láskou, životním příkladem, radou či napomenutím, a je-li potřeba, i ukládáním nebo vyhlášením trestů podle zákonných předpisů a vždy za použití kanonické umírněnosti (ekvity) a s ohledem na obnovu spravedlnosti, nápravu pachatele a odstranění pohoršení.</p>
<p>Can. 1312 § 1. Sanctiones poenales in Ecclesia sunt:</p> <p>1° poenae medicinales seu censurae, quae in cann. 1331-1333 recensentur;</p> <p>2° poenae expiatoriae, de quibus in can. 1336.</p> <p>§ 2. Lex alias poenas expiatorias constituere potest, quae christifidelem aliquo bono spirituali vel temporalis privent et supernaturali Ecclesiae fini sint consentaneae.</p> <p>§ 3. Praeterea adhibentur remedia poenalia et paenitentiae de quibus in cann. 1339 et 1340, illa quidem praesertim ad delicta praecavenda, hae potius ad poenam substituendam vel augendam.</p>	<p>Kán. 1312 § 1. V církvi jsou tyto tresty:</p> <p>1. nápravné tresty neboli cenzury, uvedené v kán. 1331 až 1333;</p> <p>2. pořádkové tresty, uvedené v kán. 1336.</p> <p>§ 2. Zákon může stanovit i jiné pořádkové tresty, které odnímají věřícím některá duchovní nebo hmotná dobra a jsou v souladu s nadpřirozeným cílem církve.</p> <p>§ 3. Kromě toho se použijí trestní opatření a trestní pokání, o nichž pojednávají kán. 1339 a 1340, a to trestní opatření především k předcházení trestným činům a trestní pokání spíše k nahrazení nebo zpřísnění trestu.</p>
TITULUS II DE LEGE POENALI AC DE PRAECEPTO POENALI	STAĎ II TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ PŘÍKAZ
<p>Can. 1313 § 1. Si post delictum commissum lex mutetur, applicanda est lex reo favorabilior.</p>	<p>Kán. 1313 § 1. Jestliže byl zákon změněn po spáchání trestného činu,</p>

³⁰⁷ Pracovní překlad podle ACTA ČBK č. 16 (2021), s. 307–347.

<p>§ 2. Quod si lex posterior tollat legem vel saltem poenam, haec statim cessat.</p>	<p>použije se zákon, který je pro pachatele příznivější. § 2. Jestliže pozdější zákon zrušil zákon nebo alespoň trest, ihned tento trest zaniká.</p>
<p>Can. 1314 Poena ordinarie est ferendae sententiae, ita ut reum non teneat, nisi postquam irrogata sit; est autem latae sententiae si lex vel praeceptum id expresse statuatur, ita ut in eam incuratur ipso facto commissi delicti.</p>	<p>Kán. 1314 Trest je zpravidla uložený, takže zavazuje viníka až po vynesení trestu; dále existuje samočinný trest, pokud to zákon nebo příkaz výslovně stanoví, takže pachatel upadá do trestu již samotným spácháním trestného činu.</p>
<p>Can. 1315 § 1. Qui potestatem habet leges poenales ferendi, potest etiam legem divinam congrua poena munire.</p> <p>§ 2. Legislator inferior, attento can. 1317, potest insuper: 1° legem a superiore auctoritate latam congrua poena munire, servatis competentiae limitibus ratione territorii vel personarum; 2° poenis lege universalis in aliquod delictum constitutis alias poenas addere; 3° poenam lege universalis constitutam ut indeterminatam vel facultativam determinare aut obligatoriam reddere.</p> <p>§ 3. Lex ipsa potest poenam determinare vel prudenti iudicis aestimationi determinandam relinquere.</p>	<p>Kán. 1315 § 1. Kdo má moc vydávat trestní zákony, může stanovit odpovídající trest i za porušení Božího zákona.</p> <p>§ 2. Nižší zákonodárce, při zachování ustanovení kán. 1317, může kromě toho: 1. stanovit odpovídající trest za porušení zákona vydaného vyšší autoritou, při dodržení kompetence vzhledem k území nebo vůči osobám; 2. přidat další tresty k trestům stanoveným všeobecným právem za některý trestný čin; 3. změnit trest stanovený všeobecným právem jako neurčitý nebo fakultativní na určitý nebo obligatorní</p> <p>§ 3. Zákon sám může stanovit trest, nebo ponechat jeho stanovení na moudrém uvážení soudce.</p>
<p>Can. 1316 Curent Episcopi dioecesani ut, quatenus fieri potest, in eadem civitate vel regione uniformes ferantur poenales leges.</p>	<p>Kán. 1316 Diecézní biskupové dbají, nakolik je to možné, aby byly v témže státě nebo v téže oblasti vydávány jednotné trestní zákony.</p>
<p>Can. 1317 Poenae eatenus constituentur, quatenus vere necessariae sint ad aptius providendum ecclesiae disciplinae. A legislatore autem inferiore dimissio e statu clericali constitui nequit.</p>	<p>Kán. 1317 Tresty se stanovují jen v míře opravdu nutné k lepšímu zachování církevní kázně. Nižší zákonodárce však nesmí stanovit propuštění z klerického stavu.</p>
<p>Can. 1318 Latae sententiae poenae ne constituentur, nisi forte in singularia quaedam delicta dolosa, quae vel graviori esse possint scandalo vel efficaciter puniri poenis ferendae sententiae non possint; censurae autem, praesertim excommunicatio, ne constituentur, nisi maxima cum moderatione et in sola delicta specialis gravitatis.</p>	<p>Kán. 1318 Samočinné tresty se stanoví jen za jednotlivé úmyslné trestné činy, které buď mohou způsobit závažnější pohoršení, nebo nemohou být účinně postihovány tresty uloženými; avšak nápravné tresty, hlavně exkomunikace, ať se stanoví jen s největší rozvahou a pouze za zvlášť závažné trestné činy.</p>

<p>Can. 1319 § 1. Quatenus quis potest vi potestatis regiminis in foro externo praecepta imponere iuxta praescripta cann. 48-58, eatenus potest etiam poenas determinatas, exceptis expiatoriis perpetuis, per praeceptum comminari.</p> <p>§ 2. Si praeceptum poenale, re mature perpensa, imponendum sit, serventur quae statuuntur in cann. 1317 et 1318.</p>	<p>Kán. 1319 § 1. Nakolik někdo může na základě moci řízení vydávat pro vnější obor příkazy podle kán. 48 až 58, může také trestním příkazem stanovit určité tresty kromě trvalých trestů pořádkových.</p> <p>§ 2. Trestní příkaz ať se vydává až po zralém uvážení a při zachování ustanovení kán. 1317 a 1318.</p>
<p>Can. 1320 - In omnibus in quibus religiosi subsunt Ordinario loci, possunt ab eodem poenis coerceri.</p>	<p>Kán. 1320 Místní ordinář může trestat řeholníky ve všem, v čem jsou mu podřízeni.</p>
<p style="text-align: center;">TITULUS III DE SUBIECTO POENALIBUS SANCTIONIBUS OBNOXIO</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ III OSOBY PODLÉHAJÍCÍ TRESTŮM</p>
<p>Can. 1321 § 1. Quilibet innocens censetur donec contrarium probetur.</p> <p>§ 2. Nemo punitur, nisi externa legis vel praecepti violatio, ab eo commissa, sit graviter imputabilis ex dolo vel ex culpa.</p> <p>§ 3. Poena lege vel praecepto statuta is tenetur, qui legem vel praeceptum deliberate violavit; qui vero id egit ex omissione debitae diligentiae, non punitur, nisi lex vel praeceptum aliter caveat.</p> <p>§ 4. Posita externa violatione, imputabilitas praesumitur, nisi aliud appareat.</p>	<p>Kán. 1321 § 1. Každý je považován za nevinného, dokud není prokázán opak.</p> <p>§ 2. Trestán je jen ten, kdo se dopustil vnějšího porušení zákona nebo příkazu, které je těžce přičitatelné z důvodu úmyslu nebo nedbalosti.</p> <p>§ 3. Trestem stanoveným zákonem nebo příkazem je stížen ten, kdo úmyslně porušil zákon nebo příkaz; kdo to však učinil opomenutím povinné péče, není trestán, pokud zákon nebo příkaz nestanoví jinak.</p> <p>§ 4. Při vnějším porušení se přičitatelnost předpokládá, pokud není zřejmé něco jiného.</p>
<p>Can. 1322 Qui habitualiter rationis usu carent, etsi legem vel praeceptum violaverint dum sani videbantur, delicti incapaces habentur.</p>	<p>Kán. 1322 Za nezpůsobilého ke spáchání trestného činu se považuje ten, kdo trvale nemůže užívat rozum, i když se jevil jako zdravý v době, kdy porušil zákon nebo příkaz.</p>
<p>Can. 1323 Nulli poenae est obnoxius qui, cum legem vel praeceptum violavit:</p> <p>1° sextum decimum aetatis annum nondum explevit;</p> <p>2° sine culpa ignoravit se legem vel praeceptum violare; ignorantiae autem inadvertentia et error equiparantur;</p> <p>3° egit ex vi physica vel ex casu fortuito, quem praevidere vel cui praeviso occurrere non potuit;</p> <p>4° metu gravi, quamvis relative tantum, coactus egit, aut ex necessitate vel gravi incommodo, nisi tamen actus sit</p>	<p>Kán. 1323 Trestu nepodléhá ten, kdo v době, kdy porušil zákon nebo příkaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nedovrší šestnáctý rok věku; 2. bez vlastní viny nevěděl, že porušuje zákon nebo příkaz; na roveň nevědomosti se klade nepozornost a omyl; 3. jednal pod vlivem fyzického násilí nebo náhodné události, kterou nemohl předvídat, nebo pokud ji předvídal, nemohl jí zamezit; 4. jednal pod vlivem vážného strachu, i když pouze relativně vážného, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, pokud

<p>intrinsece malus aut vergat in animarum damnus;</p> <p>5° legitimae tutelae causa contra iniustum sui vel alterius aggressorem egit, debitum servans moderamen;</p> <p>6° rationis usu carebat, firmis praescriptis cann. 1324, § 1, n. 2, et 1326, § 1, n. 4;</p> <p>7° sine culpa putavit aliquam adesse ex circumstantiis, de quibus in nn. 4 vel 5.</p>	<p>však skutek nebyl vnitřně špatný nebo nevedl ke škodě duší;</p> <p>5. jednal z důvodu oprávněné sebeobrany nebo obrany jiného proti nespravedlivě útočícímu, při zachování náležitě přiměřenosti;</p> <p>6. neměl užívání rozumu, při zachování ustanovení kán. 1324 § 1 odst. 2 a 1326 § 1 odst. 4;</p> <p>7. domníval se bez vlastní viny, že jedná za některé z okolností popsaných v odstavci 4 nebo 5.</p>
<p>Can. 1324 § 1. Violationis auctor non eximitur a poena, sed poena lege vel praecepto statuta temperari debet vel in eius locum paenitentia adhiberi, si delictum patratum sit:</p> <p>1° ab eo, qui rationis usum imperfectum tantum habuerit;</p> <p>2° ab eo qui rationis usu carebat propter ebrietatem aliamve similem mentis perturbationem, quae culpabilis fuerit, firmo praescripto can. 1326, § 1, n. 4;</p> <p>3° ex gravi passionis aestu, qui non omnem tamen mentis deliberationem et voluntatis consensum praecesserit et impederit, et dummodo passio ipsa ne fuerit voluntarie excitata vel nutrita;</p> <p>4° a minore, qui aetatem sedecim annorum explevit;</p> <p>5° ab eo, qui metu gravi, quamvis relative tantum, coactus est, aut ex necessitate vel gravi incommodo egit, si delictum sit intrinsece malum vel in animarum damnus vergat;</p> <p>6° ab eo, qui legitimae tutelae causa contra iniustum sui vel alterius aggressorem egit, nec tamen debitum servavit moderamen;</p> <p>7° adversus aliquem graviter et iniuste provocantem;</p> <p>8° ab eo, qui per errorem, ex sua tamen culpa, putavit aliquam adesse ex circumstantiis, de quibus in can. 1323, nn. 4 vel 5;</p> <p>9° ab eo, qui sine culpa ignoravit poenam legi vel praecepto esse adnexam;</p>	<p>Kán. 1324 § 1. Pachatel není zbaven trestní odpovědnosti, avšak zákonem nebo příkazem stanovený trest se musí zmírnit nebo místo něj použít trestní pokání, jestliže trestný čin spáchal:</p> <p>1. ten, kdo měl pouze nedostatečné užívání rozumu;</p> <p>2. ten, kdo neměl užívání rozumu vlivem opilosti nebo jiného podobného stavu mysli, které bylo zaviněné, při zachování ustanovení kán. 1326 § 1 odst. 4;</p> <p>3. pod vlivem těžkého návalu vášně, který však nezpůsobil plnou ztrátu rozumového uvažování nebo schopnosti projevat svobodnou vůli či jim nezabránil a pokud sama vášeň nebyla úmyslně vyvolána nebo živena;</p> <p>4. nezletilý, který dovršil šestnáctý rok věku;</p> <p>5. ten, kdo jednal pod vlivem vážného strachu, i když pouze relativně vážného, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, jestliže skutek byl vnitřně špatný nebo vedl ke škodě duší;</p> <p>6. ten, kdo z důvodu oprávněné sebeobrany nebo obrany jiného jednal proti nespravedlivě útočícímu a nezachoval náležitou přiměřenost;</p> <p>7. na tom, kdo závažně a nespravedlivě provokoval;</p> <p>8. ten, kdo se na základě omylu, který si sám zavinil, domníval, že jedná za některé z okolností, o nichž pojednává kán. 1323 odst. 4 nebo 5;</p> <p>9. ten, kdo bez vlastního zavinění nevěděl, že se k zákonu nebo příkazu váže trest;</p>

<p>10° ab eo, qui egit sine plena imputabilitate, dummodo haec gravis permanserit.</p> <p>§ 2. Idem potest iudex facere, si qua alia adsit circumstantia, quae delicti gravitatem deminuat.</p> <p>§ 3. In circumstantiis, de quibus in § 1, reus poena latae sententiae non tenetur, attamen ad resipiscentiam vel ad scandali reparationem, ipsi poenae mitiores irrogari vel poenitentiae applicari possunt.</p>	<p>10. ten, kdo jednal ve stavu snížené přičetnosti, která však zůstala závažná.</p> <p>§ 2. Totéž může učinit soudce, jestliže se objeví jiná okolnost, která snižuje závažnost skutku.</p> <p>§ 3. Za okolností uvedených v § 1 nepodléhá pachatel samočinnému trestu, lze mu však uložit mírnější tresty nebo trestní pokání, aby se napravil nebo aby bylo odstraněno pohoršení.</p>
<p>Can. 1325 Ignorantia crassa vel supina vel affectata numquam considerari potest in applicandis praescriptis cann. 1323 et 1324.</p>	<p>Kán. 1325 Nevědomost hrubá nebo z nedbalosti nebo úmyslná nemůže být nikdy důvodem pro aplikaci ustanovení kán. 1323 a 1324.</p>
<p>Can. 1326 § 1. Iudex gravior punire debet quam lex vel praeceptum statuit: 1° eum, qui post condemnationem vel poenae declarationem ita delinquere perguit, ut ex adiunctis prudenter eius pertinacia in mala voluntate conici possit; 2° eum, qui in dignitate aliqua constitutus est, vel qui auctoritate aut officio abusus est ad delictum patrandum; 3° eum, qui, cum poena in delictum culposum constituta sit, eventum praevidit et nihilominus cautiones ad eum vitandum omisit, quas diligens quilibet adhibuisset; 4° eum, qui deliquerit in statu ebrietatis aliussve mentis perturbationis, quae sint de industria ad delictum patrandum vel excusandum quaesitae, aut ob passionem voluntarie excitatam vel nutritam.</p> <p>§ 2. In casibus, de quibus in § 1, si poena constituta sit latae sententiae, alia poena addi potest vel paenitentia.</p> <p>§ 3. In iisdem casibus, si poena constituta sit ut facultativa, fit obligatoria.</p>	<p>Kán. 1326 § 1. Soudce musí uložit těžší trest, než stanoví zákon nebo příkaz: 1. tomu, kdo po uložení nebo vyhlášení trestu pokračoval v trestné činnosti, když lze z okolností usoudit, že je zatvrzelý ve zlé vůli; 2. tomu, kdo má nějakou hodnost nebo k trestné činnosti zneužil svou autoritu nebo úřad; 3. tomu, kdo i když mu byl stanoven trest za nedbalostní trestný čin, předvídal následek, a přesto neučinil k jeho zabránění opatření, která by učinil každý jiný pečlivý člověk; 4. tomu, kdo spáchal trestný čin v opilosti nebo ve stavu jiného duševního rozrušení, které si přivodil s úmyslem spáchat trestný čin nebo se z něj vyvinít, nebo z důvodu dobrovolně vyvolané nebo živené vášně.</p> <p>§ 2. V případech, o nichž pojednává § 1, jestliže je stanoven samočinný trest, lze uložit ještě další trest nebo trestní pokání.</p> <p>§ 3. Ve stejných případech se trest, který je stanoven jako fakultativní, stává obligatorním.</p>
<p>Can. 1327 Lex particularis potest alias circumstantias eximentes, attenuantes vel aggravantes, praeter casus de quibus in cann. 1323-1326, statuere, sive generali norma, sive pro singulis delictis. Item in praecepto possunt circumstantiae statui, quae a poena praecepto constituta eximant, vel eam attenuent vel aggravent.</p>	<p>Kán. 1327 Partikulární zákon může stanovit další osvobozující, polehčující nebo přitěžující okolnosti kromě těch, které jsou uvedeny v kán. 1323 až 1326, a to buď obecnou normou, nebo pro jednotlivé trestné činy. Rovněž v příkazu mohou být stanoveny okolnosti</p>

	osvobozující, polehčující nebo přitěžující oproti trestu stanovenému příkazem.
<p>Can. 1328 § 1. Qui aliquid ad delictum patrandum egit vel omisit, nec tamen, praeter suam voluntatem, delictum consummavit, non tenetur poena in delictum consummatum statuta, nisi lex vel praeceptum aliter caveat.</p> <p>§ 2. Quod si actus vel omissiones natura sua ad delicti executionem conducant, auctor potest paenitentiae vel remedio poenali subici, nisi sponte ab incepta delicti executione destiterit. Si autem scandalum aliudve grave damnum vel periculum evererit, auctor, etsi sponte destiterit, iusta potest poena puniri, levioere tamen quam quae in delictum consummatum constituta est.</p>	<p>Kán. 1328 § 1. Kdo něco vykonal nebo opomenul s úmyslem dopustit se trestného činu, ale bez vlastní vůle skutek nedokonal, podléhá trestu za dokonáný trestný čin pouze tehdy, jestliže tak stanoví zákon nebo příkaz.</p> <p>§ 2. Pokud jednání nebo opomenutí vede svou povahou ke spáchání trestného činu, může být pachatel stížen trestním pokáním nebo trestním opatřením, jestliže sám od sebe neupustil od započatého páchání trestného činu. Pokud pachatel způsobil pohoršení, jinou velkou škodu nebo nebezpečí, může být přesto postižen spravedlivým trestem i v případě, že sám od sebe trestného konání zanechal, avšak mírnějším, než je stanoven za dokonáný trestný čin.</p>
<p>Can. 1329 § 1. Qui communi delinquendi consilio in delictum concurrunt, neque in lege vel praecepto expresse nominantur, si poenae ferendae sententiae in auctorem principalem constitutae sint, iisdem poenis subiciuntur vel aliis eiusdem vel minoris gravitatis.</p> <p>§ 2. In poenam latae sententiae delicto adnexam incurrunt complices, qui in lege vel praecepto non nominantur, si sine eorum opera delictum patratum non esset, et poena sit talis naturae, ut ipsos afficere possit; secus poenis ferendae sententiae puniri possunt.</p>	<p>Kán. 1329 § 1. Osoby, které po vzájemné dohodě společně páchají trestný čin, i když nejsou v zákoně nebo příkazu výslovně zmíněny, podléhají týmž trestům, účinným až po odsuzujícím rozhodnutí, které jsou stanoveny pro hlavního pachatele, nebo jiným trestům stejným nebo mírnějším.</p> <p>§ 2. Do samočinného trestu, kterým je trestný čin postihován, upadají všichni spolupachatelé, i když se o nich zákon nebo příkaz nezmiňuje, jestliže by bez jejich přičinění k trestnému činu nedošlo a jestliže je trest takové povahy, že může postihnout i je. Jinak mohou být potrestáni uloženými tresty.</p>
<p>Can. 1330 Delictum quod in declaratione consistat vel in alia voluntatis vel doctrinae vel scientiae manifestatione, tamquam non consummatum censendum est, si nemo eam declarationem vel manifestationem percipiat.</p>	<p>Kán. 1330 Trestný čin, který spočívá v prohlášení nebo jiném projevu vůle, nauky nebo věděni, je nutno považovat za nedokonáný, jestliže se nikdo o tomto prohlášení nebo projevu nedověděl.</p>
<p>TITULUS IV DE POENIS ALIISQUE PUNITIONIBUS CAPUT I DE CENSURIS</p>	<p>STAŤ IV TRESTY A TRESTÁNÍ HLAVA I NÁPRAVNÉ TRESTY</p>
<p>Can. 1331 § 1. Excommunicatus prohibetur: 1° Eucharistiae Sacrificium et reliqua sacramenta celebrare;</p>	<p>Kán. 1331 § 1. Exkomunikovanému se zakazuje: 1. slavit eucharistickou oběť a všechny ostatní svátosti;</p>

<p>2° sacramenta recipere; 3° sacramentalia administrare et reliquas cultus liturgici caeremonias celebrare; 4° in celebrationibus antea recensitis ullam partem activam habere; 5° ecclesiastica officia, munera, ministeria et functiones exercere; 6° actus regiminis ponere.</p> <p>§ 2. Quod si excommunicatio ferendae sententiae irrogata vel latae sententiae declarata sit, reus: 1° si agere velit contra praescriptum § 1, nn. 1-4, est arcendus aut a liturgica actione est cessandum, nisi gravis obstet causa;</p> <p>2° invalide ponit actus regiminis, qui ad normam § 1, n. 6, sunt illiciti;</p> <p>3° prohibetur frui privilegiis antea concessis; 4° retributiones, quae ob titulum mere ecclesiasticum habeat, non acquirit; 5° inhabilis est ad consequenda officia, munera, ministeria, functiones, iura, privilegia et titulos honorificos.</p>	<p>2. přijímat svátosti; 3. vysluhovat svátostiny a ostatní úkony liturgického kultu; 4. mít jakoukoliv aktivní účast na výše uvedených slaveních; 5. vykonávat jakýkoliv církevní úřad, úkol, službu či funkci; 6. konat úkony z moci řízení.</p> <p>§ 2. V případě, že exkomunikace byla uložena nebo byla jako samočinná vyhlášena: 1. je pachateli nutno zabránit, aby jednal v rozporu s ustanoveními § 1 odstavce 1 až 4, anebo je nutno upustit od liturgického úkonu, nebrání-li tomu závažný důvod; 2. pachatelovy úkony z moci řízení, které mu nejsou dovoleny podle § 1 odstavec 6, jsou neplatné; 3. pachatel nesmí užívat dříve udělených privilegií; 4. pachateli nepřísluší žádná odměna plynoucí z čistě církevního titulu; 5. pachatel je nezpůsobilý nabývat úřady, úkoly, služby, funkce, oprávnění, privilegia a čestné tituly.</p>
<p>Can. 1332 § 1. Interdictus tenetur prohibitionibus, de quibus in can. 1331, § 1, nn. 1-4. § 2. Lex tamen vel praeceptum interdictum definire eo modo potest, ut tantum quaedam singulares actiones, de quibus in can. 1331, § 1, nn. 1-4, vel alia quaedam singularia iura reo prohibeantur. § 3. Etiam in casu interdicti praescriptum can. 1331, § 2, n. 1, servandum est.</p>	<p>Kán. 1332 § 1. Potrestaný interdiktem je vázán zákazy uvedenými v kán. 1331 § 1 odst. 1 až 4. § 2. Zákon nebo příkaz mohou však interdikt vymezit tak, aby byly pachateli zakázány jen některé jednotlivé úkony uvedené v kán. 1331 § 1 odst. 1 až 4, nebo jiná jednotlivá práva. § 3. I v případě interdiktů je nutno zachovat ustanovení kán. 1331 § 2 odst. 1.</p>
<p>Can. 1333 § 1. Suspendio prohibet: 1° omnes vel aliquos actus potestatis ordinis; 2° omnes vel aliquos actus potestatis regiminis; 3° exercitium omnium vel aliquorum iurium vel munerum officio inhaerentium. § 2. In lege vel praecepto statui potest, ut post sententiam vel decretum, quae poenam irrogant vel declarant, actus regiminis suspensus valide ponere nequeat. § 3. Prohibitio numquam afficit:</p>	<p>Kán. 1333 § 1. Suspende zakazuje: 1. všechny, nebo některé úkony z moci svěcení; 2. všechny, nebo některé úkony z moci řízení; 3. výkon všech, nebo některých práv nebo úkolů spojených s úřadem.</p> <p>§ 2. Zákon nebo příkaz může stanovit, že po rozsudku nebo rozhodnutí, jimiž se ukládá nebo vyhláší trest, nemůže suspendovaný platně konat úkony z moci řízení. § 3. Zákaz se nikdy netýká:</p>

<p>1° officia vel regiminis potestatem, quae non sint sub potestate Superioris poenam constituentis;</p> <p>2° ius habitandi, si quod reus ratione officii habeat;</p> <p>3° ius administrandi bona, quae ad ipsius suspensi officium forte pertineant, si poena sit latae sententiae.</p> <p>§ 4. Suspendio prohibens fructus, stipendium, pensiones aliave eiusmodi percipere, obligationem secumfert restituendi quicquid illegitime, quamvis bona fide, perceptum sit.</p>	<p>1. úřadů nebo moci řízení, které nepodléhají moci představeného, jenž stanovil trest;</p> <p>2. práva na bydlení, které pachateli náleží z důvodu úřadu;</p> <p>3. práva spravovat majetek, který případně patří k úřadu suspendovaného, jestliže šlo o samočinný trest.</p> <p>§ 4. Pokud suspenze zakazuje přijímat užítky, stipendia, pravidelné příjmy a podobné požitky, zahrnuje také povinnost nahradit, co bylo přijato nezákonně, byť v dobré víře.</p>
<p>Can. 1334 § 1. Suspensionis ambitus, intra limites in canone praecedenti statutos, aut ipsa lege vel praecepto definitur, aut sententia vel decreto quo poena irrogatur.</p> <p>§ 2. Lex, non autem praeceptum, potest latae sententiae suspensionem, nulla addita determinatione vel limitatione, constituere; eiusmodi autem poena omnes effectus habet, qui in can. 1333, § 1 recensentur.</p>	<p>Kán. 1334 § 1. Rozsah suspenze v mezích stanovených předcházejícím kánonem určí buď zákon sám či příkaz, nebo rozsudek či rozhodnutí, kterým se ukládá.</p> <p>§ 2. Zákon, ne však příkaz, může stanovit samočinnou suspenzi bez uvedení rozsahu nebo omezení; takový trest má všechny účinky uvedené v kán. 1333 § 1.</p>
<p>Can. 1335 § 1. Si censuram infligat vel declaret in processu iudiciali aut per decretum extra iudicium, auctoritas competens potest quoque eas poenas expiatorias imponere, quas ad iustitiam restituendam vel ad scandalum reparandum necessarias censeat.</p> <p>§ 2. Si censura prohibeat celebrare sacramenta vel sacramentalia vel ponere actum potestatis regiminis, prohibitio suspenditur, quoties id necessarium sit ad consulendum fidelibus in mortis periculo constitutis; quod si censura latae sententiae non sit declarata, prohibitio praeterea suspenditur, quoties fidelis petit sacramentum vel sacramentale vel actum potestatis regiminis; id autem petere ex qualibet iusta causa licet.</p>	<p>Kán. 1335 § 1. Jestliže příslušná autorita na základě soudního procesu nebo rozhodnutím v mimosoudním řízení uloží nebo vyhlásí nápravný trest, může rovněž uložit takové pořádkové tresty, které považuje za nutné pro nápravu spravedlnosti nebo odstranění pohoršení.</p> <p>§ 2. Jestliže nápravný trest zakazuje udělovat svátosti nebo svátostiny nebo konat úkony z moci řízení, zákaz se pozastavuje, kdykoliv je to nutné pro věřící, kteří jsou v nebezpečí smrti. Jestliže samočinný nápravný trest není vyhlášen, zákaz se kromě toho pozastavuje v případě, že věřící žádá svátost nebo svátostinu nebo úkon z moci řízení; to je dovoleno žádat z jakéhokoliv spravedlivého důvodu.</p>
<p style="text-align: center;">CAPUT 2 DE POENIS EXPIATORIIS</p>	<p style="text-align: center;">HLAVA 2 POŘÁDKOVÉ TRESTY</p>
<p>Can. 1336 § 1. Poenae expiatoriae, quae delinquentem afficere possunt aut in perpetuum aut in tempus praefinitum aut in tempus indeterminatum, praeter alias,</p>	<p>Kán. 1336 § 1. Pořádkové tresty, které mohou postihnout pachatele buď natrvalo, nebo na dobu určitou či neurčitou, jsou kromě jiných, které</p>

<p>quas forte lex constituerit, sunt quae in §§ 2-5 recensentur.</p> <p>§ 2. Praescriptio: 1° commorandi in certo loco vel territorio; 2° solvendi mulctam pecuniariam seu summam pecuniae in fines Ecclesiae, iuxta rationes ab Episcoporum conferentia definitas.</p> <p>§ 3. Prohibitio: 1° commorandi in certo loco vel territorio; 2° exercendi, ubique aut in certo loco vel territorio aut extra illa, omnia vel aliqua officia, munera, ministeria aut functiones vel aliqua tantum opera officiis aut muneribus inhaerentia; 3° ponendi omnes vel aliquos actus potestatis ordinis; 4° ponendi omnes vel aliquos actus potestatis regiminis; 5° exercendi aliquod ius vel privilegium aut utendi insignibus vel titulis; 6° fruendi voce activa vel passiva in electionibus canonicis vel partem habendi cum iure ferendi suffragium in consiliis vel collegiis ecclesialibus; 7° deferendi habitum ecclesiasticum vel religiosum.</p> <p>§ 4. Privatio: 1° omnium vel aliquorum officiorum, munerum, ministeriorum aut functionum vel aliquorum tantum operum officiis aut muneribus inhaerentium; 2° facultatis confessiones excipiendi vel praedicandi; 3° potestatis regiminis delegatae; 4° alicuius iuris vel privilegii aut insignium vel tituli; 5° totius vel partis remunerationis ecclesiasticae, iuxta rationes ab Episcoporum conferentia statutas, salvo quoque praescripto can. 1350, § 1.</p> <p>§ 5. Dimissio e statu clericali.</p>	<p>případně stanovil zákon, tresty uvedené v § 2 až 5:</p> <p>§ 2. Příkaz: 1. pobývat na určitém místě nebo území; 2. uhradit pokutu neboli peněžité obnos pro církevní účely podle pravidel stanovených biskupskou konferencí.</p> <p>§ 3. Zákaz: 1. pobývat na určitém místě nebo území; 2. vykonávat všude nebo jen na některém místě či území nebo mimo ně veškeré nebo jen některé úřady, úkoly, služby nebo funkce, nebo jen některé úkony náležející k úřadům nebo úkolům; 3. činit všechny nebo některé úkony z moci svěcení; 4. činit všechny nebo některé úkony z moci řízení; 5. vykonávat určitá práva nebo privilegia nebo užívat hodností nebo titulů; 6. požívat aktivního nebo pasivního volebního práva při kanonických volbách nebo užívat práva hlasovat v církevních radách nebo kolegiích; 7. nosit církevní nebo řeholní oděv.</p> <p>§ 4. Zbavení: 1. všech nebo některých úřadů, úkolů, služeb nebo funkcí nebo jen některých úkonů náležejících k úřadům nebo úkolům; 2. pověření zpovídat nebo kázat; 3. delegované moci řízení; 4. některých práv nebo privilegií nebo hodností či titulů; 5. všech církevních požitků nebo jejich částí podle pravidel stanovených biskupskou konferencí, při zachování ustanovení kán. 1350 § 1.</p> <p>§ 5. Propuštění z klerického stavu.</p>
<p>Can. 1337 § 1. Prohibitio commorandi in certo loco vel territorio sive clericos sive religiosos afficere potest; praescriptio autem commorandi, clericos saeculares et, intra limites constitutionum, religiosos.</p>	<p>Kán. 1337 § 1. Zákazem pobývat na určitém místě nebo území mohou být potrestáni jak klerici, tak řeholníci; příkazem pobývat na určitém místě nebo území jak světští klerici, tak v mezích řeholních stanov i řeholníci.</p>

<p>§ 2. Ut praescriptio commorandi in certo loco vel territorio irrogetur, accedat oportet consensus Ordinarii illius loci, nisi agatur de domo extradioecesanis quoque clericis paenitentibus vel emendandis destinata.</p>	<p>§ 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území je třeba souhlas ordináře toho místa, pokud se nejedná o dům, určený pro pokání nebo nápravu i pro kleriky z jiných diecézí.</p>
<p>Can. 1338 § 1. Poenae expiatoriae, quae in can. 1336 recensentur, numquam afficiunt potestates, officia, munera, iura, privilegia, facultates, gratias, titulos, insignia, quae non sint sub potestate Superioris poenam constituentis.</p> <p>§ 2. Potestatis ordinis privatio dari nequit, sed tantum prohibitio eam vel aliquos eius actus exercendi; item dari nequit privatio graduum academicorum.</p> <p>§ 3. De prohibitionibus, quae in can. 1336, § 3, indicantur, norma servanda est, quae de censuris datur in can. 1335, § 2.</p> <p>§ 4. Latae sententiae eae tantum poenae expiatoriae esse possunt, quae ut prohibitiones in can. 1336, § 3, recensentur vel aliae quae forte lege aut praecepto constitutae sint.</p> <p>§ 5. Prohibitiones de quibus in can. 1336, § 3, numquam sunt sub poena nullitatis.</p>	<p>Kán. 1338 § 1. Pořádkové tresty, uvedené v kán. 1336, se nikdy netýkají mocí, úřadů, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a insignií, jež nepodléhají představenému, který trest stanovil.</p> <p>§ 2. Nelze zbavit moci svěcení, je možné pouze zakázat její výkon, a to buď zcela, nebo částečně; rovněž nelze zbavit akademických titulů.</p> <p>§ 3. O zákazech, které jsou uvedeny v kán. 1336 § 3, je nutno zachovat ustanovení o nápravných trestech uvedená v kán 1335 § 2.</p> <p>§ 4. Jako samočinné lze stanovit pouze ty pořádkové tresty, které jsou uvedené jako zákazy v kán. 1336 § 3, nebo jiné pořádkové tresty, které jsou eventuálně ustanovené zákonem nebo příkazem.</p> <p>§ 5. Zákazy uvedené v kán. 1336 § 3 nemají nikdy za následek neplatnost.</p>
<p style="text-align: center;">CAPUT 3 DE REMEDIIS POENALIBUS ET PAENITENTIIS</p>	<p style="text-align: center;">HLAVA 3 TRESTNÍ OPATŘENÍ A TRESTNÍ POKÁNÍ</p>
<p>Can. 1339 § 1. Eum, qui versatur in proxima delinquendi occasione, vel in quem, ex investigatione peracta, gravis cadit suspicio delicti commissi, Ordinarius per se vel per alium monere potest.</p> <p>§ 2. Eum ex cuius conversatione scandalum vel gravis ordinis perturbatio oriatur, Ordinarius corripere potest, modo peculiaribus personae et facti condicionibus accommodato.</p> <p>§ 3. De monitione et correptione constare semper debet saltem ex aliquo documento, quod in secreto curiae archivo servetur.</p> <p>§ 4. Si, semel vel pluries, monitiones vel correptiones inutiliter alicui factae sint, vel si ex iis effectus exspectare non liceat, Ordinarius det praeceptum</p>	<p>Kán. 1339 § 1. Ordinář může osobně nebo prostřednictvím jiného napomenout toho, kdo je v blízké příležitosti ke spáchání trestného činu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání trestného činu.</p> <p>§ 2. Ordinář může udělit důtku způsobem přiměřeným specifickým okolnostem osoby a skutku tomu, jehož chování způsobuje pohoršení nebo závažné porušení pořádku.</p> <p>§ 3. Uložení napomenutí nebo důtky musí být zjistitelné alespoň z nějakého dokumentu uloženého v tajném archivu kurie.</p> <p>§ 4. Když někomu bylo jednou nebo vícekrát bezvýsledně uděleno napomenutí či důtka nebo nelze očekávat, že budou účinné, vydá ordinář trestní</p>

<p>poenale, in quo accurate praescribat quid agendum vel vitandum sit.</p> <p>§ 5. Si casus gravitas ferat, ac praesertim si quis versetur in periculo relabendi in delictum, eum Ordinarius, etiam praeter poenas ad normam iuris irrogatas vel declaratas per sententiam vel decretum, submittat vigilantiae modo per decretum singulare determinato.</p>	<p>příkaz, v němž přesně popíše, co má uvedený vykonat nebo čeho se má zdržet.</p> <p>§ 5. Pokud to vyžaduje závažnost případu, a především pokud hrozí, že někdo trestné jednání zopakuje, ordinář ho podřídí dohledu způsobem určeným ve svém rozhodnutí, a to nad rámec trestů, rozsudkem či rozhodnutím legitimně uložených nebo vyhlášených.</p>
<p>Can. 1340 § 1. Paenitentia, quae imponi potest in foro externo, est aliquod religionis vel pietatis vel caritatis opus peragendum.</p> <p>§ 2. Ob transgressionem occultam numquam publica imponatur paenitentia.</p> <p>§ 3. Paenitentias Ordinarius pro sua prudentia addere potest poenali remedio monitionis vel correptionis.</p>	<p>Kán. 1340 § 1. Trestní pokání, které se může udělit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry nebo zbožnosti nebo křesťanské lásky.</p> <p>§ 2. Za tajný trestný čin se nikdy neukládá veřejné pokání.</p> <p>§ 3. Ordinář může k trestnímu opatření, uloženému ve formě napomenutí nebo důtky, podle svého moudrého uvážení připojit trestní pokání.</p>
<p style="text-align: center;">TITULUS V DE POENARUM APPLICATIONE</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ V UKLÁDÁNÍ TRESTŮ</p>
<p>Can. 1341 Ordinarius proceduram iudicalem vel administrativam ad poenas irrogandas vel declarandas promovere debet cum perspexerit neque pastoralis sollicitudinis viis, praesertim fraterna correctione, neque monitione neque correptione satis posse iustitiam restitui, reum emendari, scandalum reparari.</p>	<p>Kán. 1341 Ordinář musí zahájit soudní nebo správní řízení za účelem uložení nebo vyhlášení trestu vždy, když zjistil, že ani cestou pastoračního úsilí, především bratrským upozorněním, napomenutím nebo důtkou, nelze dostatečně obnovit spravedlnost, napravit pachatele a odstranit pohoršení.</p>
<p>Can. 1342 § 1. Quoties iustae obstant causae ne iudicialis processus fiat, poena irrogari vel declarari potest per decretum extra iudicium, servato can. 1720, praesertim quod attinet ad ius defensionis atque ad moralem certitudinem in animo eius qui decretum fert ad normam can. 1608. Remedia poenalia et paenitentiae applicari possunt per decretum in quolibet casu.</p> <p>§ 2. Per decretum irrogari vel declarari non possunt poenae perpetuae, neque poenae quas lex vel praeceptum eas constituens vetet per decretum applicare.</p> <p>§ 3. Quae in lege vel praecepto dicuntur de iudice, quod attinet ad poenam irrogandam vel declarandam in iudicio, applicanda sunt ad Superiorem, qui per decretum extra iudicium poenam irroget</p>	<p>Kán. 1342 § 1. Kdykoliv spravedlivé důvody brání, aby bylo užito soudního řízení, může být trest uložen nebo vyhlášen v mimosoudním řízení, a to při dodržení kán. 1720, zejména pokud jde o právo na obhajobu a pokud jde o morální jistotu toho, kdo podle ustanovení kán. 1608 vydává rozhodnutí. Trestní opatření a trestní pokání mohou být uloženy správním rozhodnutím v kterémkoliv případě.</p> <p>§ 2. Správním rozhodnutím nemohou být uloženy nebo vyhlášeny trvalé tresty ani tresty, které zákon nebo příkaz, který je stanovil, zakazuje uložit správním rozhodnutím.</p> <p>§ 3. Co stanoví zákon nebo příkaz o soudci, pokud se týká uložení trestu nebo jeho vyhlášení soudem, je nutno aplikovat na přestaveného, který mimosoudním rozhodnutím ukládá nebo</p>

<p>vel declaret, nisi aliter constet neque agatur de praescriptis quae ad procedendi tantum rationem attineant.</p>	<p>vyhlašuje trest, pokud není stanoveno něco jiného nebo se nejedná o předpisy, které se týkají pouze procesních otázek.</p>
<p>Can. 1343 Si lex aut praeceptum iudici facultatem concedat applicandi vel non applicandi poenam, iste, salvo praescripto can. 1326, § 3, rem definiat, pro sua conscientia et prudentia, iuxta id quod expostulant iustitiae restitutio, rei emendatio et scandalum reparatio; iudex autem his in casibus potest etiam, si res ferat, poenam temperare vel in eius locum paenitentiam imponere.</p>	<p>Kán. 1343 Jestliže zákon nebo příkaz umožňuje soudci uložit, nebo neuložit trest, musí soudce, při zachování ustanovení kán. 1326 § 3, věc rozhodnout dle svého svědomí a moudrého uvážení podle toho, co vyžaduje náprava pachatele a odstranění pohoršení; soudce však v těchto případech, je-li potřeba, může také trest zmírnit nebo místo něj uložit trestní pokání.</p>
<p>Can. 1344 Etiam si lex utatur verbis praeceptivis, iudex pro sua conscientia et prudentia potest: 1° poenae irrogationem in tempus magis opportunum differre, si ex praepropera rei punitione maiora mala eventura praevideantur, nisi necessitas urgeat scandalum reparandi; 2° a poena irroganda abstinere vel poenam mitiorem irrogare aut paenitentiam adhibere, si reus emendatus sit, necnon scandalum et damnum forte illatum reparaverit, aut si ipse satis a civili auctoritate punitus sit vel punitum iri praevideatur; 3° obligationem servandi poenam expiatoriam suspendere, si reus primum post vitam laudabiliter peractam deliquerit neque necessitas urgeat reparandi scandalum, ita tamen ut, si reus intra tempus ab ipso iudice determinatum rursus deliquerit, poenam utrique delicto debitam luat, nisi interim tempus decurrerit ad actionis poenalis pro priore delicto praescriptionem.</p>	<p>Kán. 1344 I když zákon používá příkazovacích slov, může soudce podle svého svědomí a moudrého uvážení: 1. odložit uložení trestu na vhodnější dobu, lze-li usuzovat, že ukvapené potrestání pachatele způsobí větší zlo, pokud tu nenastala nutnost odstranit pohoršení; 2. upustit od uložení trestu nebo uložit mírnější trest nebo trestní pokání, jestliže se pachatel napravil a rovněž bylo odstraněno pohoršení a nahrazena případná škoda, nebo jestliže byl dostatečně potrestán světskou autoritou nebo se předvídá, že jí bude potrestán; 3. odložit či pozastavit výkon pořádkového trestu, jestliže pachatel spáchal trestný čin poprvé po bezúhonném životě a není naléhavě nutné odstranit pohoršení, avšak pod podmínkou, že dopustí-li se pachatel znovu trestného činu v době stanovené soudcem, bude mu uložen trest za oba trestné činy, pokud se mezitím nepromlčí trestní žaloba dřívějšího trestného činu.</p>
<p>Can. 1345 Quoties delinquens vel usum rationis imperfectum tantum habuerit, vel delictum ex necessitate vel gravi metu aut passionis aestu vel, salvo praescripto can. 1326, § 1, n. 4, in ebrietate aliave simili mentis perturbatione patrauerit, iudex potest etiam a qualibet punitione irroganda abstinere, si censeat aliter posse melius consuli eius emendationi; reus tamen puniri debet si aliter ad iustitiam restituendam, et scandalum</p>	<p>Kán. 1345 Jestliže pachatel měl pouze nedostatečné užívání rozumu nebo spáchal trestný čin z nutnosti nebo vážného strachu nebo návalu vášně nebo, při zachování ustanovení kán. 1326 § 1 odst. 4, v opilosti nebo jiném podobném rozrušení mysli, může soudce upustit od potrestání, pokud má za to, že lze dosáhnout jeho nápravy jiným způsobem; pachatele však musí potrestat, pokud nelze jinak obnovit spravedlnost nebo odstranit případné pohoršení.</p>

forte illatum reparandum provideri non possit.	
Can. 1346 § 1. Ordinarie tot poenae quot delicta. § 2. Quoties vero reus plura delicta patrauerit, si nimius videatur poenarum ferendae sententiae cumulus, prudenti iudicis arbitrio relinquitur poenas intra aequos terminos moderari, et eum vigilantiae subicere.	Kán. 1346 § 1. Obvykle se ukládá tolik trestů, kolik bylo spácháno trestných činů. § 2. Jestliže však pachatel spáchal více trestných činů a součet ukládaných trestů se jeví jako příliš veliký, ponechává se na rozumném uvážení soudce, aby tresty v přiměřených mezích zmírnil a pachatele podrobil dohledu.
Can. 1347 § 1. Censura irrogari valide nequit, nisi antea reus semel saltem monitus sit ut a contumacia recedat, dato congruo ad resipiscentiam tempore. § 2. A contumacia recessisse dicendus est reus, quem delicti vere paenituerit, quique praeterea congruam scandali et damni reparationem dederit vel saltem id praestare serio promiserit.	Kán. 1347 § 1. Nápravný trest může být platně uložen až tehdy, jestliže předtím byl pachatel alespoň jednou napomenut, aby upustil od své zatvrzelosti, a byla mu poskytnuta přiměřená lhůta k nápravě. § 2. Má se za to, že pachatel upustil od zatvrzelosti, jestliže trestného činu opravdu litoval, náležitě odstranil pohoršení a nahradil škodu, nebo to alespoň vážně přislíbil.
Can. 1348 Cum reus ab accusatione absolvitur vel nulla poena ei irrogatur, Ordinarius potest opportunis monitis aliisque pastoralis sollicitudinis viis, vel etiam, si res ferat, poenalibus remediis eius utilitati et publico bono consulere.	Kán. 1348 Jestliže byl pachatel zproštěn obžaloby nebo mu nebyl uložen žádný trest, může ordinář zajistit jeho prospěch a veřejné blaho vhodným napomenutím a jinými způsoby pastorační péče nebo, je-li to nutné, trestními opatřeními.
Can. 1349 Si poena sit indeterminata neque aliud lex caveat, iudex in poenis determinandis eas eligat quae inducto scandalo et damni gravitati proportionatae sint; poenas tamen graviores ne irroget, nisi casus gravitas id omnino postulet; perpetuas autem poenas irrogare non potest.	Kán. 1349 Je-li trest neurčitý a zákon nic jiného nestanoví, soudce při ukládání trestů uloží takový trest, který je přiměřený způsobenému pohoršení a vzniklé škodě; ať však neukládá těžší tresty, pokud to nutně nevyžaduje závažnost případu; nesmí však uložit trvalé tresty.
Can. 1350 § 1. In poenis clerico irrogandis semper cavendum est, ne iis quae ad honestam sustentationem sunt necessaria ipse careat, nisi agatur de dimissione e statu clericali. § 2. Dimisso autem e statu clericali, qui propter poenam vere indigeat, Ordinarius meliore quo fieri potest modo providere curet, exclusa vero collatione officii, ministerii vel muneris.	Kán. 1350 § 1. U trestů ukládaných klerikům je vždy třeba dbát, aby neztratili prostředky nutné k slušné obživě, pokud se nejedná o propuštění z klerického stavu. § 2. O propuštění z klerického stavu, který se pro trest ocitl v opravdové nouzi, se ordinář postará co možná nejvhodnějším způsobem, ne však udělením úřadu, služby nebo úkolu.
Can. 1351 Poena reum ubique tenet, etiam resoluta iure eius qui poenam constituit, irrogavit vel declaravit, nisi aliud expresse caveatur.	Kán. 1351 Trest zavazuje pachatele všude, a to i poté, kdy ten, kdo trest stanovil, uložil nebo vyhlásil, pozbyl svůj úřad, pokud není výslovně stanoveno jinak.

<p>Can. 1352 § 1. Si poena prohibeat recipere sacramenta vel sacramentalia, prohibitio suspenditur, quamdiu reus in mortis periculo versatur.</p> <p>§ 2. Obligatio servandi poenam latae sententiae, quae neque declarata sit neque sit notoria in loco ubi delinquens versatur, eatenus ex toto vel ex parte suspenditur, quatenus reus eam servare nequeat sine periculo gravis scandali vel infamiae.</p>	<p>Kán. 1352 § 1. Jestliže trest zakazuje přijmout svátosti nebo svátostiny, zákaz se pozastavuje po dobu, kdy je pachatel v nebezpečí smrti.</p> <p>§ 2. Povinnost podrobit se samočinnému trestu, jestliže trest není vyhlášený či není v místě, kde se pachatel zdržuje, obecně známý, se pozastavuje zcela nebo zčásti, pokud jej pachatel nemůže zachovat bez nebezpečí závažného pohoršení nebo ztráty dobré pověsti.</p>
<p>Can. 1353 Appellatio vel recursus a sententiis iudicialibus vel a decretis, quae poenam quamlibet irrogent vel declarent, habent effectum suspensivum.</p>	<p>Kán. 1353 Soudní nebo správní odvolání proti rozsudku nebo rozhodnutí, kterým byl trest uložen nebo vyhlášen, má odkladné účinky.</p>
<p style="text-align: center;">TITULUS VI DE POENARUM REMISSIONE ET DE ACTIONUM PRAESCRIPTIONE</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ VI PROMINUTÍ TRESTŮ A PROMLČENÍ ŽALOB</p>
<p>Can. 1354 § 1. Praeter eos, qui in cann. 1355-1356 recensentur, omnes, qui a lege, quae poena munita est, dispensare possunt vel a praecepto poenam comminanti eximere, possunt etiam eam poenam remittere.</p> <p>§ 2. Potest praeterea lex vel praeceptum, poenam constituens, aliis quoque potestatem facere remittendi.</p> <p>§ 3. Si Apostolica Sedes poenae remissionem sibi vel aliis reservaverit, reservatio stricte est interpretanda.</p>	<p>Kán. 1354 § 1. Kromě těch, kdo jsou uvedeni v kán. 1355 a 1356, mohou trest prominout všichni, kteří mohou dispenzovat od zákona opatřeného trestní sankcí nebo kteří mohou zprostit od závaznosti příkazu, hrozícího trestem.</p> <p>§ 2. Kromě toho může zákon nebo příkaz, který stanovuje trest, zmocnit jiné k prominutí trestu.</p> <p>§ 3. Jestliže Apoštolský stolec vyhradil prominutí trestu sobě nebo jiným, podléhá toto vyhrazení striktnímu výkladu.</p>
<p>Can. 1355 § 1. Poenam lege constitutam, quae sit ferendae sententiae irrogata vel latae sententiae declarata, dummodo non sit Apostolicae Sedi reservata, remittere possunt:</p> <p>1° Ordinarius, qui iudicium ad poenam irrogandam vel declarandam promovit vel decreto eam per se vel per alium irrogavit vel declaravit;</p> <p>2° Ordinarius loci in quo delinquens versatur, consulto tamen, nisi propter extraordinarias circumstantias impossibile sit, Ordinario, de quo sub n. 1.</p> <p>§ 2. Poenam lege constitutam, quae sit latae sententiae nondum declarata et dummodo non sit Apostolicae Sedi reservata, remittere possunt:</p>	<p>Kán. 1355 § 1. Zákonem stanovený trest, který byl uložen nebo jako samočinný trest vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ordinář, který inicioval soudní řízení k uložení nebo vyhlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo vyhlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného; 2. ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje, avšak po projednání s ordinářem uvedeným v odstavci 1, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti. <p>§ 2. Zákonem stanovený samočinný trest, který nebyl vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p>

<p>1° Ordinarius suis subditis; 2° Ordinarius loci etiam iis qui in ipsius territorio versantur vel ibi deliquerint; 3° quilibet Episcopus in actu tamen sacramentalis confessionis.</p>	<p>1. ordinář svým podřízeným; 2. místní ordinář i těm, kteří se zdržují na jeho území nebo tam spáchali trestný čin; 3. kterýkoliv biskup, avšak pouze při udílení svátosti pokání.</p>
<p>Can. 1356 § 1. Poenam ferendae vel latae sententiae constitutam praecepto quod non sit ab Apostolica Sede latum, remittere possunt: 1° praecepti auctor; 2° Ordinarius qui iudicium ad poenam irrogandam vel declarandam promovit vel decreto eam per se vel per alium irrogavit vel declaravit; 3° Ordinarius loci, in quo delinquens versatur. § 2. Antequam remissio fiat, consulendus est, nisi propter extraordinarias circumstantias impossibile sit, praecepti auctor, vel qui poenam irrogavit vel declaravit.</p>	<p>Kán. 1356 § 1. Uložený nebo samočinný trest, stanovený příkazem, který nebyl vydán Apoštolským stolcem, může prominout: 1. autor příkazu; 2. ordinář, který dal podnět k soudnímu řízení k uložení nebo úřednímu prohlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo vyhlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného; 3. ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje. § 2. Před prominutím trestu je nutno se poradit, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti, s tím, kdo vydal příkaz, nebo s tím, kdo trest uložil nebo vyhlásil.</p>
<p>Can. 1357 § 1. Firmis praescriptis cann. 508 et 976, censuram latae sententiae excommunicationis vel interdicti non declaratam confessarius remittere potest in foro interno sacramentali, si paenitenti durum sit in statu gravis peccati permanere per tempus necessarium ut Superior competens provideat. § 2. In remissione concedenda confessarius paenitenti onus iniungat recurrendi intra mensem sub poena reincidentiae ad Superiorem competentem vel ad sacerdotem facultate praeditum, et standi huius mandatis; interim imponat congruam paenitentiam et, quatenus urgeat, scandali et damni reparationem; recursus autem fieri potest etiam per confessarium, sine nominis mentione. § 3. Eodem onere recurrendi tenentur, cessante periculo, ii quibus ad normam can. 976 remissa est censura irrogata vel declarata vel Sedi Apostolicae reservata.</p>	<p>Kán. 1357 § 1. Jestliže je pro kajícíka tvrdé setrávat ve stavu těžkého hříchu, dokud příslušný představený nepromine trest, může mu zpovědník při zachování kán. 508 a 976 prominout pro vnitřní svátostný obor nevyhlášený samočinný nápravný trest exkomunikace nebo interdikt. § 2. Při prominutí uloží zpovědník kajícíkovi povinnost pod následkem znovuupadnutí do nápravného trestu obrátit se do měsíce na příslušného představeného nebo na kněze, který k tomu má zmocnění, a splnit jeho příkazy; mezitím mu uloží přiměřené pokání, a pokud je to naléhavé, i odstranění pohoršení a náhradu škody. Je možno se takto obrátit také prostřednictvím zpovědníka, který při řízení neuvede jméno kajícíka. § 3. Stejnou povinností obrátit se na příslušnou autoritu poté, co pomine nebezpečí smrti, je vázán i ten, komu byl podle kán. 976 prominut nápravný trest uložení nebo vyhlášený nebo vyhrazený Apoštolskému stolci.</p>
<p>Can. 1358 § 1. Remissio censurae dari non potest nisi delinquenti qui a</p>	<p>Kán. 1358 § 1. Nápravný trest lze prominout pouze pachateli, který</p>

<p>contumacia, ad normam can. 1347, § 2, recesserit; recedenti autem denegari nequit, salvo praescripto can. 1361, § 4.</p> <p>§ 2. Qui censuram remittit, potest ad normam can. 1348 providere vel etiam paenitentiam imponere.</p>	<p>zanechal zatvrzelosti ve smyslu kán. 1347 § 2; tomu, kdo se takto napravil, nemůže být prominutí odepřeno, při zachování ustanovení kán. 1361 § 4.</p> <p>§ 2. Kdo promíjí nápravný trest, může učinit opatření podle ustanovení kán. 1348 nebo také může uložit trestní pokání.</p>
<p>Can. 1359 Si quis pluribus poenis detineatur, remissio valet tantummodo pro poenis in ipsa expressis; generalis autem remissio omnes aufert poenas, iis exceptis quas in petitione delinquens mala fide reticuerit.</p>	<p>Kán. 1359 Jestliže někomu bylo uloženo více trestů, platí prominutí pouze pro tresty v něm výslovně uvedené; obecné prominutí zbavuje všech trestů s výjimkou těch, které pachatel v žádosti zlovolně zamlčel.</p>
<p>Can. 1360 Remissio poenae vi aut metu gravi aut dolo extorta ipso iure irrita est.</p>	<p>Kán. 1360 Prominutí trestů vynucené násilím, vážným strachem nebo podvodem je neplatné ze zákona.</p>
<p>Can. 1361 § 1. Remissio dari potest etiam absenti vel sub condicione.</p> <p>§ 2. Remissio in foro externo detur scripto, nisi gravis causa aliud suadeat.</p> <p>§ 3. Remissionis petitio vel ipsa remissio ne divulgetur, nisi quatenus id vel utile sit ad rei famam tuendam vel necessarium ad scandalum reparandum.</p> <p>§ 4. Remissio dari non debet donec, prudenti arbitrio Ordinarii, damnum forte illatum reus reparaverit; qui ad hanc reparationem vel restitutionem urgeri potest per unam ex poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, quod valet etiam cum illi censura remittitur ad normam can. 1358, § 1.</p>	<p>Kán. 1361 § 1. Trest lze prominout i nepřítomnému nebo pod podmínkou.</p> <p>§ 2. Prominutí se pro vnější obor uděluje písemně, pokud tomu nebrání závažný důvod.</p> <p>§ 3. Žádost o prominutí nebo samotné prominutí se může zveřejnit jen tehdy, je-li to užitečné k ochraně pověsti pachatele nebo nutné k odstranění pohoršení.</p> <p>§ 4. Trest se nemá prominout, dokud podle moudrého uvážení ordináře pachatel neuhradil případnou škodu; pachatele lze k takové náhradě nebo k navrácení věci donutit tresty podle kán. 1336 § 2 až 4, a to i tehdy, promíjí-li se mu nápravný trest podle kán. 1358 § 1.</p>
<p>Can. 1362 § 1. Actio criminalis praescriptione extinguitur triennio, nisi agatur:</p> <p>1° de delictis Congregationi pro Doctrina Fidei reservatis, quae normis specialibus subiciuntur;</p> <p>2° firmo praescripto n. 1, de actione ob delicta de quibus in cann. 1376, 1377, 1378, 1393, § 1, 1394, 1395, 1397, 1398, § 2, quae septennio praescribitur, vel de ea ob delicta de quibus in can. 1398, § 1, quae viginti annorum spatio praescribitur;</p> <p>3° de delictis quae non sunt iure communi punita, si lex particularis alium praescriptionis terminum statuerit.</p>	<p>Kán. 1362 § 1. Trestní žaloba se promlčuje po třech letech, pokud se nejedná:</p> <ol style="list-style-type: none"> o trestné činy vyhrazené Kongregaci pro nauku víry, pro které platí vlastní předpisy; při zachování odst. 1 o žalobu pro trestné činy uvedené v kán. 1376, 1377, 1378, 1393 § 1, 1394, 1395, 1397, 1398 § 2, které se promlčují po sedmi letech, nebo o žalobu pro trestné činy uvedené v kán. 1398 § 1, které se promlčují po dvaceti letech; o trestné činy, které nejsou trestné obecným právem, jestliže partikulární zákon stanovil jinou promlčecí dobu.

<p>§ 2. Praescriptio, nisi aliud in lege statuatur, decurrit ex die quo delictum patratum est, vel, si delictum sit permanens vel habituale, ex die quo cessavit.</p> <p>§ 3. Reo ad normam can. 1723 citato vel modo praeviso in can. 1507, § 3, certiore facto de exhibitione accusationis libelli iuxta can. 1721, § 1, praescriptio actionis criminalis suspenditur per tres annos, quo termino elapso vel interrupta suspensione, cessationis processus poenalis causa, rursus currit tempus, quod adiungitur ad illud iam decursum pro praescriptione. Eadem suspensio pariter viget si, servato can. 1720, n. 1, ad poenam irrogandam vel declarandam per decretum extra iudicium procedatur.</p>	<p>§ 2. Nestanoví-li zákon jinak, běží promlčecí doba ode dne, kdy byl trestný čin spáchán, nebo, jde-li o trestný čin trvající nebo pokračující, ode dne, kdy ustal.</p> <p>§ 3. Pokud byl pachatel předvolán podle kán. 1723 nebo byl způsobem určeným v kán. 1507 § 3 informován o předložení žaloby podle kán. 1721 § 1, promlčecí doba pro trestní žalobu se na tři roky pozastavuje; po uplynutí této doby, či pokud se z důvodu zastavení trestního řízení pozastavení lhůty přerušilo, začne promlčecí doba znovu běžet a připočte se k době, která z promlčení už uplynula. Stejně pozastavení lhůty platí i pro případ, pokud podle kán. 1720 odst. 1 má být trest uložen nebo vyhlášen mimosoudním rozhodnutím.</p>
<p>Can. 1363 § 1. Si intra terminos de quibus in can. 1362, ex die quo sententia condemnatoria in rem iudicatam transierit computandos, non sit reo notificatum executorium iudicis decretum de quo in can. 1651, actio ad poenam exsequendam praescriptione extinguitur.</p> <p>§ 2. Idem valet, servatis servandis, si poena per decretum extra iudicium irrogata sit.</p>	<p>Kán. 1363 § 1. Žaloba o výkon trestu zaniká promlčením, jestliže během doby uvedené v kán. 1362, počítané ode dne, kdy se odsuzující rozsudek stal pravomocným, nebylo viníkovi oznámeno rozhodnutí soudce o výkonu rozsudku podle kán. 1651.</p> <p>§ 2. Totéž platí při zachování příslušných norem, jestliže trest byl uložen mimosoudním rozhodnutím.</p>
<p>PARS II DE SINGULIS DELICTIS DEQUE POENIS IN EADEM CONSTITUTIS</p>	<p>ČÁST 2 JEDNOTLIVÉ TRESTNÉ ČINY A TRESTY ZANĚ STANOVENĚ</p>
<p>TITULUS I DE DELICTIS CONTRA FIDEM ET ECCLESIAE UNITATEM</p>	<p>STAŤ I TRESTNÉ ČINY PROTI VÍŘE A PROTI JEDNOTĚ CÍRKVE</p>
<p>Can. 1364 § 1. Apostata a fide, haereticus vel schismaticus in excommunicationem latae sententiae incurrit, firmo praescripto can. 194, § 1, n. 2; praeterea poenis, de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniri potest.</p> <p>§ 2. Si diuturna contumacia vel scandali gravitas id postulet, aliae poenae addi possunt, non excepta dimissione e statu clericali.</p>	<p>Kán. 1364 § 1. Odpadlík od víry, bludař a rozkolník upadají do samočinné exkomunikace, při zachování kán. 194 § 1 odst. 2; kromě toho mohou být potrestáni ještě podle kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 2. Jestliže to vyžaduje dlouhodobá zatvrzelost nebo závažnost pohoršení, je možno uložit další tresty včetně propuštění z klerického stavu.</p>

<p>Can. 1365 Qui, praeter casum de quo in can. 1364, § 1, doctrinam a Romano Pontifice vel a Concilio Oecumenico damnatam docet vel doctrinam, de qua in can. 750, § 2, vel in can. 752, pertinaciter respuit, et ab Apostolica Sede vel ab Ordinario admonitus non retractat, censura puniatur et privatione officii; his sanctionibus aliae addi possunt de quibus in can. 1336, §§ 2-4.</p>	<p>Kán. 1365 Kdo, kromě případu uvedeného v kán. 1364 § 1, učí nauce odsouzené papežem nebo ekumenickým koncilem nebo tvrdošíjně odmítá nauku, o níž pojednává kán. 750 § 2 nebo kán. 752, a neupustí od toho po napomenutí Apoštolským stolcem nebo ordinářem, bude potrestán nápravným trestem a zbavením úřadu; k těmto trestům lze připojit další tresty uvedené v kán. 1336 § 2 až 4.</p>
<p>Can. 1366 Qui contra Romani Pontificis actum ad Concilium Oecumenicum vel ad Episcoporum collegium recurrit censura puniatur.</p>	<p>Kán. 1366 Kdo se proti rozhodnutí papeže odvolá k ekumenickému koncilu nebo k biskupskému kolegiu, bude potrestán nápravným trestem.</p>
<p>Can. 1367 Parentes vel parentum locum tenentes, qui liberos in religione acatholica baptizandos vel educandos tradunt, censura aliave iusta poena puniantur.</p>	<p>Kán. 1367 Rodiče nebo kdo jsou na jejich místě, kteří nechají své děti pokřtít nebo vychovat v nekatolickém náboženství, budou potrestáni nápravným nebo jiným spravedlivým trestem.</p>
<p>Can. 1368 Qui in publico spectaculo vel concione, vel in scripto publice evulgato, vel aliter instrumentis communicationis socialis utens, blasphemiam profert, aut bonos mores graviter laedit, aut in religionem vel Ecclesias iniurias exprimit vel odium contemptumve excitat, iusta poena puniatur.</p>	<p>Kán. 1368 Kdo na veřejném představení nebo shromáždění nebo zveřejněným písemným projevem nebo jinak za použití sdělovacích prostředků pronáší rouhání nebo těžce porušuje dobré mravy nebo uráží náboženství či církev nebo vzbuzuje vůči nim nenávisť či pohrdání, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Can. 1369 Qui rem sacram, mobilem vel immobilem, profanat iusta poena puniatur.</p>	<p>Kán. 1369 Kdo znesvěťí movitou nebo nemovitou posvátnou věc, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p style="text-align: center;">TITULUS II DE DELICTIS CONTRA ECCLESIASTICAM AUCTORITATEM ET MUNERUM EXERCITIUM</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ II TRESTNÉ ČINY PROTI CÍRKEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A PROTI VÝKONU CÍRKEVNÍCH SLUŽEB</p>
<p>Can. 1370 § 1. Qui vim physicam in Romanum Pontificem adhibet, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit, cui, si clericus sit, alia poena, non exclusa dimissione e statu clericali, pro delicti gravitate addi potest. § 2. Qui id agit in eum qui episcopali caractere pollet, in interdictum latae sententiae et, si sit clericus, etiam in suspensionem latae sententiae incurrit. § 3. Qui vim physicam in clericum vel religiosum vel alium christifidelem adhibet in fidei vel Ecclesiae vel</p>	<p>Kán. 1370 § 1. Kdo fyzicky napadne papeže, upadá do samočinné exkomunikace, vyhrazené Apoštolskému stolci, a je-li klerikem, může mu být podle závažnosti skutku uložen další trest včetně propuštění z klerického stavu. § 2. Kdo takto jedná proti biskupovi, upadá do samočinného interdictu, a jestliže je klerikem, také do trestu samočinné suspenze. § 3. Kdo fyzicky napadne klerika, řeholníka nebo jiného věřícího s úmyslem potupit víru, církev nebo</p>

<p>ecclesiasticae potestatis vel ministerii contemptum, iusta poena puniatur.</p>	<p>církevní moc nebo službu, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Can. 1371 § 1. Qui Sedi Apostolicae, Ordinario vel Superiori legitime praecipienti vel prohibenti non obtemperat, et post monitionem in inoboedientia persistit, pro casus gravitate puniatur censura vel privatione officii vel aliis poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4.</p> <p>§ 2. Qui obligationes sibi ex poena impositas violat, poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p> <p>§ 3. Si quis, asserens vel promittens aliquid coram ecclesiastica auctoritate, periurium committit, iusta poena puniatur.</p> <p>§ 4. Qui obligationem secreti pontificii servandi violat poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p> <p>§ 5. Qui non servaverit officium exsequendi sententiam executivam vel decretum poenale executivum iusta poena puniatur, non exclusa censura.</p> <p>§ 6. Qui communicare negligit notitiam de delicto, cum ad id exsequendum lege canonica teneatur, puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, adiunctis quoque aliis poenis pro delicti gravitate.</p>	<p>Kán. 1371 § 1. Kdo neuposlechne Apoštolský stolec, ordináře nebo představeného, pokud zákonně něco přikazují nebo zakazují, a po napomenutí setrvá v neposlušnosti, bude potrestán podle závažnosti případu nápravným trestem nebo zbavením úřadu či jinými tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 2. Kdo porušil povinnosti, které mu vznikly následkem trestu, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 3. Kdo se svým tvrzením nebo příslibem dopustí křivé přísahy před církevním představeným, bude potrestán spravedlivým trestem.</p> <p>§ 4. Kdo poruší povinnost zachovat papežské tajemství, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 5. Kdo nesplní povinnost provést výkon rozsudku nebo výkon trestního příkazu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje nápravný trest.</p> <p>§ 6. Kdo neoznámí spáchání trestného činu, ačkoli je k tomu vázán církevním právem, bude potrestán podle ustanovení kán. 1336 § 2 až 4, případně také dalšími tresty podle závažnosti skutku.</p>
<p>Can. 1372 Puniantur ad normam can. 1336, §§ 2-4:</p> <p>1° qui impediunt libertatem ministerii vel exercitium potestatis ecclesiasticae aut legitimum rerum sacrarum vel bonorum ecclesiasticorum usum, aut perterrent eum qui potestatem vel ministerium ecclesiasticum exercuit;</p> <p>2° qui impediunt libertatem electionis aut perterrent electorem vel electum.</p>	<p>Kán. 1372 Podle kán. 1336 § 2 až 4 bude potrestán:</p> <p>1. kdo omezuje svobodu služby nebo výkon církevní moci nebo zákonné užívání posvátných věcí nebo církevního majetku nebo zastrahuje toho, kdo vykonává církevní moc nebo službu;</p> <p>2. kdo brání svobodě volby nebo zastrahuje voliče nebo zvoleného.</p>
<p>Can. 1373 Qui publice simultates vel odia adversus Sedem Apostolicam vel Ordinarium excitat propter aliquem officii vel muneris ecclesiastici actum, aut ad inoboedientiam in eos provocat, interdicto vel aliis iustis poenis puniatur.</p>	<p>Kán. 1373 Kdo veřejně vyvolává odpor podřízených nebo nenávist vůči Apoštolskému stolci nebo vůči ordináři pro nějaký úkon církevního úřadu nebo úkolu nebo podněcuje podřízené k neposlušnosti vůči nim, bude potrestán interdiktem nebo jinými spravedlivými tresty.</p>
<p>Can. 1374 Qui nomen dat consociationi, quae contra Ecclesiam machinatur, iusta poena puniatur; qui autem eiusmodi</p>	<p>Kán. 1374 Kdo se stane členem sdružení, které brojí proti církvi, bude potrestán spravedlivým trestem; kdo takové</p>

consociationem promovet vel moderatur, interdicto puniatur.	sdužení podporuje nebo řídí, bude potrestán interdiktem.
Can. 1375 § 1. Quicumque officium ecclesiasticum usurpat, iusta poena puniatur. § 2. Usurpationi aequiparatur illegitima, post privationem vel cessationem a munere, eiusdem retentio.	Kán. 1375 § 1. Kdo uchvátí církevní úřad, bude potrestán spravedlivým trestem. § 2. Uchvácení na roveň se klade nezákonné držení úřadu po zbavení nebo skončení jeho výkonu.
Can. 1376 § 1. Poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur, firma damnum reparandi obligatione: 1° qui bona ecclesiastica subtrahit vel impedit ne eorundem fructus percipiantur; 2° qui sine praescripta consultatione, consensu vel licentia aut sine alio requisito iure ad validitatem vel ad liceitatem imposito bona ecclesiastica alienat vel in ea actus administrationis exsequitur. § 2. Iusta poena puniatur, non exclusa officii privatione, firma damnum reparandi obligatione: 1° qui delictum de quo in § 1, n. 2, ex sua gravi culpa committit; 2° qui aliter graviter negligens in bonis ecclesiasticis administrandis repertus fuerit.	Kán. 1376 § 1. Tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu, bude potrestán: 1. kdo si přisvojí církevní majetek nebo zabrání, aby z něj byly brány výnosy; 2. kdo bez předchozího předepsaného projednání, souhlasu nebo dovolení nebo bez splnění jiného požadavku, stanoveného právem pro platnost nebo dovolenost, zcizí církevní majetek nebo na něm provede úkon správy. § 2. Spravedlivým trestem, nevyjímaje zbavení úřadu, při zachování povinnosti nahradit škodu, bude potrestán: 1. kdo vlastním těžkým zaviněním spáchá skutek uvedený v § 1 odst. 2; 2. kdo jiným způsobem z hrubé nedbalosti zanedbá správu církevního majetku.
Can. 1377 § 1. Qui quidvis donat vel pollicetur ut aliquis officium vel munus in Ecclesia exercens, illegitime quid agat vel omittat, iusta poena puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4; item qui ea dona vel pollicitationes acceptat pro delicti gravitate puniatur, non exclusa officii privatione, firma damnum reparandi obligatione. § 2. Qui in officio vel munere exercendo stipem ultra definitam aut summas adiunctivas aut aliquid in sui utilitatem requirit, congruenti mulcta pecuniaria vel aliis poenis, non exclusa officii privatione, puniatur, firma damnum reparandi obligatione.	Kán. 1377 § 1. Kdo cokoliv daruje nebo přislíbí, aby někdo, kdo koná v církvi úřad nebo úkol, něco nezákonně udělal nebo opomenul, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1366 § 2 až 4; rovněž ten, kdo tyto dary nebo přisliby přijme, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje zbavení úřadu, při zachování povinnosti nahradit škodu. § 2. Kdo si při výkonu úřadu nebo úkolu vyžádá nad stanovený rámec dar, peněžitou sumu nebo další plnění ve svůj prospěch, bude při zachování povinnosti nahradit škodu potrestán přiměřeným peněžitým trestem nebo jinými tresty, nevyjímaje zbavení úřadu.
Can. 1378 § 1. Qui, praeter casus iure iam praevisos, ecclesiastica potestate, officio vel munere abutitur, pro actus vel omissionis gravitate puniatur, non	Kán. 1378 § 1. Kdo mimo případy již předvídané právem zneužil církevní moci, úřadu nebo úkolu, bude potrestán podle závažnosti jednání nebo opomenutí, nevyjímaje zbavení moci,

<p>exclusa eorundem privatione, firma damnus reparandi obligatione.</p> <p>§ 2. Qui vero, ex culpabili negligentia, ecclesiasticae potestatis vel officii vel muneris actum illegitime cum damno alieno vel scandalo ponit vel omittit, iusta poena puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, firma damnus reparandi obligatione.</p>	<p>úřadu nebo úkolu, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p> <p>§ 2. Kdo z hrubé nedbalosti nezákonně konal nebo opomenul úkon církevní moci, úřadu nebo funkce, a tím způsobil škodu jinému nebo pohoršení, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p>
<p>TITULUS III DE DELICTIS CONTRA SACRAMENTA</p>	<p>STAŤ III TRESTNÉ ČINY PROTI SVÁTOSTEM</p>
<p>Can. 1379 § 1. In poenam latae sententiae interdicti vel, si clericus sit, etiam suspensionis incurrit: 1° qui ad ordinem sacerdotalem non promotus liturgicam eucharistici Sacrificii actionem attentat; 2° qui, praeter casum de quo in can. 1384, cum sacramentalem absolutionem dare valide nequeat, eam impertire attentat, vel sacramentalem confessionem audit.</p> <p>§ 2. In casibus de quibus in § 1, pro delicti gravitate, aliae poenae, non exclusa excommunicatione, addi possunt.</p> <p>§ 3. Tum qui sacrum ordinem mulieri conferre attentaverit, tum mulier quae sacrum ordinem recipere attentaverit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; clericus praeterea dimissione e statu clericali puniri potest.</p> <p>§ 4. Qui deliberate sacramentum administrat illis qui recipere prohibentur, puniatur suspensione, cui aliae poenae ex can. 1336, §§ 2-4, addi possunt.</p> <p>§ 5. Qui, praeter casus de quibus in §§ 1-4 et in can. 1384, sacramentum se administrare simulat, iusta poena puniatur.</p>	<p>Kán. 1379 § 1. Do samočinného trestu interdiktů nebo, jde-li o klerika, také do samočinné suspenze upadá: 1. kdo se bez kněžského svěcení pokouší sloužit mši; 2. kdo, kromě případu uvedeného v kán. 1384, nemůže udílet svátostné rozhrěšení, a přesto je neplatně uděluje nebo vyslechne svátostné vyznání hříčů.</p> <p>§ 2. V případech uvedených v § 1 mohou být přidány podle závažnosti skutku další tresty, nevyjímaje exkomunikaci.</p> <p>§ 3. Ten, kdo se pokusí udělit svátost svěcení ženě, jakož i žena, která se pokusila přijmout svátost svěcení, upadnou do trestu samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; klerik může být kromě toho potrestán propuštěním z klerického stavu.</p> <p>§ 4. Kdo úmyslně udělí svátost tomu, jenž má zákaz ji přijmout, bude potrestán suspenzí, k níž mohou být přidány další tresty podle kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 5. Kdo, kromě případů uvedených v § 1 až 4 a v kán. 1384, předstírá udělení svátosti, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Can. 1380 Qui per simoniam sacramentum celebrat vel recipit, interdicto vel suspensione vel poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p>	<p>Kán. 1380 Kdo svatokupecky uděluje nebo přijímá svátost, bude potrestán interdiktů nebo suspenzí nebo tresty podle ustanovení kán. 1336 §2 až 4.</p>
<p>Can. 1381 Reus vetitae communicationis in sacris iusta poena puniatur.</p>	<p>Kán. 1381 Pachatel, který se proviní účastí na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>
<p>Can. 1382 § 1. Qui species consecratas abicit aut in sacrilegum finem abducit vel retinet, in excommunicationem latae</p>	<p>Kán. 1382 § 1. Kdo pohodí eucharistické způsoby nebo kdo si je k svatokrádežnému účelu odnese nebo</p>

<p>sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; clericus praeterea alia poena, non exclusa dimissione e statu clericali, puniri potest.</p> <p>§ 2. Reus consecrationis in sacrilegum finem unius materiae vel utriusque in eucharistica celebratione aut extra eam pro gravitate delicti puniatur non exclusa dimissione e statu clericali.</p>	<p>ponechá, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; klerikovi může být mimo to uložen další trest, nevyjímaje propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Pachatel, který se se svatokrádežným úmyslem proviní proměněním jedné způsoby nebo obou při slavení eucharistie nebo mimo ni, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje propuštění z klerického stavu.</p>
<p>Can. 1383 Qui quaestum illegitime facit ex Missae stipe, censura vel poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p>	<p>Kán. 1383 Kdo se nezákonně obohacuje z mešního stipendia, bude potrestán nápravným nebo jiným trestem podle kán. 1336 § 2 až 4.</p>
<p>Can. 1384 Sacerdos qui contra praescriptum can. 977 agit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit.</p>	<p>Kán. 1384 Kněz, který porušil ustanovení kán. 977, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.</p>
<p>Can. 1385 Sacerdos, qui in actu vel occasione vel praetextu confessionis paenitentem ad peccatum contra sextum Decalogi praeceptum sollicitat, pro delicti gravitate, suspensione, prohibitionibus, privationibus puniatur, et in casibus gravioribus dimittatur e statu clericali.</p>	<p>Kán. 1385 Kněz, který při udílení nebo u příležitosti nebo pod záminkou svátosti pokání svádí kajícího ke hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán podle závažnosti skutku suspenzí, zákazy, zbaveními, a v závažnějších případech propuštěn z klerického stavu.</p>
<p>Can. 1386 § 1. Confessarius, qui sacramentale sigillum directe violat, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; qui vero indirecte tantum, pro delicti gravitate puniatur.</p> <p>§ 2. Interpres aliique, de quibus in can. 983, § 2, qui secretum violant, iusta poena puniantur, non exclusa excommunicatione.</p> <p>§ 3. Firmis praescriptis §§ 1 et 2, quicumque quovis technico instrumento captat aut in communicationis socialis mediis malitiose evulgat quae in sacramentali confessione, vera vel ficta, a confessario vel a paenitente dicuntur, pro gravitate delicti puniatur, non exclusa, si de clerico agatur, dimissione e statu clericali.</p>	<p>Kán. 1386 § 1. Zpovědník, který přímo porušil svátostné tajemství, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; zpovědník, který ji porušil pouze nepřímo, bude potrestán podle závažnosti skutku.</p> <p>§ 2. Tlumočník a jiné osoby uvedené v kán. 983 § 2, které porušily tajemství zpovědi, budou potrestáni spravedlivým trestem, nevyjímaje exkomunikaci.</p> <p>§ 3. Při zachování ustanovení § 1 a 2 bude každý, kdo jakýmkoliv technickým prostředkem zaznamená nebo se zlým úmyslem šíří sdělovacími prostředky, co řekl zpovědník nebo penitent ve skutečné nebo předstírané zpovědi, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje propuštění z klerického stavu, jde-li o klerika.</p>
<p>Can. 1387 Episcopus qui sine pontificio mandato aliquem consecrat in Episcopum, itemque qui ab eo consecrationem recipit, in</p>	<p>Kán. 1387 Biskup, který bez papežského pověření vysvětlí někoho na biskupa, a rovněž ten, kdo od něho přijímá biskupské svěcení, upadají do samočinné</p>

excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrunt.	exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.
Can. 1388 § 1. Episcopus qui, contra praescriptum can. 1015, alienum subditum sine legitimis litteris dimissoriis ordinavit, prohibetur per annum ordinem conferre. Qui vero ordinationem recepit, est ipso facto a recepto ordine suspensus. § 2. Qui ad sacros ordines accedit innodatus quadam censura vel irregularitate, voluntarie reticita, praeter id quod statuitur in can. 1044, § 2, n. 1, est ipso facto a recepto ordine suspensus.	Kán. 1388 § 1. Biskupovi, který v rozporu s kán. 1015 udělil svátost svěcení sobě nepodřízenému bez zákonné pověřovací listiny, je zakázáno udělovat svátost svěcení po dobu jednoho roku. Kdo takto přijal svátost svěcení, je tím samým skutkem suspendován od přijaté svátosti svěcení. § 2. Kdo přijme svěcení stížen nějakým nápravným trestem nebo iregularitou, které úmyslně zatajil, je kromě toho, co stanoví kán. 1044 § 2 odst. 1, tím samým suspendován z přijatého svěcení.
Can. 1389 Qui, praeter casus, de quibus in cann. 1379-1388, sacerdotale munus vel aliud sacrum ministerium illegitime exsequitur, iusta poena puniatur, non exclusa censura.	Kán. 1389 Kdo kromě případů uvedených v kán. 1379 až 1388 nezákonně vykonává kněžskou nebo jinou posvátnou službu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevylučuje nápravný trest.
TITULUS IV DE DELICTIS CONTRA BONAM FAMAM ET DE DELICTO FALSI	STAŤ IV TRESTNÉ ČINY PROTI DOBRÉ POVĚSTI A TRESTNÝ ČIN FALŠOVÁNÍ
Can. 1390 § 1. Qui confessarium de delicto, de quo in can. 1385, apud ecclesiasticum Superiorem falso denuntiat, in interdictum latae sententiae incurrat et, si clericus sit, etiam in suspensionem. § 2. Qui aliam ecclesiastico Superiori calumniosam praebet delicti denuntiationem, vel aliter alterius bonam famam illegitime laedit, iusta poena puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, cui praeterea censura addi potest. § 3. Calumniator cogi debet etiam ad congruam satisfactionem praestandam.	Kán. 1390 § 1. Kdo nepravdivě obvinil zpovědníka u církevního představeného, že spáchal trestný čin uvedený v kán. 1385, upadá do samočinného interdiktů, a jestliže je klerikem, také do suspenze. § 2. Kdo učiní u církevního představeného jiné pomlouvačné nařčení z trestného činu nebo jinak neoprávněně poškodí dobrou pověst jiného, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4, k němuž lze připojit nápravný trest. § 3. Původce pomluvy má být také přinucen k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.
Can. 1391 Poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, pro delicti gravitate puniatur: 1° qui ecclesiasticum documentum publicum falsum conficit, vel verum mutat, destruit, occultat, vel falso vel mutato utitur; 2° qui alio falso vel mutato documento utitur in re ecclesiastica;	Kán. 1391 Tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4 bude podle závažnosti skutku potrestán: 1. kdo padělá, pozmění, zničí nebo zatají veřejnou církevní listinu nebo použije padělané nebo pozměněné dokumenty; 2. kdo v církevní záležitosti použije jiné padělané nebo pozměněné listiny;

3° qui in publico ecclesiastico documento falsum asserit.	3. kdo ve veřejné církevní listině uvede nepravdu.
TITULUS V DE DELICTIS CONTRA SPECIALES OBLIGATIONES	STAŤ V TRESTNÉ ČINY PROTI ZVLÁŠTNÍM POVINNOSTEM
Can. 1392 Clericus qui sacrum ministerium voluntarie et illegitime relinquit, per sex menses continuos, cum animo sese subducendi a competenti Ecclesiae auctoritate, pro delicti gravitate, suspensione vel etiam poenis in can. 1336, §§ 2-4, statutis puniatur, et in casibus gravioribus dimitti potest e statu clericali.	Kán. 1392 Klerik, který po dobu šesti po sobě jdoucích měsíců dobrovolně a protiprávně opustí posvátnou službu s úmyslem vyhnout se příslušné církevní autoritě, bude potrestán podle závažnosti skutku suspenzí nebo také tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, a v závažnějších případech může být propuštěn z klerického stavu.
Can. 1393 § 1. Clericus vel religiosus mercaturam vel negotiationem contra canonum praescripta exercens pro delicti gravitate puniatur poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4. § 2. Clericus vel religiosus qui, praeter casus iure iam praevisos, in re oeconomica delictum committit, vel graviter violat praescriptiones, quae in can. 285, § 4, recensentur, poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur, firma damnum reparandi obligatione.	Kán. 1393 § 1. Klerik nebo řeholník, který v rozporu s ustanovením kánonů provozuje obchodní nebo podnikatelskou činnost, bude potrestán podle závažnosti skutku tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4. § 2. Klerik nebo řeholník, který mimo případy předvídané právem spáchá majetkový trestný čin nebo hrubě poruší ustanovení kán. 285 § 4, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu.
Can. 1394 § 1. Clericus matrimonium, etiam civiliter tantum, attentans, in suspensionem latae sententiae incurrit, firmis praescriptis cann. 194, § 1, n. 3, et 694, § 1, n. 2; quod si monitus non resipuerit vel scandalum dare perrexerit, gradatim privationibus vel etiam dimissione e statu clericali puniri debet. § 2. Religiosus a votis perpetuis, qui non sit clericus, matrimonium etiam civiliter tantum attentans, in interdictum latae sententiae incurrit, firmo praescripto can. 694, § 1, n. 2.	Kán. 1394 § 1. Klerik, který se pokouší uzavřít manželství, i když pouze civilní, upadá do samočinné suspenze, při zachování kán. 194 § 1 odst. 3 a 694 § 1 odst. 2; jestliže se po napomenutí nenapravit nebo způsobuje pohoršení, může být postupně trestán zbaveními nebo také propuštěním z klerického stavu. § 2. Pokusí-li se řeholník s trvalými sliby, který není klerikem, uzavřít manželství, i když pouze civilní, upadá do samočinného interdiktů, při zachování ustanovení kán. 694 § 1 odst. 2.
Can. 1395 § 1. Clericus concubinarius, praeter casum de quo in can. 1394, et clericus in alio peccato externo contra sextum Decalogi praeceptum cum scandalo permanens, suspensione puniantur, cui, persistente post monitionem delicto, aliae poenae	Kán. 1395 § 1. Klerik, který žije v konkubinátu, kromě případu uvedeného v kán. 1394, a klerik setrvávající pohoršlivě v jiném vnějším hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán suspenzí, ke které, jestliže po napomenutí setrvá v trestném činu,

<p>gradatim addi possunt usque ad dimissionem e statu clericali.</p> <p>§ 2. Clericus qui aliter contra sextum Decalogi praeceptum deliquerit, si quidem delictum publice patratum sit, iustis poenis puniatur, non exclusa, si casus ferat, dimissione e statu clericali.</p> <p>§ 3. Eadem poena de qua in § 2 puniatur clericus qui vi, minis vel abusu suae auctoritatis delictum committit contra sextum Decalogi praeceptum aut aliquem cogit ad actus sexuales exsequendos vel subeundos.</p>	<p>mohou být postupně přidávány další tresty, i propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Klerik, který spáchal jiný trestný čin proti šestému přikázání Desatera, pokud trestný čin byl spáchán veřejně, bude potrestán spravedlivými tresty, a jestliže to případ vyžaduje, i propuštěním z klerického stavu.</p> <p>§ 3. Stejným trestem jako v § 2 bude potrestán klerik, který násilím, výhrůzkami nebo zneužitím své autority spáchá trestný čin proti šestému přikázání Desatera nebo jiného přinutí vykonat nebo strpět sexuální úkony.</p>
<p>Can. 1396 Qui graviter violat residentiae obligationem cui ratione ecclesiastici officii tenetur, iusta poena puniatur, non exclusa, post monitionem, officii privatione.</p>	<p>Kán. 1396 Kdo závažně porušil rezidenční povinnost, k níž je vázán z důvodu církevního úřadu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje, po napomenutí, zbavení úřadu.</p>
<p style="text-align: center;">TITULUS VI DE DELICTIS CONTRA HOMINIS VITAM, DIGNITATEM ET LIBERTATEM</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ VI TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKÉMU ŽIVOTU, LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI A SVOBODĚ</p>
<p>Can. 1397 § 1. Qui homicidium patrat, vel hominem vi aut fraude rapit vel detinet vel mutilat vel graviter vulnerat, poenis, de quibus in can. 1336, §§ 2-4, pro delicti gravitate puniatur; homicidium autem in personas de quibus in can. 1370, poenis ibi et etiam in § 3 huius canonis statutis punitur.</p> <p>§ 2. Qui abortum procurat, effectu secuto, in excommunicationem latae sententiae incurrit.</p> <p>§ 3. Si de delictis agatur de quibus in hoc canone, in casibus gravioribus clericus reus dimittatur e statu clericali.</p>	<p>Kán. 1397 § 1. Kdo spáchá vraždu nebo násilím či podvodem unese člověka nebo jej zadržuje, zmrzačí nebo těžce zraní, bude potrestán podle závažnosti skutku tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4; avšak vražda osob uvedených v kán. 1370 se stíhá tresty stanovenými tam a rovněž v § 3 tohoto kánonu.</p> <p>§ 2. Kdo se podílí na dokonaném potratu, upadá do samočinné exkomunikace.</p> <p>§ 3. Spáchá-li trestné činy uvedené v tomto kánonu klerik, bude v závažnějších případech propuštěn z klerického stavu.</p>
<p>Can. 1398 § 1. Privatione officii et aliis iustis poenis, non exclusa dimissione e statu clericali, si casus id secumferat, puniatur clericus:</p> <p>1° qui delictum committit contra sextum Decalogi praeceptum cum minore vel cum persona quae habitualiter usum imperfectum rationis habet vel cui ius parem tutelam agnoscit;</p> <p>2° qui sibi devincit aut inducit minorem aut personam quae habitualiter usum</p>	<p>Kán. 1398 § 1. Zbavením úřadu a dalšími spravedlivými tresty, nevyjímaje propuštění z klerického stavu, vyžaduje-li to naléhavost případu, bude potrestán klerik:</p> <p>1. který spáchá trestný čin proti šestému přikázání Desatera s nezletilým nebo s osobou, která má trvale omezené užívání rozumu nebo které právo přiznává stejnou ochranu;</p> <p>2. který nezletilého nebo osobu, která má trvale omezené užívání rozumu nebo</p>

<p>imperfectum rationis habet aut eam cui ius parem tutelam agnoscit, ut pornographice sese ostendat vel exhibitiones pornographicas, sive veras sive simulatas, participet;</p> <p>3° qui contra bonos mores sibi comparat, detinet, exhibet vel divulgat, quovis modo et quolibet instrumento, imagines pornographicas minorum vel personarum quae habitualiter usum imperfectum rationis habent.</p> <p>§ 2. Sodalis instituti vitae consecratae vel societatis vitae apostolicae, et fidelis quilibet aliqua dignitate gaudens aut officio vel functione in Ecclesia fungens, si delictum committat de quo in § 1 vel in can. 1395, § 3, puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, adiunctis quoque aliis poenis pro delicti gravitate.</p>	<p>které právo přiznává stejnou ochranu, najme nebo svede k tomu, aby se sama pornograficky předváděla nebo se účastnila na skutečném nebo předstíraném pornografickém představení;</p> <p>3. který v rozporu s dobrými mravy získává, uchovává, předvádí nebo šíří jakýmkoliv způsobem a jakýmkoliv technickým prostředkem pornografické vyobrazení nezletilých nebo osob, které mají trvale omezené užívání rozumu.</p> <p>§ 2. Člen institutu zasvěceného života a jakýkoliv věřící, který má v církvi hodnost nebo v ní vykonává úřad nebo funkci a spáchá trestný čin uvedený v § 1 nebo v kán. 1395 § 3, bude potrestán podle kán. 1336 § 2 až 4, případně dalšími tresty podle závažnosti skutku.</p>
<p style="text-align: center;">TITULUS VII NORMA GENERALIS</p>	<p style="text-align: center;">STAŤ VII OBECNÁ NORMA</p>
<p>Can. 1399 Praeter casus hac vel aliis legibus statutos, divinae vel canonicae legis externa violatio tunc tantum potest iusta quidem poena puniri, cum specialis violationis gravitas punitionem postulat, et necessitas urget scandala praeveniendi vel reparandi.</p>	<p>Kán. 1399 Kromě případů stanovených v tomto nebo jiných zákonech lze vnější porušení Božího nebo kanonického zákona postihnout spravedlivým trestem pouze tehdy, jestliže zvláštní závažnost tohoto porušení vyžaduje trest a je nutno předejít nebo odstranit pohoršení.</p>